СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА IV ● БРОЈ 48 ● НОВЕМБАР 2019. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ШТА СЕ ДЕСИЛО 18. НОВЕМБРА 1991. ГОДИНЕ

Линта: Прије 28 година ЈНА је ослободила Вуковар од хрватских паравојних формација

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ

МИТАР ВУЧУРЕВИЋ

Бољи живот средњег Баната доноси већу шансу за Житиште

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ **ИГОР МИРОВИЋ** ИМА ВИЗИЈУ БУДУЋНОСТИ СЈЕВЕРНЕ СРПСКЕ ПОКРАЈИНЕ

ВОЈВОДИНА ЋЕ БИТИ НОСИЛАЦ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ЦИЈЕЛЕ СРБИЈЕ

У СРПСКОМ НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ ОБИЉЕЖЕН МАЛИ ЈУБИЛЕЈ

Одржан 5. Фестивал фолклора Срба из региона у Новом Саду

ДРИНА СПАЈА, А НЕ РАЗДВАЈА ПРЕМИЈЕР РС ПОСЈЕТИО ЗЕМЉАКЕ У ЗРЕЊАНИНУ

Вишковић позвао привреднике из Баната да улажу у Републику Српску

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ћоровић*

Дианин дневник или амнестија за Степинца

Јубилеј пола вијека од премијерног приказивања филмског спектакла *Битка на Неретви* који је овог новембра обиљежен у Београду потврдио је крилатицу да „побједници пишу историју". Јосип Броз није жалио новца да се за потребе снимања ангажују не само најбољи домаћи, него и инострани глумци. Подигнута су филмска села, искоришћена је армијска авијација, лака и тешка артиљерија и чак 5.000 војника. Да би филмски спектакл био што увјерљивији, 26 година од (како су нас учили тадашњи уџбеници историје) Четврте непријатељске офанзиве, порушен је стварни мост код Јабланице, а 600 момака из околине Пожаревца пола године се није бријало како би одглумило четнике. **Циљ је оправдао средства. Филм је погледало 540 милиона гледалаца широм свијета, а реплика *Пут до слободе мора бити чист!* наметнула се као дефиниција (праведне) партизанске савјести.**

Београд је са великим нестрпљењем дочекао премијеру филма *Дневник Диане Будисављевић*. Наметало се питање какав је то филм бацио у сјенку хрватски спектакл о генералу Готовини и успут добио 6 награда на 66. филмском фестивалу у Пули. Недјељама се писало о осмоминутном аплаузу који се проламао Ареном након пројекције побједничког филма. Пробудила се нада да ће суочавање са истином помирити регион. Разлог за то је што се до сада о Диани Будисављевић, хуманитарки аустријског поријекла удатој за Србина, која је спасила 12.000 дјеце из усташких логора у Загребу можда и знало, али се наглас није причало. Београд јој се одужио орденима које су бивши предсједник Србије Томислав Николић и патријарх Иринеј уручили њеном потомку Леониду Рашици. И док српска престоница још увијек чека на неки натпис посвећен јасеновачким жртвама, Диана је недалеко од Белог двора, у коме је столовала четврта супруга Јосипа Броза, њена презимењакиња Јованка (дјевојачки Будисављевић), добила улицу са својим именом. У самом филму осим што је веома упадљиво да се Срби замјењују термином „православни" кључан моменат представља Дианин сусрет са усташким викаром кардиналом Алојзијем Степинцем. Гледаоцу се намеће закључак да је и сам Степинац жртва усташког режима кога се прикривено гнуша. Тако „немоћни" Алојзије упућује Диану да се обрати „својима", мислећи на Нијемце, са јасном поруком публици да су и он, као и читава НДХ, обични заточеници нацистичког окупатора. **Постаје јасно да мучне сцене из архивских снимака усташких логора у којима умире српска нејач постају само декорација за наметање свијести о амнестији Степинца и римокатоличке цркве у НДХ. Није онда ни чудо што се прекрштавање 5.000 српске дјеце претвара у доброчинство. Циљ је оправдао средства. Зарада од пуних биоскопских сала није занемарива, а поднаслов „истинита прича о најбољим људима у најгорим временима" дефинише стварну намјеру филма - наметање дефиниције (праведне) усташке савјести.**

СРПСКОКОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ћоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ђекић, Драгана Шиповац, Сњежана Станишић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Пешић, Драган Башовић, Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www.ssr.org.rs**
Тираж: **13.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Борба а.д.,*** Београд
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогли су: Влада Републике Српске, Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама АП Војводина, Град Панчево, Општина Рума, Општина Тител и Општина Куршумлија

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ ОСВЕШТАО ХРАМ СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У КУЋАНЦИМА

Обновљена црква у којој је крштен патријарх Павле

У суботу 16. новембра 2019. године његова светост патријарх српски Иринеј освештао је обновљени Храм Светих апостола Петра и Павла у Кућанцима, родном мјесту патријарха српског Павла уз саслужење многобројних владика Српске православне цркве. Храм је саграђен 1928. године, а срушен до темеља 1991. за вријеме рата. Ово је био велики догађај за православне вјернике не само у Кућанцима и Славонији, него и у цијелој Хрватској.

Након освештавања патријарх Иринеј је у обновљеном храму служио и прву архијерејску литургију након које се обратио окупљеном вјерном народу.

– Ово је велики дан за све нас. Храм који је порушен и био готово нестао сада је хвала Богу обновљен. Надамо се да ће благослов Божји поново бити на овој земљи и да ће се благослов изливати и преливати преко овога светога Храма и на све оне који буду улазили и долазили и у њему се Богу молили – рекао је патрихарх Иринеј и позвао све да поштују цркву и слушају њен глас.

– Овдје у овом маленом мјесту је рођен наш патријарх Павле, човјек овога времена, али је увијек био изнад времена, човјек кога сваки народ може пожељети и свака црква. Имао сам част да га упознам још као Гојка Стојчевића и од када се замонашио остао је до посљедњег момента исти човјек, исте принципе је проводио у своме животу. Посебно га је красила смиреност, једна доброта која је својствена само људима Божјим. Ту доброту су сви осјећали, сви су жељели да чују ријеч његову, а његова скромност је примјер за све нас – рекао је патријарх Иринеј истичући да се ријечи патријарха Павла и данас понављају као пословице.

– И дјеца у Београду понављају „будимо људи". То је оно што од нас тражи и црква и Јеванђеље и сам Господ наш који нас је створио. Многе његове ријечи се понављају и понављаће се много времена – нагласио је патријарх Иринеј.

Колико је он био велика личност посебно се показало на дан његове сахране када се готово читав Београд скупио да га испрати до његове посљедње земаљске куће. Ту се показало колико је његово име познато и привлачно за људе.

Патријарх је предводио литургијско славље уз саслужење архиепископа катарског г. Макарија, изасланика Јерусалемске патријаршије, митрополита црногорско-приморског Амфилохија, загребачко-љубљанског Порфирија, као и епископа: британско-скандинавског Доситеја, милешевског Атанасија, будимљанско-никшићког Јоаникија, рашко-призренског Теодосија, пакрачко-славонског Јована, бихаћко-петровачког Сергија, фалматинског Никодима, осјечко-пољског и барањског Херувима, захумско-херцеговачког Димитрија, умировљеног средњоевропског Константина и свештеника и монаха Српске цркве.

Свечаности су присуствовали амбасадори: Републике Србије Мира Николић, Босне и Херцеговине Александар Врањеш, министар иностраних послова у Савјету министара у техничком мандату Игор Црнадак, представници амбасада у Хрватској и српских организација из Хрватске, надбискуп београдски г. Станислав Хочевар, надбискуп ђаковачко-осјечки Ђуро Хранић, пожешки бискуп и предсједник вијећа Хрватске бискупске конференције за екуменизам и дијалог др. Антун Шкворчевић, бискуп Јасмин Милић из Протестантске цркве, предсједник Самосталне демократске српске странке Милорад Пуповац, директор Управе за сарадњу са црквама и вјерским заједницама Републике Србије Милета Радојевић, директор Секретаријата за вјере Републике Српске Драган Давидовић, многобројни вјерници из Славоније, гости из Републике Српске и Србије, из свијета, свештенство и добротвори светог храма.

У Слатини је дан прије освештања обновљене цркве у Кућанцима одржана свечана академија поводом обиљежавања 800 година аутокефалности СПЦ у Епархији пакрачко-славонској.

Свечаној академији у Хрватском дому у Слатини, у оквиру које је организован богат културно-умјетнички програм, присуствовали су бројни православни вјерници из Славоније, гости из Републике Српске и Србије, великодостојници СПЦ и свештенство. Уочи Свечане академије у Храму Светих Апостола Петра и Павла у Слатини вечерње богослужење је у присуству бројних вјерника служио владика бихаћко-петровачки Сергије. **ДРАГАНА БОКУН**

» Владо Новаковић и Раде Гајић

АРХИЈЕРЕЈСКЕ ГРАМАТЕ

Након патријархове бесједе најзаслужнијима за обнову храма додијељене су архијерејске грамате. Из руку владике пакрачко-славонског Јована примили су их начелник општине Магаденовац Стјепан Живковић, директор Управе за сарадњу са црквама вјерским заједницама Републике Србије Милета Радојевић, харамбаша Чувара гроба Христовог Драган Павловић и Митар Петковић. Грамате су уручене и члановима Удружења *Будимо људи* Стани Радуловић, Светлани Војновић, Драгославу Китановићу и Влади Новаковић.

ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ У МАНАСТИР СВЕТЕ АНЕ

Удружење *Будимо људи* на челу са Владом Новаковићем је посебно заслужно што су многи ходочасници посјетили мјесто рођења патријарха Павла, које је до недавно било сасвим непознато јавности.

Они су најавили и ново поклоничко путовање у Манастир Света Ана код Дарувара у Славонији 22.12.2019. са поласком у 1 час послије поноћи. Мјесто поласка ће бити храм у центру Батајнице .

План пута је Батајница, Нова Пазова, Стара Пазова, Инђија, Нови Сад и Бачка Паланка. Број путника је ограничен. Цијена пута 2.500 динара. Све додатне информације на телефон 064 1240 557.

ИГОР МИРОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ АП ВОЈВОДИНА ИМА ЈАСНУ ВИЗИЈУ БУДУЋНОСТИ СЈЕВЕРНЕ СРПСКЕ ПОКРАЈИНЕ

Војводина ће бити покретач и носилац економског развоја цијеле Србије

Игор Мировић, предсједник Покрајинске владе у разговору за *Српско коло* не крије задовољство постигнутим резултатима у претходном периоду, али износи јасну визију будућности и још већег напретка Војводине. Његов оптимизам са покрићем најбоље могу да свједоче грађани сјеверне српске покрајине. Наиме, од 2016. године стопа незапослености је преполовљена, отворено је 60.000 радних мјеста, забиљежен је константан раст извоза војвођанских предузећа. У урушени здравствени систем уложено је чак 7 милијарди динара. Изградња Жежељевог моста, као и нових зграда Хитне помоћи и РТВ-а заувијек је промијенило слику Новог Сада. Глас Републике Српске у Војводини никад није био толико присутан, као што никад раније нису ефикасније рјешавани проблеми прогнаних и расељених сународника.

Премијер Мировић планира да позитиван економски заокрет претвори у нове изазове који Војводину треба да поставе на мјесто покретача и носиоца економског развоја цијеле Србије.

● Који су највећи изазови са којима сте се суочили у претходном периоду?

– Све је, практично, било изазов – од успостављања политичке стабилности, односно враћања склада у односима са Владом Републике Србије који су, из политикантских разлога претходне покрајинске администрације, били потпуно нарушени, преко покретања економског развоја као услова за сваки други развој, до рјешавања годинама нагомилаваних проблема у готово свим областима друштвеног живота. Само илустрације ради – а таквих примјера је заиста безброј – када је у љето 2016. године формирана Покрајинска влада на чијем сам челу, у цијелој Војводини је, бројком и словима, била функционална једна једина ангио сала и то у Новом Саду. То је, да подсјетим, сала у којој се збрињавају пацијенти са најакутнијим и најтежим кардиоваскуларним проблемима и од брзине тог збрињавања буквално зависе њихови животи. Врло брзо смо интервенисали и у Новом Саду, Суботици, Сомбору и Зрењанину опремили још четири и тако практично достигли европски просјек од једне ангио сале на 300.000 становника.

● На које сте резултате посебно поносни?

– Улагања у потпуно девастирани здравствени систем су од 2016. до данас премашила 7 милијарди динара и то је само један од разлога да будемо задовољни, иако нам и ту предстоји још много, много посла да нашим људима обезбједимо највиши могући ниво здравствене заштите, што ћемо сигурно и урадити. Ипак, оно што нас прије свега увјерава да смо на правом путу јесте дефинитивно покренут точак привредног развоја. О томе говоре сви релевантни показатељи, од раста бруто домаћег производа, преко константног повећавања индустријске производње и обима робне размјене са свијетом, до пада стопе незапослености. Извоз војвођанских предузећа је, тако, за само три године повећан за 1,3 милијарде евра – са 4,3 милијарде у 2016. на 5,6 милијарди у 2018, а ове године ће бити још већи. Истовремено, стопа незапослености је практично преполовљена – са 15,1 посто у 2016. пала је на свега 8,2 у овој години, а број незапослених људи у том периоду смањен је за скоро 60.000. Поносни смо на низ великих пројеката које смо реализовали или реализујемо заједно са Републиком, попут нове зграде РТВ у коју смо заједно уложили 3,2 милијарде динара и завршили је у планираном року, новог Жежељевог моста који смо такође заједно завршили, новог Научно-технолошког парка у Новом Саду чија прва фаза је такође завршена, брзе пруге Београд – Будимпешта која, на нашем дијелу, практично цијелом дужином пролази кроз Војводину и која ће, када буде завршена, потпуно промијенити инфраструктурну слику Покрајине... Поносни смо, међутим, и на заједничке пројекте са војвођанским градовима и општинама, попут нове зграде Хитне помоћи у Новом Саду у коју смо заједно са градом уложили око 500 милиона динара или 26 потпуно нових или проширених и модернизованих радних зона широм Војводине у које смо улагали заједно са локалним самоуправама. Све то је практична реализација принципа окупљања око пројеката на свим нивоима који сам, још на почетку њеног мандата, означио као један од темељних принципа функционисања ове Покрајинске владе, принципа којег ћемо се и даље чврсто држати.

ПРИРОДАН ОДНОС СА СРПСКОМ

● Утисак је да Република Српска никад није била присутнија у сјеверној српској покрајини као данас.

– Тај утисак је тачан јер је одраз једне реалности у којој је, уз остало, веома важна и чињеница да један дио данашњег становништва Војводине потиче управо из Републике Српске. Ипак, суштина је у томе што смо ми дио истог народа и истог духовно-културног обрасца и стога је овако висок ниво сарадње и цијеле наше земље, и њене сјеверне покрајине са Републиком Српском природан. Као предсједник Покрајинске владе имао сам привилегију да, у име АП Војводине, са тадашњом премијерком, а садашњом предсједницом Републике Српске Жељком Цвијановић, потпишем споразум који нам отвара широк простор за много плоднију и свеобухватнију сарадњу практично у свим областима и ми ћемо тај простор сигурно искористити.

● Које проблеме сте уочили као највеће и на чему ћете највише радити у предстојећем периоду?

– Због свега што сам већ навео, претходне нешто мање од четири године, колико функционише актуелна Покрајинска влада, могу с правом да се означе као вријеме својеврсног, позитивног преокрета у односу на једно заиста тешко стање. Све посљедице тог стања је, разумије се, тешко елиминисати у тако кратком року и зато нам предстоји велики посао да то, максималном могућом брзином, урадимо у годинама које долазе. То важи за све области друштвеног живота – од привреде и пољопривреде, преко здравства, науке и образовања, до културе и спорта. Све то је важно, али је свакако најважније да Војводина поново постане оно што је некада била и што јој, по свим потенцијалима, и припада, дакле покретач и носилац економског развоја цијеле Србије. А из тог развоја, поновићу, произилази и развој у свим другим областима.

● Војводина је позната као мултиетничка средина у којој је интегрисан и велики број колониста који су на ове просторе стигли након Првог и Другог свјетског рата. У којој мјери су они сачували своје коријене?

– Војводина је мјесто које сваком не само да пружа прилику да сачува и афирмише своје специфичности, него за то ствара и све услове. То се односи и на наше сународнике из свих претходних колонизација, али и из свих избјегличких таласа с краја прошлог вијека. Мада је од прве колонизације, оне послије Првог свјетског рата, минуо готово цио вијек, припадници тог корпуса и даље носе наглашене емоције за старе завичаје и не одричу их се, што је још наглашеније код оних који су дошли касније. И тако треба и да буде! Из нашег већ поменутог чврстог става да свако треба, и мора, да има и прилику и услове да очува своје специфичности, уважавајући, наравно, и специфичности других, произилази и одговор на други дио вашег питања. Односи међу националним заједницама у Војводини су, дакле, односи међусобног уважавања и афирмације сопственог идентитета и поштовања идентитета других, а ако би то требало да се сажме у једну ријеч, та ријеч би била – склад. И тако ће бити и убудуће.

● Велики број Срба који су прогнани са својих вјековних огњишта пронашао је у Војводини свој нови дом. У којој мјери су они успјели да се адаптирају у новонасталим околностима. Свједоци смо да се у овом тренутку широм Војводине гради велики број стамбених јединица за прогнана и интерно расељена лица. Колики је утицај Покрајинске владе у овим пројектима?

– Најприје желим да нагласим да наши људи о којима говорите, упркос свим невољама кроз које су прошли, нису поклекли и да се највећи дио њих за своје мјесто овдје борио и изборио сопственом истрајношћу, упорношћу и способношћу, обогативши истовремено и окружење у којем се нашао. Процес њихове адаптације и коначне интеграције тиме, међутим, није завршен. Напротив, градња стамбених зграда, односно станова за оне који још нису ријешили питање крова над главом је пројекат који се реализује са републичког нивоа, али покрајинска администрација низом других мјера учествује у дефинитивном рјешавању егзистенцијалних проблема избјеглих, прогнаних и расељених лица.

ПОШТУЈМО СВОЈЕ ЖРТВЕ

● Колико је у борби за очување националног идентитета важна култура сјећања? Како коментаришете реакције око постављања спомен плоче генералу Младену Братићу?

– Култура сјећања је, за сваки народ, од огромног значаја. Ми смо, рецимо, прошле године на један, по општој оцјени величанствен начин, обиљежили стогодишњицу присаједињења Војводине Краљевини Србији што је свакако најзначајнији догађај у историји Војводине и један од најзначајнијих у историји цијелог нашег народа. Без обзира на епохалан значај, тај догађај је, међутим, деценијама прећутиван, али смо ми исправили ту неправду и, коначно, повезали ово вријеме са временом наших великих предака који су, и у најтежим тренуцима, непогрешиво знали шта треба чинити не само за себе, већ и за генерације које долазе. Тако смо, истовремено, обавезали и будућа покољења на културу сјећања, па, гледано из тог угла, било какво поништавање националних идентитета није реално. А што се тиче реакција које помињете, ја их заиста не разумијем: ријеч је о официру који је погинуо на борбеном задатку, под заставом којој се заклео и за земљу којој се заклео, нити је оптуживан нити осуђиван и заиста не видим шта је спорно у томе што је у једној касарни добио спомен-плочу.

● Како бисте описали улогу и колики је буџет Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима?

– Управо тај Фонд, чији годишњи буџет се кретао око 90 милиона динара, јесте носилац и реализатор највећег дијела мјера креираних на покрајинском нивоу за подршку тој популацији. Тако смо, само у посљедње четири године, посредством тог Фонда обезбједили преко 62 милиона динара за откуп 67 сеоских кућа за избјегла, прогнана и расељена лица, скоро 53 милиона за 190 пакета грађевинског материјала за адаптацију објеката које она већ посједују, 43 милиона за 253 пакета пољопривредне механизације и опреме за пчеларство, осам милиона за 46 пакета алата и опреме за економско оснаживање жена, 15 милиона за једнократну подршку за 367 најбољих средњошколаца, шест милиона за једнократну подршку за 200 најуспјешнијих студената...

● Недавно Вам је од стране СПЦ уручено достојанство ктитора за помоћ у обнови Храма Рођења Пресвете Богородице у Сремској Каменици. Каква је сарадња између покрајинских институција и СПЦ, као и осталих вјерских заједница?

– Та сарадња је изузетно добра. СПЦ је изузетно важан стуб нашег друштва, као што су за његов склад, за његов развој и за његов укупан просперитет, важне и друге традиционалне цркве и вјерске заједнице. То одређује наш однос најдубљег поштовања и апсолутног уважавања и тако ће бити и у времену које долази.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ТУЖИТЕЉИ НИ 28 ГОДИНА НАКОН ЛИКВИДАЦИЈЕ УГЛЕДНОГ СРБИНА ИЗ ЈАСЕНОВЦА НИСУ ОТВОРИЛИ СЛУЖБЕНУ ИСТРАГУ

Зашто је нестао саборски заступник Тривунчић

ПИШЕ: САША КОСАНОВИЋ

Униформисани људи ставили су му лисице и одвезли га у непознатом правцу, прича *Новостима* Зорица Влајинић, кћи Душана Тривунчића, саборског заступника СДП-а и члана Савјета ЈУСП-а Јасеновац, ликвидираног 1991. у Јасеновцу. Иако су околности познате, као и имена људи који су га одвели, увиђаји након 28 година – још трају.

Људски живот на овим просторима никад није вриједио превише, а те 1991. године вриједио је најмање. Митологизирана хрватска историографија то раздобље гледа црно-бијело. Дошли су зли Срби, који су сто година припремали великосрпску агресију и покушали поробити једину и вјечну Хрватску. Заборавља се да је Српска демократска странка на првим изборима добила око 46.000 гласова и да је стотине хиљада Срба гласало за СКХ СДП, који је у општинама у којима су живјели Срби побиједио на изборима.

Један од изборних побједника био је СДП-ов Душан Тривунчић, секретар комитета у Новској и директор у Пољопривредно-прехрамбеном комбинату *Браћа Рађеновић*. Угледни агроном Тривунчић имао је у освит младе демократије 55 година и живио је у Јасеновцу са супругом Јулом. Имали су двоје дјеце. Син Синиша радио је у Њемачкој, а кћерка Зорица студирала је у Сарајеву. Осим што је постао саборски заступник, Тривунчић је био члан Савјета Спомен-подручја Јасеновац. Шта се догодило од избора 1990. до правог рата у септембру 1991. године историчари тек требају дати прави одговор.

СВЈЕДОЧАНСТВО ПОРОДИЦЕ

Један такав догађај збио се 17. септембра 1991, а шта се тачно збило *Новостима* је испричала Зорица Влајинић, кћерка Душана Тривунчића, једног од људи чији је живот у то вријеме некима вриједио врло мало.

– Мој отац је тог 17. септембра 1991, између 17 и 19 часова, обављао своје редовне активности код куће. Хранио је стоку и враћао се с нашег имања. Приликом повратка кући, униформисани, наоружани људи, пролазећи поред куће аутомобилом, застали су и пришли мојој мајци. Под пријетњом оружјем су тражили да им преда пријављено оружје. Претресли су кућу. Била су четворица. Тада је наишао мој отац. Приликом претреса су одузели пиштољ који је мој отац легално посједовао. Након претреса су оцу ставили лисице и одвезли га у нама непознатом правцу. Ја то нисам видјела, али ми је мајка причала. Ја сам била на факултету у Сарајеву – каже Зорица.

Јула Тривунчић свједочила је 2008. на Жупанијском суду у Сиску о одвођењу свог супруга Душана, саборског заступника. Присјетила се наоружаних људи у униформама који су кренули у претрес куће тражећи од ње да им преда пиштоље за које су њен супруг и син имали службене дозволе и које су легално посједовали.

„… Ја сам им тада објашњавала да нема потребе за претресом, јер да у кући имамо два пиштоља која су била пријављена – један на Синишу, а други на мог покојног мужа. Одвела сам их у собу, рекла да су пиштољи на ноћном ормарићу и да их могу узети. Када су ме питали за муницију, рекла сам им да муниције немамо, међутим, један ми је рекао да идемо тражити напоље муницију. Ја сам му рекла да немамо муницију, на што ми је он одговорио: „Немате ништа, а наши људи гину". Дошли смо тако до гараже, рекао ми је да отворим гаражу, па сам ја рекла да су кључеви у кући, па ми је наредио да одем по кључеве што сам ја и учинила, али све то уз његову пратњу. Када сам откључала гаражу, у гаражи је био аутомобил марке *мерцедес*, бијеле боје који је био регистрован на мог свекра Живка Тривунчића…"

Као што је био обичај у то вријеме, мерцедес у гаражи Србина којег одводите у непознатом правцу сматрао се ратним плијеном, па је један од људи који су претресали кућу Тривунчићевих сјео у њега и извео га ван. На сисачком суду Јула Тривунчић је испричала што се даље догађало.

„У исто вријеме сам видјела да у лисицама из наше куће изводе мог мужа двије униформисане особе и то у лисицама с рукама одострага... сјећам се да је Анка Тривунчић тражила да би донијела капут за Душана јер је био у кошуљи кратких рукава, међутим један од те двојице рекао јој је да ће му бити вруће и да му капут не треба…"

ТИЈЕЛО НАЂЕНО ПОРЕД АУТОПУТА

Саборски заступник Тривунчић тада је задњи пут виђен жив. Његово тијело нађено је ускоро у шуми Зеленика, поред аутопута Братства и јединства. Како је завршио живот овог угледног мјештанина Јасеновца свједочи налаз судског вјештака из Сиска, прим. др Стеве Ковачевића.

„…глава је упадљиво деформирана, кости многоструко испреламане, на обје стране виде се 3–4 излазне стријелне ране промјера до 10 цм, а у неправилности ових дефеката, на лијевом образу се уочавају три потпуно правилне улазне стријелне ране промјера око 10 мм. "

Непосредно након убиства Душана Тривунчића, један од свједока који су о том догађају свједочили на Тужилаштву за ратне злочине у Београду изјавио је да је ишао у шуму гдје је чувао свиње и да је наишао на групу војника око изрешетаног тијела Душана Тривунчића. Питали су га што ради ту, а када им је рекао да чува свиње, нису му повјеровали. Живот му је, према његовима тврдњама, спасио тадашњи директор ХЕП-а у том крају, данас покојни Ивица Марохнић, који је био поред војника и који је јамчио за њега. Бројни свједоци су видјели одвођење Душана Тривунчића. О томе су и они свједочили у Београду, а неки од њих су међу онима који су дошли пред кућу Тривунчићевих, препознали и именовали једног свог мјештанина, емигранта који се пригодно прије рата вратио из Канаде и који је био у добрим односима с многима од њих. Како тврде, то га наводно није спријечило да неке од њих одреди као мете. Након очевог убиства, Зорица Влајинић дошла је у Јасеновац.

» Убиство Душана Тривунчића послужило као застрашивање осталих Срба

– Након татиног убиства, сахрану су 21. септембра организовале тадашње општинске власти. Док су га сахрањивали, свирана је узбуна за ваздушну опасност, тако да је мало људи дошло. Власти га нису уписале у књигу умрлих, па смо га успјели прогласити мртвим тек 1999. Све нам је то отежало остваривање права. Ускоро је Јасеновац потпао под српску власт и све нам је то отежало истрагу око очеве смрти. Након Бљеска 1995. ми смо избјегли у Србију. Мајка је тада затражила право на пензију. Имали смо проблема с правом на саборску пензију, никада нисмо успјели ту пензију добити. Добили смо само пензију на основу права из радног односа – каже Зорица Влајинић.

ИНИЦИЈАТИВА ЖДО – ОБИЧНА ФАРСА

Обитељи Тривунчић, након што је Зоричина мајка Јула дала исказ у Сиску, нитко се из Жупанијског државног одвјетништва у Сиску, које је наводно вриједно радило на откривању идентитета етничких чистача Јасеновца, није јавио. Све до 2012. године.

– Мислим да је Хрватска тада била притиснута великим бројем незавршених процеса и под притиском уласка у ЕУ. Позвали су нас да дамо исказе, ишле смо мама и ја. Ја сам тада истраживала шта се догодило, па сам им се обраћала да допуним свој исказ. Међутим, све те моје иницијативе и приједлози су наишли на ћутање или на ниподаштавање. За сваки мој приједлог су имали припремљен одговор, који је указивао на то да то што ја предлажем није битно – увјерена је Зорица.

Обитељ је иницијативу ЖДО-а у Сиску доживјела као представу. Никада нису повјеровали да је некоме у хрватском правосуђу стало да се убице идентификују и казне, заједно с налогодавцима.

– Мишљења сам да се такво убиство није могло десити без знања тадашњих политичких структура у нашој општини и тражила сам да се шеф Кризног штаба испита. Он је био татин сарадник и назови пријатељ. Покушала сам с њим разговарати, али тај разговор није био плодоносан. Ја мислим да је он на неки начин одлучивао о судбини људи на простору на којем је био шеф. Прошло је скоро 30 година од свега и није се догодило ништа што би то расвијетлило. Не очекујем да ће се у хрватском правосуђу догодити нешто што би довело до тога да они прихвате да знају шта се десило – каже.

Убице нису случајно покуцале на врата Тривунчићевих и на врата многих Срба у том крају, у Сиску, Новској и другим мјестима.

– Убиство једног таквог Србина је имало далекосежне посљедице. Ту су са убиством једног завршили са свим Србима на том подручју. Људи су побјегли главом без обзира. То је био посљедњи сигнал да се у том Јасеновцу, у тој општини, нема шта тражити и да ниједан Србин не може преживјети – сматра Зорица Влајинић.

НОВА САЗНАЊА

Убрзо након што су многи Срби који су схватили поруку власти побјегли из тог краја, Јасеновац је дошао под власт побуњених Срба, па су онда кофере спремали Хрвати. Убиства Хрвата у крајевима које су контролисали Срби данас се активно истражују, а убиства Срба је прекрио заборав, чак и када се појаве докази који лаицима дјелују као необориви.

– У разговору с једним од четворице људи који су одвели мог оца сазнали смо на којем мјесту је тата убијен и ко је све у томе судјеловао. С тим човјеком је причао мој брат. Ја сам тај податак почетком године доставила Државном одвјетништву у Сиску, али ме нико у вези са тим није назвао. Брат је до тог човјека дошао случајно, преко људи код којих се распитивао шта се догодило. Они су му рекли да тај човјек можда нешто зна. Тај човјек је био запослен у предузећу у којем је мој тата био дугогодишњи директор. Он је рекао да није знао гдје возе тату и шта ће се догодити, али да није имао могућност избора. Морао је возити тај бијели комби којим су одвели оца. Он је напустио посао почетком 1991. и прешао у резервни састав полиције – прича Зорица.

Тривунчићи су име возача комбија који је Зоричиног тату одвео на пут без повратка, као и све остале информације које је навео њеном брату, доставили ДОРХ-у још у фебруару ове године. Међутим, још нико није нашао за сходно да им се јави. У каквим је околностима угашен живот саборског заступника Тривунчића свједочи некадашњи потпредсједник Сабора и један од најугледнијих политичара тог времена, Симо Рајић.

– Нисам познавао Душана Тривунчића, он је изабран у такозваној српској квоти. Сјећам се да ми се његова породица касније обраћала за помоћ и да сам у име Српског народног вијећа тражио информације о његовој судбини, али то је било ратно вријеме и никоме није било стало да се такве судбине расвијетле. Проблем је што су Ивица Рачан и Туђманова кртица у СДП-у Здравко Томац радили све да Србе тада изолују. Покушавали смо спријечити оно што је услиједило и као Срби организовано дјеловати унутар нашег клуба и партије. Ми смо хтјели бити гласноговорници интеграције Срба. Нисмо успјели – каже Рајић.

ОД САБОРА ТЕЛЕГРАМ САУЧЕШЋА ОД СТРАНКЕ НИ ТОЛИКО

Умјесто праве истраге и хапшења убица и налогодаваца, породица Тривунчић добила је тек протоколарни телеграм саучешћа, који је у име Сабора потписао његов тадашњи предсједник Жарко Домљан. СДП никада није послао телеграм, никада се из те странке нико није јавио Тривунчићима, нити понудио било какву помоћ. Породица је затражила помоћ и од Зорана Милановића док је био премијер. Никакав одговор нису добили.

Из ЖДО-а у Сиску, гдје смо затражили информације о овом случају, речено нам је да су сви подаци пребачени у загребачки Одјел за ратне злочине, а из загребачког ЖДО-а нам одговарају да је ово дјело окарактерисано као ратни злочин и да „проводе извиде у циљу утврђивања идентитета и прикупљања доказа поводом убиства".

Дакле, тужитељи ни након 28 година нису отворили службену истрагу. Породица Тривунчић тврди да зна имена убица човјека који је био саборски заступник, али и члана Савјета ЈУСП-а Јасеновац.

Иначе, Јасеновац је у септембру 1991. био окружен стражама које су држали полицајци и војници послани из Вировитице. Птица није могла ући ни изаћи из Јасеновца без њихове дозволе, камоли мерцедес и бијели комби пун наоружаних људи. Дакле, налогодавце убиства саборског заступника Душана Тривунчића треба тражити на оним положајима на којима су сједили они којима је одговарало да људе одводе и убијају у шумицама поред аутопута и на обалама Саве, Драве и Дунава. Можда се зато тужитељима ни 28 година након убиства не жури дознати имена убица и налогодаваца?

Из Вуковара нам стално поручују да убице шетају тим градом. Изгледа да убице шетају цијелом Хрватском.

(ТЕКСТ ЈЕ УЗ НЕЗНАТНА КРАЋЕЊА И РЕДАКЦИЈСКУ ОПРЕМУ ПРЕУЗЕТ СА WWW.PORTALNOVOSTI.COM)

» ПРАВДА ЈЕ СПОРА: Зорица Влајинић

ОБАВИЈЕШТЕНО И СРПСКО ТУЖИЛАШТВО

У изјави за *Српско коло* Зорица Влајинић је рекла да су подаци о убиству њеног оца достављени Комитету за прикупљање података о извршеним злочинима против човјечности и међународног права у Србији.

– Моји контакти са Тужилаштвом за ратне злочине били су спорадични током 2012, 2013. и 2014. године да би 2015. године упутила званично писмо Тужилаштву. У одговору који сам добила стоји да су изјаве свједока достављене Државном одвјетништву Републике Хрватске које је потврдило да је поступак у току и да постоје „индиције о могућим починитељима", али да нема довољно квалитетног доказног материјала за спровођење поступка. Тужилаштво Србије се једино могло обавезати да ће сарађивати са Жупанијским државним одвјетништвом у Загребу и од њих повремено захтјевати обавјештења о резултатима истражног поступка о чему ће обавјештавати оштећене. Међутим, без сарадње друге стране, тешко је очекивати било какав напредак – закључује Влајинићева.

ПРЕМИЈЕР РС РАДОВАН ВИШКОВИЋ НА ЗАВИЧАЈНОЈ ВЕЧЕРИ УДРУЖЕЊА *СРПСКА БОСНА* У ЗРЕЊАНИНУ

Дрина спаја, а не раздваја

Премијер Републике Српске, Радован Вишковић посјетио је 15. новембра Зрењанин и том приликом имао више радних састанака са градоначелником Чедомиром Јањићем и великим бројем привредника. У вечерњим часовима био је гост завичајне вечери које је уприличило удружење Српска Босна на чијем челу је Горан Марковић.

Обраћајући се окупљеним земљацима у ресторану хотела *Војводина* премијер РС Радован Вишковић је истакао да је Република Српска њихова отаџбина коју ће, гдје год да се налазе, увијек носити у срцима. Он се осврнуо и на будућу привредну сарадњу Баната и Републике Српске.

– Не желимо да било ко у Републику Српску улаже из патриотских разлога, већ из економских. Наша је жеља да људи који имају значајне привредне субјекте у Зрењанину, Војводини и Србији, улажу у Републику Српску и да од тога имају профит и корист. Република Српска имала би корист у повећању запослености, опстанку и останку наших људи на вјековним огњиштима, а људи који улажу још већу добит у својим компанијама – закључио је Вишковић позивајући на слогу Републике Српске и Србије.

Градоначелник Зрењанина Чедомир Јањић је истакао да се кроз братске односе са градовима и општинама са територије Републике Српске стварају још бољи услови за међусобну сарадњу на свим пољима.

» СЛИКА НА ДАР: Радован Вишковић и Горан Марковић

– Велико ми је задовољство што сам имао прилику да будем домаћин предсједнику Владе РС Радовану Вишковићу и што смо имали садржајан разговор са привредницима из ове регије. Људи поријеклом из Републике Српске доприносе нашој сарадњи и очекујемо да ће у наредном периоду то бити подигнуто на још виши ниво – рекао је Јањић и пожелио да се традиција сусрета настави и у наредним годинама.

» Градоначелник Чедомир Јањић

Горан Марковић, предсједник удружења *Српска Босна* се захвалио присутнима, а посебно премијеру РС Вишковићу, као и градским челницима Зрењанина на челу са Чедомиром Јањићем.

– Наше удружење Срба из Босне, њихови потомци и пријатељи, баш као и што је мото ове вечери, жели да нас ријека Дрина спаја, а не раздваја. Не само декларативно већ братски, али и привредно и у сваком другом погледу. Проблема има, али у наредном периоду и на неким другим мјестима радићемо на њиховом рјешавању – рекао је Марковић.

Он је премијеру Српске Радовану Вишковићу у знак сјећања на ово вече поклонио умјетничку слику са мотивима града Зрењанина.

По завршетку церемонијалног дијела, почео је и музички програм и неформални разговори по кулоарима. Пажњу нам је привукао сто за којим су сједили Мркоњићани. Домаћини, браћа Мићо и Недељко Станић, власници фирме *Бомист*, начелница општине Дивна Аничић, предсједник Удружења Мркоњићана у Београду Жарко Гајић.

Мићо Станић, са братом Недељком, на челу је угледне зрењанинске фирме *Бомист* која је прави примјер да се поштеним дугогодишњим радом може постићи велики пословни успјех. Од Миће, једног од организатора ове вечери, сазнајемо да је у Зрењанин дошао још као студент и ту остао, да би са братом основао фирму која се више од двије деценије бави продајом грађевинског материјала, пружањем услуга у грађевинарству, превозом и складиштењем житарица.

Свечаности су присуствовали и шеф Представништва Српске у Републици Србији Млађен Цицовић, велики број начелника општина и привредника из Републике Српске, као и представници Српске православне цркве.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ВУЧЈЕ СРЦЕ ПРИКУПИЛО 106.680 ДИНАРА ЗА ЛИЈЕЧЕЊЕ ДЈЕЧАКА СТЕФАНА ГОНЧИНА

Хуманитарно удружење *Вучје срце*, у сарадњи са крајишким извођачима, организовало је у ресторану *Пертове вериге* у Борчи, вече народних пјесама чији је сав приход усмјерен у фонд Стефана Гончина, дјечака који је почетком децембра мјесеца отишао у Истанбул на лијечење. Од купљених улазница, добровољних прилога, лицитације умјетничких дјела и бакшиша, којег су се извођачи одрекли, остварен је приход од 106.680,00 динара.

Јована Гајић, из Хуманитарног удружења *Вучје срце*, захвалила се свим пјевачима који су подржали ову акцију, али исто тако и бројним посјетиоцима без чијих прилога се средства не би могла ни прикупити.

– Стефан, као и сви његови вршњаци, има право на нормалан живот и весело дјетињство и зато је мисија свих нас већа. Циљ нам је да покушамо унијети мало осмјеха и сунца у Стефанов живот и подржати га у његовој борби са тешком болешћу. Срећа је оних који могу помоћи, а управо тиме се водило наше удружење и наши пријатељи пјевачи када смо се одлучили за организацију једне овакве вечери. Оволики одазив показује хуману црту нашег народа, да помогне онда и ономе коме је најпотребније – истакла је Јована Гајић, наводећи да се тиме води и удружење *Вучје срце* чији је она члан.

» Мирјана Вулетић, Славољуб Гајић и Владан Јовић

На ово вече, из Дрвара је дошла група *Мирис завичаја*, чули су се се *Звуци Крајине*, Миливој Абрамовић, Шаре Легенда, а посебан утисак на публику својим меланхоличним гласом и сјајном пјесмом *Орас*, све ловорике побрао је Миле Делија.

Рада Никачевић једна је од оних које често пјевају у овој кафани, а ово вече је била и једина представница женског пола.

Организована је и лицитација умјетничких и других радова добијених од разних донатора међу којима су биле иконе Светог Ђорђа, аутора Дејана Савића из Лештана, у вриједности од 80 евра, као и још вреднија икону Светог Луке, анонимног дародавца коју је купио Владан Јовић из Борче.

Неке од донација нису пронашле овога пута свог власника, али ред је да споменемо Алексу Косића из Сомбора који је организаторима уступио флашу са крстом. Чедомир Сирар из Бањалуке је поклонио слику на стаклу Карађорђа, лутку Личанку Жељка и Раде из Клека, док је личку капу поклонило КУД *Крајина*.

Вечери је присуствовао и народни посланик Миодраг Линта који је поздравио још једну акцију овог удружења и замолио их да Стефану и његовој породици пренесу жеље за што раније оздрављење.

Након тога настављен је музички програм. Момци из групе *Мирис завичаја* још једном су запјевали, а подржали их прекоунске колеге из Лике *Мерак Крајине*.

Можда смо некога извођача и прескочили, али најбитнији циљ вечери је постигнут. Одређени дио средстава за Стефана је издвојен и уплаћен на његов рачун. Сигурно највећа похвала организаторима стигла је од Стефанове маме.

– Желим да се захвалим свим пјевачима и посјетиоцима и изразим жаљење што нико из породице због Стефанове ситуације није могао да присуствује вечери. Драго ми је да нису правили разлику између дјеце, јер она су наша будућност и сва имају право на њу – написала је организаторима Стефанова мајка уз напомену, да се добро добрим враћа.

Мирјана Вулетић предсједница Удружења *Вучје срце* се захвалила и Верици и Вољи Јовановић на свесрдној сарадњи у организацији вечери, а занимљиво да је овом приликом Вољо постао и члан овог хуманитарног удружења.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Право на стамбено збрињавање у Хрватској

- **Мој отац је имао станарско право на стану у Сплиту, које му је одузето судском одлуком о отказу станарског права, када смо услијед ратних дејстава 1991. године морали напустити тај стан и отићи у избјеглиштво. У Србији, гдје сада имамо пребивалиште, мој отац је купио породичну кућу, у којој, заједно с њим живимо ја и моја сестра, која има своју породицу. Сестра и ја смо били чланови породичног домаћинства нашег оца у тренутку добијања стана у Сплиту на којем је наш отац имао станарско право. Сестра и ја, као и супруг моје сестре и њезина дјеца немамо у свом власништву никакву кућу нити стан било гдје. Да ли нас двоје имамо право на подношење захтјева за стамбено збрињавање у Хрватској, као чланови домаћинства бившег носиоца станарског права који смо с њим живјели у заједничком домаћинству до почетка ратних дејстава у Републици Хрватској 1991. године?**

– По важећим прописима у Републици Хрватској, бивши носиоци станарског права или чланови њиховог породичног домаћинства, који су с њима живјели у становима на којима су имали станарско право до почетка ратних дејстава у Републици Хрватској, тј. до 1991. године, имају право на додјелу одговарајућег стана или породичне куће у Републици Хрватској за све чланове њиховог новог породичног домаћинства, под условом да они или било који члан њиховог новог породичног домаћинства немају у власништву или сувласништву одговарајућу породичну кућу или стан или да исте нису имали у посљедњих петнаест година. Дакле, Ви и ваша сестра, као и сви нови чланови њезиног породичног домаћинства имате право на стамбено збрињавање додјелом Вам одговарајућег стана или породичне куће у најам, са могућношћу откупа истих.

- **У Хрватској сам живио у породичној кући са својом браћом до почетка ратних дејстава 1991. године, на којој сам био сувласник у једном дијелу. По одласку у избјеглиштво моја браћа су ријешила стамбено питање у Србији. Ја сам са својом породицом до данас стамбено незбринут. Желим да се са породицом вратим у Хрватску. У отвореним роковима за подношење захтјева за обнову породичних кућа у Хрватској нико од нас троје сувласника наше породичне куће није подносио захтјев за обнову исте. Да ли сада имам право на подношење захтјева за стамбено збрињавање своје породице, код надлежних органа у Хрватској, за додјелу грађевинског материјала за обнову те наше, заједничке породичне куће, уз сагласност моје браће као сувласника исте?**

– Особе које су пропустиле рокове за подношење захтјева за обнову њихових породичних кућа у Хрватској, које су биле у њиховом власништву или сувласништу и у којима су имали пребивалиште на почетку ратних дејстава 1991. године, који су били отворени до 30.09.2004. године, имају право на подношење захтјева за стамбено збрињавање своје породице код надлежних органа у Републици Хрватској за додјелу грађевинског материјала за обнову тих њихових породичних кућа. Према томе и Ви остварујете право на стамбено збрињавање на начин да вам се додијели одговарајући грађевински материјал за обнову ваше заједничке породичне куће под условом да добијете сагласност ваше браће који су сувласници те ваше заједничке породичне куће и под условом да дате овјерену изјаву Ви и пунољетни чланови Вашег породичног домаћинства да ћете се вратити и пребивати у Вашој заједничкој породичној кући по обнови исте.

ПРИПРЕМИО ШПИРО ЛАЗИНИЦ
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати.*

Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.

О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.

ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН ОКРУГЛИ СТО О ПОЛОЖАЈУ СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ:

НЕМА ОПСТАНКА СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ БЕЗ СИСТЕМСКЕ ПОМОЋИ МАТИЦЕ

Какав је положај Срба у Црној Гори, које су историјске околности и перспектива тих односа? Колико Србија и Република Српска пружају подршку свом народу у Црној Гори?

На та и још многа друга питања покушали су на округлом столу, одржаном 6. новембра 2019. године у Дому Војске Србије, да одговоре организатор проф. др Митар Ковач, проф. др Часлав Копривица, историчар и потпредсједник СО Беране Горан Киковић, из Митрополије црногорско-приморске протојереј Јован Пламенац, проф. др Дејан Мировић и др Александар Раковић.

Сви су се сложили да се мора више јавно говорити о проблемима. Власт у Црној Гори се опредијелила да по сваку цијену промовише нову націју.

Како је рекао др Митар Ковач режим у Црној Гори брутално спроводи антисрпску стратегију и то уз помоћ многих регионалних организација и водећих земаља Запада. С друге стране, власт у Србији и Републици Српској не чини довољно да на прави начин говори о проблемима у Црној Гори и да чини практичне кораке како би се ти проблеми рјешавали.

» УЧЕСНИЦИ: др Александар Раковић, протојереј Јован Пламенац, проф. др Часлав Копривица, Горан Киковић, проф. др Дејан Мировић и проф. др Митар Ковач

КОПРИВИЦА: ЗЕТА ЈЕ ПРВА СРПСКА ДРЖАВА

Копривица је навео да је веома важно да Срби у Црној Гори користе своја колективна права, што је дио ауторитета и структура у Црној Гори одбијао. Спорно је што се та колективна права сматрају као мањинска права, а Срби у Црној Гори се не осјећају као мањина.

– Ако се Срби одрекну колективних права, у условима у којима живе у Црној Гори немају алтернативни правни пут самозаштите. Разумијем понос који их спријечава да прихвате та права, али то их доводи до веома неповољне ситуације која их окружује – рекао је Копривица наглашавајући да је Зета прва српска држава.

– Првовјенчани није био Стефан, него Михајло из династије Војислављевића, који је сахрањен у првој српској престоници Скадар. Када је Свети Сава од римског папе тражио круну за свог брата, позивао се управо на круну Михајлову, тј. одатле би полазио континуитет рашкој круни. Постоји чак и претпоставка да су од једног огранка Војислављевића потекли Немањићи – наводи Копривица.

Историјска насљедница Зете – Црна Гора била је неуморна и у том погледу бескомпромисни државотворни актер српског обједињавања све до краја 1918. године.

– То је била и остала њена трајна и историјска суштина. Управо у стољећима српског ропства Црна Гора је прва подигла заставу српског самоослобођења и тиме надахнула многе друге Србе.

Копривица сматра да се треба створити уједињена српска држава – Природна Србија, као једини прихватљиви оптимални оквир за дуготрајни опстанак Срба на њиховим историјским територијама.

– Реалност на терену када је ријеч о Црној Гори јесте да Срби треба да се изборе за своја права насупрот србофобним позицијама. Борити се кроз сва могућа права.

Киковић: Комунизам угушио српство у Црној Гори

Да су права Срба у Црној Гори угрожена потврдио је потпредсједник СО Беране, историчар Горан Киковић. Од Црне Горе као српске државе свега је остало око 28,37 посто који се изјашњавају као Срби.

– На првом попису из 1909. године Срба је било од 317.856 грађана 94,38 посто, а данас чине само 28,73 посто са интенцијом пада овога броја. Достојанствена Црна Гора је престала да постоји послије доласка комунистичког режима на власт 1945. године. Тада долази до покретања црногорског питања, а нова нација је рођена 1. маја 1945. године након објављивања текста о црногорском националном питању у листу *Борба*, аутора књижевника Милована Ђиласа. Од тада, па до данас траје убијање душе и националне свијести Црногораца – наводи Киковић.

Киковић је цитирао Дучића, „Вјерујем у Бога и српство", и надовезао се да он вјерује у Бога и у српство у Црној Гори и да ће садашње стање да се промијени на боље.

– У земљама окружења постоји крађа српског језика, а да би се убиједили грађани Црне Горе како постоји такозвана црногорска нација ствара се црногорски језик, за који они тврде да постоји хиљаду година.

Киковић је табелом о броју запослених у јавном сектору предочио катастрофално стање Срба у Црној Гори.

ПЛАМЕНАЦ: ПРОПАЛА НАМЈЕРА УДБЕ ДА КОНТРОЛИШЕ МИТРОПОЛИТЕ

Протојереј Јован Пламенац говорио је о неповољном положају цркве у Црној Гори за вријеме комунизма, па је тако 20. маја 1947. године када је за митрополита црногорско-приморског изабран викар Арсеније Брадваревић свештенство било подређено комунистичким властима. Свештеницима је био одузиман значајан дио имовине, остајали су без прихода, па су или одлазили из Црне Горе или су се запошљавали у јавним службама и предузећима да би прехранили породице.

– Митрополит Арсеније се потрудио да доведе цркву у Црној Гори у колико-толико добро стање, али комунистичке власти у њему су препознале опасност. У монтираном процесу 1954. године осудили су га на 11 година робије, након двије године је пуштен из затвора, али му је забрањен улазак у Црну Гору – рекао је протојереј Пламенац.

Његов насљедник, Данило Дајковић, је за митрополита црногорско-приморског изабран од стране УДБЕ. Ипак, ни он, наводи протојереј Пламенац, није поклекао пред комунистичким настојањима да у потпуности „сатру" православну цркву у Црној Гори.

Број становника Црне Горе који су се 1991. године изјаснили као Срби био је нешто више од 9 посто, док је 2003. године број Срба у Црној Гори порастао на 31,99 одсто, а оних који говоре српским језиком – 63,49 посто.

– Пораст броја Срба у Црној Гори био је аларм актуелном режиму да нешто хитно предузме у заустављању тог процеса. Услиједили су преименовање српског језика у црногорски, инжењеринг у историографији, протјеривање ћириличног писма, политика запошљавања у јавној сфери која ригидно фаворизује Црногорце у односу на Србе, без обзира на стручност – навео је протојереј Јован Пламенац.

МИРОВИЋ: СРБОФОБИЈА СЕ ШИРИ И ПРЕМА СРБИЈИ

Проф. др Дејан Мировић се осврнуо на положај Срба у посљедњих шест година. Истакао је да је недопустиво да јубилеј 200 година од рођења великог српског пјесника и владике Петра Петровића Његоша у Србији није достојно обиљежен.

Осврнуо се и на 2015. годину у којој је представљен први нацрт Закона о слободи вјероисповијести који је био врло лош за СПЦ у Црној Гори. Исте године Подгорица је гласала за улазак Косова у Унеско.

Наредни догађај којим је осликао односе Србије и Црне Горе догодио се 2016. године за вријеме Парламентарних избора у Црној Гори када долази до државног удара.

– Подигнуто је 13 оптужница међу којима је осам српских држављана укључујући генерала Жандармерије – рекао је Мировић који је тај судски процес описао као правни примитивизам гори од онога у Хагу.

Мировић је подсјетио да је Подгорица 2018. године гласала за улазак Косова у Интерпол, а да се исте године десио инцидент на обиљежавању стогодишњице Подгоричке скупштине.

– Србофобија се проширила не само на српски народ и свештенство у Црној Гори, него и на Србију. Матији Бећковићу и тројици српских интелектуалаца забрањен је улазак у Црну Гору. Прије тога је ухапшена Сара Видак. Парадокс је да је у исто вријеме у Србији на Коларцу наступала Црногорска филхармонија поводом дана државности Црне Горе – рекао је Мировић.

Други нацрт Закона о слободи вјероисповијести који је публикован ове године оцијенио је као још гори од првог.

– Репресија над Србима настављена је изрицањем пресуда за државни удар, када је осам српских држављана оптужено на тешке казне затвора, укључујући и Мандића, и Кнежевића који су вође просрпских партија у Црној Гори – рекао је Мировић уз закључак да је у свим случајевима изостала снажнија реакција Београда.

РАКОВИЋ: ЂУКАНОВИЋ СЉЕДБЕНИК АНТЕ СТАРЧЕВИЋА

Др Александар Раковић је навео да неповољну ситуацију за Србе у Црној Гори чини и међусобно лош однос митрополита Амфилохија и предсједника Србије.

– Нама такве подјеле не требају. Те разлике треба превазилазити и спустити тензије – рекао је Раковић и додао да српске политичке странке у Црној Гори морају да буду у срдачним односима са српским властима.

– Природно је да примарну заштиту могу да траже само у Београду, јер Бањалука већ има довољно својих проблема унутар БиХ – рекао је Раковић који се осврнуо и на сложено питање да ли је Црна Гора Србима матична држава.

– Историјска Црна Гора је матична држава Срба, али ова Црна Гора нема више ниједан критеријум, елемент и истакнути симбол државности који је имала Краљевина Црна Гора. То је била национална држава српског народа, а данашња Ђукановићева Црна Гора заснована је на србофобији – рекао је Раковић. Он је подсјетио да садашња химна Црне Горе црпи идентитет из књиге *Црвена Хрватска*.

– Ђукановић је конвертит. На његовом србовању позавидјели би многи почетком деведесетих година, а прошао је метаморфозу као Анте Старчевић. Морао је да уништи сав претходни идентитет који је имао и који га подсјећа ко је некада био – рекао је Раковић.

Он је показао забринутост предвиђајући да се коначни обрачун спрема.

– Нико не може да предвиди када ће се тачно десити, али обрачун нас очекује. Од нас зависи да ли ћемо бити дорасли да том изазову одговоримо. Имамо противника који је немилосрдан и бруталан. Не може да спроведе геноцид и етничко чишћење јер је преслаб, али је прешао на фазу Б, коју је прешао Павелић, Туђман. Циљ је да се број Срба у Црној Гори смањи испод 5 посто – рекао је Раковић тврдећи да је један црногорски функционер показао документ у коме је пројектовано како ће Срби у наредним деценијама бити сведени на маргиналну групу.

– Циљ је да се оформе двије вјерске групе Црногорци и муслимани – закључио је Раковић.

КОВАЧ: НАЈОДАНИЈИ ТИТОВИ ПОДАНИЦИ

Организатор овог догађаја др Митар Ковач каже да је страдање српства у Црној Гори дуго један вијек.

– Антисрпски карактер одлука АВНОЈА и стварање СФРЈ и Устава из 1974. су цементирале све одлуке из Другог свјетског рата, односно раскол између комуниста и потомака бораца Југословенске војске у отаџбини. Данас смо свједоци да актуелна црногорска власт не дозвољава било какав помен, или обиљежје које би подсјетило на постојање Југословенске војске у отаџбини на простору Црне Горе. Они то сматрају тероризмом – рекао је Ковач.

Он је навео да су црногорски кадрови у војсци, нарочито послије Другог свјетског рата, посебно били одани Јосипу Брозу. Отуда велики број народних хероја, генерала, далеко изнад процента становништва.

– Многи учесници НОБ-а нису знали за стратешке замке Тита и његових сарадника, који су прије свега били из редова хрватског и словеначког народа. Велика грешка српских власти је што се након распада СФРЈ нису позвали на оно што је Србија унијела у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца.

Ковач се осврнуо и на нечасно учешће Црне Горе за вријеме НАТО агресије.

– Црна Гора је признала Косово, обиљежила границу са Косовом и Метохијом без знања и сагласности власти из Србије. Интезивира сарадњу са Албанијом, не школује своје кадете и официре у српским војним школама, него то препушта државама региона прије свега у непосредној сарадњи са Хрватском и неким другим земљама – наводи Ковач.

Ковач је као посебан проблем истакао оспоравање права гласа држављанима Црне Горе, који живе у Србији, а нису пријављени у Црној Гори.

– Нема јаког покрета Срба из Црне Горе да оствари то право.

Округли сто одржан је под покровитељством Евроазијског безбедносног форума.

ДРАГАНА БОКУН

ЈНА ЈЕ СЕПТЕМБРА 1991. ГОДИНЕ БИЛА ЈЕДИНА ЛЕГАЛНА И ЛЕГИТИМНА ОРУЖАНА СНАГА У СФРЈ

ЛИНТА: Прије 28 година ЈНА ослободила Вуковар од хрватских паравојних формација

Прије 28 година снаге ЈНА су ослободиле Вуковар од хрватских паравојних формација које је основао усташки режим Фрање Туђмана – истиче предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

ЈНА је, као једина легална и легитимна оружана снага у СФРЈ, 14. септембра 1991. године покренула војну операцију с циљем да деблокира вуковарску касарну коју су хрватске паравојне снаге отворено нападале од краја јула, а крајем августа су започеле потпуну блокаду касарне. Безочна је лаж хрватске стране да је ЈНА тобоже напала Вуковар. Јасно је да ЈНА није могла да нападне град у коме је била једина званична војска и да је имала обавезу да ослободи своју касарну и војнике који су се налазили под опсадом и оружаним нападима. Такође, ЈНА је имала обавезу да заштити српски народ у Вуковару над којим су хрватске паравојне формације на челу са Томиславом Мерчепом и другима спроводиле терор од почетка 1991. године с циљем стварања етнички чисте Велике Хрватске. Најбоље свједочанство о терору Мерчепових убица над вуковарским Србима оставио је тадашњи повјереник Владе Хрватске за Вуковар Марин Видић Били који је послао писмо Фрањи Туђману и другим хрватским политичарима Ивици Рачану, Савки Дабчевић Кучар, Дражену Будиши и др. До почетка битке за Вуковар хрватске паравојне формације су у том граду убиле најмање 120 Срба.

» Фотографија преузета са сајта www.nspm.rs

Линта посебно наглашава чињеницу да треба стално побијати очигледну лаж и измишљотину хрватске стране да је ЈНА била страна и агресорска војска која је тобоже напала и окупирала Вуковар. Важно је на сваком мјесту истицати неспорну истину да је ЈНА била регуларна војска тада међународно признате државе Југославије и да је имала уставну обавезу да деблокира своју касарну, заштити своје војнике и ослободи српски народ у Вуковару од напада и терора хрватских паравојних формација. ЈНА је била ослободилачка војска и Србија треба да се поноси са припадницима ЈНА који се погинули у борби за ослобођење Вуковара. Посебну почаст Србија треба да одаје генерал-мајору и команданту Новосадског корпуса Младену Братићу који је погинуо лично преводећи своје војнике. Линта осуђује срамне изјаве појединих невладиних организација који заступају ставове хрватских политичара о ЈНА као агресорској војсци и потреби да се стидимо битке за Вуковар и његових ослободилаца.

СПРИЈЕЧИТИ СИСТЕМАТСКО ОТИМАЊЕ НАДЛЕЖНОСТИ И НАМЕТАЊЕ РЈЕШЕЊА ЕНТИТЕТИМА У БИХ

Усвајање 20 закључака Скупштине има за циљ повратак изворном Дејтонском споразуму

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта поздравља одлуку Скупштине Републике Српске да усвоји 20 закључака с циљем одбране Српске и њених права и надлежности које су дефинисане Дејтонским споразумом. Од завршетка рата па до данас на дјелу је систематско отимање надлежности и наметање рјешења ентитетима, посебно Републици Српској, од стране Високог представника и западног дијела међународне заједнице које нису у складу са Уставом.

Апсолутно је јасно да је Канцеларија Високог представника вршила константно правно насиље и брутално отимала надлежности од Републике Српске да би помогла у реализацији ратних циљева бошњачке политике. То је стварање унитарне и централизоване БиХ у којој би Бошњаци уз примјену начела један човјек – један глас имали доминацију, а Срби били избачени из Устава и сведени на статус националне мањине. Један од очигледних доказа јесте и недавно усвојена Програмска декларација СДА која у суштини представља програм бошњачких политичара с јасном намјером легализације отетих надлежности, наставка даље централизације и укидања Републике Српске.

Линта посебно истиче значај чињенице да Република Српска, усвојеним закључцима, инсистира на изворном Дејтонском споразуму по коме је Босна и Херцеговина конфедерација два ентитета и три народа и потврђује одлучност да се правним, политичким и демократским средствима упорно бори за поврат отетих надлежности.

Један од важних закључака јесте да Република Српска покрене иницијативу за укидање Канцеларије високог представника који има положај апсолутног монарха што представља брутално директно кршење Дејтонског споразума. Поред тога, веома је важно да је Република Српска недвосмислено потврдила да су тзв. бонска овлашћења Високог представника, која му дају право да издаје обавезујуће одлуке, потпуно неуставна, незаконита и нелегитимна.

Усвојени закључци представљају јасну и одлучну намјеру Републике Српске да упорно инсистира на изворном Дејтонском споразуму као једном од најважнијих предуслова мира и стабилности, јачања повјерења и смањења тензија и напетости између српског и бошњачког народа.

НЕПРИХВАТЉИВ ОСТАНАК ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА

Народна Скупштина Републике Српске усвојила је 20 закључака који се тичу иницијативе за укидање Канцеларије високог представника, укидање бонских овлашћења, покретање реформе правосудних институција на нивоу БиХ, затим очување дејтонске структуре и широке аутономије ентитета до самоопредјељења, као и сарадње са НАТО, али не и чланства БиХ у тој алијанси. НСРС је задужила Владу РС да покрене преговоре са Владом ФБиХ у циљу ургентног усаглашавања Закона о Уставном суду БиХ, којим ће бити регулисан његов састав и функционисање у складу са темељним принципима Устава БиХ и отклоњене све препреке за даљи напредак државне заједнице према Европској унији и да у наредном периоду припреми Закон о рехабилитацији свих незаконито смијењених лица из Републике Српске који су смијењени одлукама високих представника.

За НСРС је неприхватљив и непродуктиван даљи останак и понашање високог представника у БиХ, чије изјаве чешће доприносе неспоразумима него споразумима у БиХ. Додаје се да су бонска овлашћења високог представника потпуно неуставна, незаконита и нелегитимна. Наводи се и да је неприхватљиво даље присуство страних судија у Уставном суду БиХ, јер ниједна земља у свијету нема у свом уставном суду мјеста резервисана за стране судије, што само доказује да БиХ није суверена земља. У случају негирања права народа на самоопредјељење које је прокламовано Повељом Уједињених нација и даљој подршци активностима које воде разградњи Дејтонског споразума, Република Српска задржава право да коначно одлучи о свом будућем статусу.

– Народна скупштина реаговаће у погледу одређивања будућег статуса РС у случају било каквих настојања противуставне територијалне реорганизације БиХ и било каквих активности на урушавању територијалне организације Града Источно Сарајево наводи се у закључцима Скупштине – преноси Тањуг.

ТРИБИНА О ПОЛОЖАЈУ СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ

Трибина *Положај Срба у Црној Гори* у организацији Студентског клуба Правног факултета одржана је на Правном факултету Универзитета у Београду.

Немања Вучковић, предсједник Студентског клуба Правног факултета, поздравио је присутне и казао да је велика част бити организатор ове трибине.

Др Александар Раковић, виши научни сарадник Института за новију историју Србије је подсјетио на то колико је било тешко у јавности вратити тему положаја Срба у Црној Гори, па и у Републици Српској, указујући да је Црна Гора данас све само не пријатељска држава Србији. Оцијенио је да кључ о контроли будућег пописа становништва у Црној Гори 2021. године, лежи у успјеху српских странака на парламентарним изборима и да је за то неопходна подршка Републике Србије.

Адвокат Владан Бојић је навео да је 21. маја 2006. године, створена нова држава која се само зове Црна Гора, док је њен садржан екстремно преображен у антипод некадашње Црне Горе и да она данас у основи јесте антисрпска. Додао је и да у Врховном, Апелационом и Управном суду нема нити једног запосленог Србина, као ни у Министарству за људска и мањинска права.

Дејан Мировић, коме је забрањен улазак у Црну Гору, изјавио је да његов гријех није нарушавање црногорског устава, већ да је проблематичан за режим у Подгорици.

Лидер Демократског фронта и посланик Милан Кнежевић је рекао да он припада Његошевој Црној Гори. Указао је на евидентираних преко 3.000 пропуста приликом спровођења референдума о независности Црне Горе 2006. године, чиме је резултат истог доведен у питање. Сматра да су срамотне одлуке власти у Подгорици о признању независности такозване државе Косово и увођењу санкција Руској Федерацији, наводећи да их Демократски фронт намјерава поништити.

Милану Кнежевићу је уручен поклон Студентског клуба Правног факултета – застава Републике Србије, као симбол подршке српске омладине његовој борби.

ОДРЖАН НАУЧНИ СКУП *САВРЕМЕНО СТАЊЕ ИДЕНТИТЕТА КРАЈИШКИХ СРБА*

У Матици српској, у организацији Крајишког одбора Матице српске, одржан је научни скуп *Савремено стање идентитета крајишких Срба*.

Поздравну ријеч упутио је проф. др Драган Станић, предсједник Матице српске, истичући значај одржавања овог скупа за историју Матице. Он је напоменуо да је изузетно важно истраживање крајишких простора које мора имати добру научну основу, јер ови простори нису изгубљени и ми их морамо бранити у сјећању. Потребно је поуздана научна истраживања обавити што прије, а нарочито када је у питању говор Крајишника. У том послу као организатор значајно учешће требало би да узме недавно основани Крајишки одбор. Он ће бити и додатна копча с народом који данас живи на тим просторима. Уводну ријеч упутио је проф. др Душан Иванић, предсједник Крајишког одбора, који је истакао значај подршке предсједника Станића оснивању и раду овог одбора. Професор Иванић је нагласио да су циљеви скупа да се раштркана баштина једног раштрканог народа на неки начин обједини и систематизује, као и да се одржи повјерење у будућност овога дијела српске културе. Идентитет крајишких Срба је угоржен и ово крупно питање Крајишки одбор Матице српске покушава да разматра на више нивоа.

Радни дио скупа састојао се од три сесије у оквиру којих су представљени радови из разних научних дисциплина, од историје, музичке традиције, фолклористике, ликовних умјетности, па до књижевне и културне историје, са циљем да се јасније сагледају сложени процеси савременог стања идентитета крајишких Срба. Чланови Организационог одбора скупа били су: проф. др Душан Иванић, предсједник, проф. др Славица Гароња Радованац, др Данка Лајић Михајловић, др Милан Мицић и др Љиљана Стошић.

ЛИНТА И КИКОВИЋ РАЗГОВАРАЛИ У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ

Потребно Министарство за Србе у региону

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта примио је 7. новембра 2019. године у Скупштини Србије предсједника Српске народне одбране Васојевића и потпредсједника Скупштине општине Беране Горана Киковића. На састанку су размијењена мишљења о тешком положају Срба у Црној Гори. Линта је посебно истакао да снажно подржава борбу Срба у Црној Гори да сачувају свој идентитет и да се изборе за своја људска и национална права. Оба саговорника су се сложила да је један од предуслова успјешне борбе да се у наредном периоду треба боље организовати, како матична држава Србија тако и сами Срби у Црној Гори и Васојевићима.

Народни посланик Линта упознао је Киковића са својом иницијативом да Србија треба да оснује Министарство за Србе у региону које би се свакодневно и на систематски начин бавило рјешавањем бројних проблема Срба који живе у Црној Гори, Хрватској, БиХ и другим државама региона. Наведено Министарство би требало да има озбиљан буџет и веома стручне и квалификоване људе. Киковић је дао пуну подршку Линтиној иницијативи.

Линта је истакао да подржава иницијативу Горана Киковића за отварање конзулата у Беранама или барем за почетак, конзуларне канцеларије, како би се изашло у сусрет српском народу са сјевера Црне Горе, да све послове везане за ову тематику могу обавити у Беранама и да Срби овог подручја могу на бољи и квалитетнији начин остварити сарадњу са матицом.

ВЕЗА МАТИЦЕ И ДИЈАСПОРЕ ВАЖНА ЗА ОПСТАНАК СРБА

Лопаре - примјер сарадње са дијаспором

Удружење матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* одржало је 19. новембра 2019. године у Лопарама иницијативну сједницу за оснивање огранка овог удружења у Републици Српској. Поред предсједника удружења *Корени* Стојана Стевановића, предсједника Иницијативног одбора *Корени* Милана Гутића, састанку су присуствовали државни секретар Министарства спољних послова Владе Србије Немања Стевановић, државни секретар у Министарству за заштиту животне средине Владе Србије Бранислав Блажић и начелник општине Лопаре Радо Савић.

Према ријечима предсједника удружења Стојана Стевановића мисија удружења је да споји матицу и дијаспору.

Према ријечима Милана Гутића, потребно је историјски сагледати однос матице и дијаспоре.

Према ријечима државног секретара Немање Стевановића, српска нација је што због историјских процеса што због економских разлога у 20. вијеку постала нација изразите дијаспоре, а само у прошлој години било је 2,3 милијарде девизних дознака из дијаспоре што говори о бројности српске дијаспоре.

Државни секретар у Министарству за заштиту животне средине у Влади Србије Бранислав Блажић истакао је да је грађење мостова према дијаспори будућност опстанка српског народа са обје стране Дрине.

Начелник општине Лопаре Радо Савић пренио је позитивна искуства сарадње Лопара са мајевачком дијаспором која је произвела бројне пројекте који су побољшали квалитет живота становника мајевачког краја. Савић је истакао да сарадња траје годинама, да су отворени привредни субјекти и радна мјеста. Значајна су улагања дијаспоре у завичај, изграђени су базени, стамбене зграде, улаже се у пољопривреду. Постоје нове идеје о пројектима људи из дијаспоре у општини Лопаре.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Бранислав Блажић, Стојан Стевановић, Радо Савић, Немања Стевановић, Милан Гутић и Владо Маркановић

У НОВОМ САДУ ОДРЖАНА 9. КОНФЕРЕНЦИЈА СРПСКИХ НАЦИОНАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ИЗ ЗЕМАЉА РЕГИОНА

Положај Срба у региону је сваким даном сложенији

Главне теме сједнице одржане 18. новембра 2019. године у Матици Српској били су извјештаји о положају српског народа у земљама региона између двије Конференције, приједлози активности Конференције за наредни период и међусобна сарадња националних организација из земаља региона и сарадња Конференције са државним институцијама Републике Србије и Републике Српске.

Предсједник скупштине Љубомир Алексов из организације *Самоуправа Срба у Мађарској* пренио је информацију да су почетком новембра Срби из Прага позвали све Србе који живе у Европској унији на тродневну конференцију.

– У земљама ЕУ живи око два милиона Срба, па је на сједници покренута иницијатива да се створи Унија Срба у ЕУ која би могла да се искористи за лобирање у корист Србије – рекао је Алексов који је предложио дневни ред који је једногласно усвојен.

Секретар Националног савеза Срба Словеније Никола Тодоровић је рекао да у овој земљи ћирилица скоро да не постоји, па је важност израде јединственог буквара, оцијенио као посебно значајним.

У име Српског народног покрета *Избор је наш* из Републике Српске, присутнима се обратио предсједник ове организације Дане Чанковић који је истакао да је положај Срба у Босни и Херцеговини уско везан са положајем Републике Српске. Навео је да је огроман притисак да се потисне право народа на одлучивање о свим суштинским питањима као што је улазак у НАТО. Због тога је покрет покренуо иницијативу да Народна скупштина Републике Српске донесе допуну закона да се о питањима уласка у било који војни савез одлучује на обавезујућем референдуму.

Момчило Крајишник, представник асоцијације *Стараоци Републике Српске* упоредио је актуелну ситуацију у Републици Српској са ситуацијом деведесетих година.

– Данас имамо велику подјелу међу српским корпусом који се потпуно размимоилазе у ставовима и нема заједничког националног интереса. Поред тога постоји проблем исељавања, људи одлазе из Републике Српске и остављају празан простор – рекао је Крајишник.

Павло Јакоја Брајовић представник Срба из Албаније истакао је да су Срби у Албанији запостављени од стране матице и да је положај српске заједнице веома тежак. Ово је образложио чињеницом да од државе Албаније не могу да добију средства да реализују пројекте, иако су признати као мањина и постоје закони и подзаконске регулативе, који омогућавају финансирање пројеката. Међутим, у пракси је то неостваривo.

– Прије 12 година отворили смо курс српског језика и тада смо имали 70 до 100 ђака, а сада имамо једва 20. Курс српског језика сада једва држимо. Ако не буде средстава мораћемо да га прекинемо – рекао је Брајовић и напоменуо да на студијама у Београду су данас и три студента из Албаније који имају проблем јер не знају српски језик.

Срђан Милаковић, из Заједничког вијећа општина из Вуковара и замјеник градоначелника Вуковара саопштио је да се погоршао положај Срба у Хрватској. Он је напоменуо да су права Срба као националне мањине најчешће мртво слово на папиру и подсјетио на догађај када је градоначелник Вуковара узео статут Града исписан на ћирилици бацио на земљу. Као замјеник градоначелника из редова српске заједнице Милаковић је рекао да са градоначелником Иваном Пенавом не комуницира, јер је искључив.

– Свака употреба српског језика и ћириличног писма за њих је великосрпска провокација и доказ да великосрпска идеја у Републици Хрватској још увијек живи. Период ратне прошлости је присутан у свим грађанским дешавањима и манифестацијама. Процесуирање за ратне злочине такође представља притисак на Србе. Истовремено, Срби немају гдје да обиљеже страдање Срба. Оспорава се постојање жртава и починиоци нису кажњени – рекао је Милаковић уз оцјену да је питање опстанка српског народа у Хрватској све сложеније.

Светислав Микеревић потпредсједник Српског народног вијећа је као примјер незавидног положаја споменуо пренос оснивачких права.

– Током 2015. године у неким од наших општина затражили смо пренос оснивачких права да би наше скупштине и вијећа могла да региструју школе. Међутим, у томе нисмо успјели ни данас. Зато нам је потребна боља повезаност за матицом јер се далеко лакше и једноставније могу рјешавати бројна питања – рекао је Микеревић.

Хаџи Милојко Будимир из Удружења Срба из Хрватске, сматра да сви који су избјегли и прогнани из Хрватске нису успјели да се врате у завичај. Очекивало се да ће Република Хрватска уласком у Европску унију поправити тај положај, али то се није десило и ситуација је још тежа.

– Уколико пасивно будемо проматрали све што се дешава бићемо свједоци потпуног нестанка Срба са тих простора. На простору гдје су живели Срби не краду се само предмети из напуштених кућа већ се краду и куће. Због свега тога је потребно институционално дјеловање, а у Србији немамо ниједну институцију која се бави овим проблемима. Мој апел је да се оформи центар или институт који ће се бавити темом положаја Срба у Републици Хрватској и региону, а постојеће институције државе треба да се активније укључе у спровођење закључака које овде донесемо – закључио је Будимир.

Огњен Крстић, предсједник Савеза Срба у Румунији сматра да је кључно питање институционално повезивање, а по њему рјешење би било оснивање Министарства за дијаспору и Србе у региону.

– У Румунији се трудимо да будемо јединствени јер само на тај начин можемо да остваримо своја права – рекао је Крстић и позвао све групације да у оквиру својих земаља постигну слогу.

Љубомир Алексов је рекао да ће оваква окупљања без конкретних акција изгубити смисао.

– Мађарска веома подржава националне партије у земљама окружења код својих сународника јер је њено руководство свјесно да једино тако може да се обезбједи опстанак. Потребно је да припадници националне мањине националну припадност ставе изнад политике – рекао је Алексов и подсјетио да односи Мађарске и Србије за разлику од садашњег времена, нису увијек били на завидном нивоу, што је најбољи доказ да се уз дијалог и добру вољу све може промијенити.

Гордана Јовић Стојковска, предсједница Националног савеза Срба у Македонији осврнула се на проблеме положаја Срба у овој држави, а који су евидентни у учењу српског језика.

Момчило Вуксановић се осврнуо на функционисање Конференције у протеклом периоду и саопштио да је задовољан њеним радом. Он је рекао да је приближавањем пописа становништва које ће се одржати 2021. године положај Срба у Црној Гори све тежи.

– Према претходном попису 28,7 процената становништва се изјаснило да је српске националности што је огроман потенцијал, али Срби немају статус који засужују. Постоје неспоразуми између представника политичких партија и организација које се баве питањем српског народа. Однос актуелне власти према Србима у Црној Гори је катастрофалан. Укинуте су све донације за српске пројекте – рекао је Вуксановић и објаснио да је Српски национални савјет имао могућност да аплицира за пројекте и у складу са законским нормама добија средства од којих је могла да функционише српска телевизија која покрива простор читаве државе.

– Функционисала је и Српска књижевна задруга која је штампала књиге на српском језику и на ћирилици. Имали смо могућност обиљежавања свих српских националних празника. Међутим, ситуација се мијења. Сада је укинута одлука о прослави Уједињења Црне Горе и Србије – рекао је Вуксановић и додао да је потребно да се институције Србије више побрину о положају српског становништва у Црној Гори.

Народни посланик и предсједник Друштва српских домаћина професор Миладин Шеварлић је истакао да га охрабрује да расте свијест о потреби заједничког дјеловања.

Марко Сладојевић, предсједник Савеза Срба Словеније сматра да је велики проблем како доћи до младих људи које Србија, након њиховог одласка из ње, више не интересује. Треба наћи начин и привући те људе, а да то није засновано на националној реторици.

Након излагања свих представника, ријеч је затражио Милан Гутић, представник Удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* како би исказао подршку Конференцији. Гутић је навео да су циљеви овог удружења да у свим општинама и градовима формира канцеларију за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, да се у свим амбасадама отвори аташе за дијаспору, да се покрене иницијатива да се врати Министарство вјера, дијаспоре и Срба у региону, а да се Закон о дијаспори и Србима у региону допуни и да се стекну могућности да се одређени број посланичких мјеста у Народној скупштини Републике Србије омогући за дијаспору и Србе у региону.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

МИТАР ВУЧУРЕВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ ВЈЕРУЈЕ ДА ЗА ОВАЈ КРАЈ ДОЛАЗЕ БОЉИ ДАНИ

РАЗВОЈЕМ СРЕДЊЕГ БАНАТА УВЕЋАВАЈУ СЕ ШАНСЕ ЗА БРЖИ НАПРЕДАК ЖИТИШТА

Предсједник општине Житиште Митар Вучуревић у разговору за *Српско коло* истиче да је посебно задовољан што Средњи Банат и Град Зрењанин доживљавају велику индустријску експанзију, која ће неминовно будућим инвеститорима скренути пажњу на потенцијале општине Житиште, која, иако спада у ред неразвијених, због свог географског положаја и границе са ЕУ отвара разне пословне могућности.

Вучуревић каже да се становници овог краја који има око 45.000 хектара обрадиве површине највише баве пољопривредом, али напомиње да би посебну предност требало да представља чињеница да би кроз партнерске односе са општинама сусједних земаља могао да оживи погранични појас.

– Током претходне три године на територији општине Житиште реализована су 4 важна пројекта финансирана од стране ИПА Фонда захваљујући изузетној прекограничној сарадњи са сусједним општинама из земаља ЕУ. Вјерујем да ћемо захваљујући коректном односу и квалитету у заједничком раду наставити у истом тренду и у наредном периоду.

● **Која је предност Житишта у односу на друге средине?**

– Интересовање за улагање у нашу средину постоји, прије свега због радне снаге која се истиче својим способностима, али и инфраструктурних објеката, што нас подстиче да и даље вриједно радимо на реализацији идеје изградње индустријске зоне.

● **Како бисте описали стање привреде?**

– Поредећи стање привреде са ситуацијом у општинама са сличним бројем становника, не могу да кажем да нисам задовољан. Долазак иностраних компанија у Зрењанин, привукао је интересенте и за рад на територији општине Житиште, о чему ће се конкретније знати у наредним мјесецима.

● **На шта конкретно мислите?**

– Отварање фабрика и развој града Зрењанина умногоме утичу и на развој општине Житиште. Немали број становника наше општине већ сада је запослен у компанијама које послују на територији града Зрењанина, а захваљујући географској близини ове двије општине, и само Житиште постаје атрактивна локација за инвестиције. Долазак гиганта *Линī Лонī* компаније несумњиво ће утицати на конкурентност, а самим тим и на побољшање услова рада, што ће се одразити и на побољшање животног стандарда у цијелом региону.

● **На шта сте највише поносни у претходном периоду у општини Житиште?**

– Највише сам поносан на пружање једнаких шанси и бригу о свим грађанима, на настојање за равномјерним развојем. Општина Житиште је мултинационална, мултиетничка и мултикултурална средина у којој сви грађани, без изузетка, имају иста права и захваљујући узајамном поштовању, разумијевању и толеранцији сматрам да је управо оваква врста суживота наша снага.

● **Који су капитални пројекти у току?**

- Укупна вриједност инвестиција у општини Житиште у 2019. години износи 270 милиона динара. Ова средства обезбјеђена су значајним дијелом захваљујући добро испланираном општинском буџету, а дијелом су добијена на основу успјешне сарадње са министарствима и покрајинским секретаријатима, јер се општина показала као поуздан и квалитетан партнер у реализацији заједничких пројеката. Свакако најзначајнија инвестиција чији су радови у току јесте реконструкција водоводне мреже, односно замјена азбестних цијеви у Честерегу и Равном Тополовцу у износу од 131 милион динара. У току је изградња прикључака за канализацију у насељеном мјесту Житиште са укупном вриједности радова од 54 милиона динара. Ради се на санацији Дома културе у Банатском Карађорђеву и Мјесне канцеларије у Торку, као и на реконструкцији атарских путева у неколико насељених мјеста. У Српском Итебеју врши се рехабилитација седам улица.

● **Какви су планови за наредни период?**

– Када су у питању капиталне инвестиције, оно што свакако имамо у плану за скорији период јесу радови на водоводној мрежи и у осталим насељеним мјестима, као и изградња канализационе мреже у, за почетак, насељеним мјестима Банатско Карађорђево и Српски Итебеј. Планира се и изградња радне зоне у Житишту, трансфер станица са рециклажним двориштем у Банатском Двору...

● **Какви су услови за живот најмлађих и најстаријих становника у Житишту?**

– Општина Житиште труди се да, у складу са могућностима, води рачуна о свим грађанима подједнако. Наравно да се највише пажње поклања најмлађима. Финансијски се потпомажу породиље, у вртићима је обезбјеђена бесплатна ужина и партиципација за треће дијете, ђаци прваци добијају симболичан поклон, бесплатну ужину у основним школама имају и дјеца и корисници социјалне помоћи, а најуспешнији основци награђују се бесплатним љетовањем и пригодним џепарцем, средњошколцима је финансиран аутобуски превоз, студентима се на основу успјеха додјељују годишње стипендије. За најстарије грађане општине Житиште који су лошијег материјалног стања у зимском периоду обезбјеђује се новчана помоћ за куповину огрјева. У координацији са Домом здравља Житиште настојимо да свим грађанима обезбједимо адекватну здравствену заштиту.

● **Да ли се спроводи програм Регионалног стамбеног збрињавања и какав је положај избјеглих и прогнаних лица?**

– У оквиру програма Регионалног стамбеног збрињавања током 2018. и 2019. године обезбјеђене су стамбене јединице за 19 породица, а додијељен је и пакет грађевинског материјала за завршетак започетог или адаптацију неусловног стамбеног објекта за 13 породица. У сарадњи са Комесаријатом за избјеглице и миграције пружа се помоћ за економско оснаживање. Како избјегличке породице које су населиле нашу општину његују вриједности својих завичаја кроз рад бројних културно-умјетничких друштава и удружења грађана која чувају традицију и културу предјела из којих потичу, настојимо да сваке године путем јавних конкурса финансијски потпомогнемо и њихове активности.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» Велика индустријска експанзија неминовно ће будућим инвеститорима скренути пажњу на потенцијале општине Житиште која, иако спада у ред неразвијених, због свог географског положаја и границе са ЕУ отвара разне пословне могућности.

ВЕЛИКИ БРОЈ МАНИФЕСТАЦИЈА

– У односу на релативно мали број становника, наша општина се истиче по броју манифестација од којих су многе, до сада, попримиле традиционални карактер. С обзиром на то да је наша средина мултинационална, манифестације које се реализују на овом подручју обогаћене су обиљежјима различитих култура и народа, чиме се посебно поносимо и сматрамо својом предношћу. Неке од њих које се по свом квалитету и трајности издвајају јесу: *Споменар*, *У срцу Баната – Пиле фест*, *Карађорђевачка прела*, *Пасуљијада*, *Тортијада*, *Палачинкијада*, *Питијада*, *Дани итебејске шљиве* и *Зимски сусрети*. Оно што нас нарочито радује када је ријеч о овој теми јесте велика ангажованост различитих удружења и учесника, као и број посјетилаца и гостију из Србије и сусједних земаља, који сваке године расте.

ПРОЈЕКТИ КОЈИ СВИМА ДОНОСЕ КОРИСТ

– Поштујући историју и традицију и све народе које живе овдје, тежимо ка томе да слабости које, као и свака погранична област имамо, претворимо у предности и шансу за развој. У том циљу основана је Канцеларија за развој у пограничној области кроз заједнички пројекат са румунском општином Сакалаз. Овом сарадњом са нашим пријатељима из ЕУ желимо да подстакнемо привреднике општине Житиште да своје дјеловање постепено прилагоде стандардима тржишта ЕУ, повежемо их са потенцијалним сарадницима и наметнемо се као подручје интересантно за инвестирање.

ЗАЈЕДНО СМО ЈАЧИ

– Наша општина, се директно или путем мјесних заједница, до сада побратимила са општином Звечан са Космета, општином Борово из Хрватске, општинама Бекеш, Тисаалпар, Дугачки Хетин, Бихарторда и Балашћа из Мађарске, општинама Думбравица, Сакалаз, Турда и Српски Сент Мартон из Румуније и мјестима Пачир (општина Бачка Топола), Фекетић (општина Мали Иђош) и општини Модрича из Републике Српске. Представници локалне самоуправе већ дуги низ година настоје да културну сарадњу са побратимљеним општинама обогате и пословном.

– Као општина која спада у групу неразвијених, користимо сваку прилику да економски ојачамо и побољшамо услове живота нашег становништва кроз различите сарадње. Као најзначајније издвојио бих реализацију неколико пројеката финансираних из ИПА фондова са румунским општинама Думбравица и Сакалаз. Вјерујем да су ови пројекти само почетак дугогодишње пословне сарадње са нашим пријатељима из Румуније. Општина Житиште, такође, своје сараднике у овим областима види и у осталим побратимљеним општинама и вриједно ради на томе да се потенцијални заједнички пројекти реализују у што скоријој будућности.

ЕВИДЕНТИРАНО 2.810 ПРОГНАНИХ ЛИЦА

Један број наших људи из бивших југословенских република пронашао је у Житишту свој нови дом. У којој мјери су они утицали на развој општине и да ли су сачували своје коријене?

– Од почетка кризе и ратних сукоба у бившој СФРЈ па до данас у Комесаријату за избјеглице евидентирано је 2.810 лица од чега је 1.710 лица са избјегличким статусом, а 1.100 лица са статусом прогнаних лица која су напустила Републику Српску Крајину 1995. године. Када је ријеч о интерно расељеним лицима са територије Косова и Метохије, у нашој општини је седам породица са око тридесет чланова. Већина њих је населила нашу средину посљедњих неколико година у оквиру мјера за избјеглице, које је спроводила Влада Републике Србије. Насељавајући наше крајеве, избјегле породице су најчешће налазиле нови дом код својих рођака или пријатеља, досељеним у ранијим колонизацијама из Босне и Херцеговине, Лике и других крајева. Њиховим трајним насељавањем поправила се демографска слика саме општине, а они су временом постали значајни чланови нашег друштва, укључујући се у свакодневне друштвене и привредне токове, обогаћујући их својим искуством и знањем. Неки од њих су данас истакнути привредници општине Житиште.

» Парастос у цркви Светог Марка у Београду

Рани мраз на Билогори

ПИШЕ: РАНКО РАДЕЛИЋ

У суботу, 26. октобра ове године, у Храму Св. апостола и евангелисте Марка у Београду, служен је парастос за погинуле борце и страдале цивиле поријеклом са источне Билогоре, а у околностима грађанског рата у Хрватској 1991–1995. године, као и у годинама које су услиједиле непосредно након њега. Уз саслужење протојереја-ставрофора Драгана Којића, помен је организовало Завичајно удружење *Билогора* Београд за 24 погинула борца, 46 цивила, те двојицу Срба страдалих као невољних припадника хрватских формација. Послије низа одржавања ове традиционалне манифестације везане за егзодус Срба са источне Билогоре 1. новембра 1991. године, може се рећи да је попис од 72 укупно страдалих и коначан.

У оквиру Завичајног удружења *Билогора* је планирано да се по закључењу пописа изгинулих у догађајима са краја 20. вијека, о свему овоме објави публикација са опширнијим описом околности у којима се ово дешавало, биографијама жртава, свједочењима, фотографијама и другим документима који постоје у архиву, а које треба још додатно провјерити и допунити. *Рани мраз на Билогори* је само симболичан назив за почетак онога што се обрушило те деценије на српски род, од крајњег сјеверозапада до југоистока његових вјековног станишта, на планетарни и цивилизацијски злочин без преседана над једним часним и слободољубивим народом. А то нити можемо нити смијемо икада заборавити.

ПОГИНУЛИ ИЗ САСТАВА СРПСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

•БЕРАК МИЛЕ, из Лончарице, р. 1968, погинуо код Ивановог Села 21. септембра 1991.

•БИЖИЋ СПАСОЈЕ, борац ТО Грубишно Поље, умро од инфаркта у колони у току повлачења са Билогоре 1991.

•БОЈИЋ ДУШАН из В. Ператовице, рањен 21. септембра код И. Села, послије одласка са Билогоре погинуо на Влашићу (1993?) у саставу ВРС.

•БОЈИЋ ДУШКО из Малог Грђевца, погинуо погођен снајпером на положају у Зрињанским брдима 31. октобра 1991.

•БОРОТА Стеве БОШКО из Г. Поља, р.1952. г. у Горњој Рашеници, погинуо у саставу Барањске дивизије 1993. на дравском насипу у близини Невесиња.

•ВЕРИЋ Ђуре ВЕСЕЛКО из Бачковице, р. 1965, рањен и заробљен код И. Села 21. септембра 1991. и убијен након мучења.

•ГЛЕЖНИЋ Николе ДУШКО, из Велике Дапчевице, погинуо 31. октобра у Растовцу, сахрањен 1. новембра на гробљу у Ђаковцу.

•ИЛИЋ ЈОВО из Зринске, погинуо на положају у Зрињ. брдима 31. октобра 1991.

•КЛЕУТ Митра ДРАГО, р. 1962, из Јасенаша, погинуо од гранате у Цјепидлакама у октобру 1991.

•КОКОТ МАРИО из Г. Поља, погинуо у Растовцу 31. октобра 1991. и спаљен од стране хрватских бојовника заједно са Познић Живком.

•КУЧЕРА ВЛАДИМИР из Г. Поља, по оцу из Грбавца мађарског, а по мајци српског поријекла. Рањен и заробљен у борби код И. Села 21. септембра 1991, те погубљен од хрватских снага.

•ЛАЗИЋ ЗОРАН из Нове Писанице, рањен 31. октобра у Зрињ. Брдима, ухапшен од стране тзв. Зенги у кући Б. Ребића у Зрињској. Био у затвору у Бјеловару, вучен везан по Зрињској и Новој Писаници, а потом убијен и закопан уз шумски пут.

•ЛАЛИЋ Гојко ГОРАН из Г. Поља, р. 1974, погинуо 1993. у Барањи у саставу Барањске дивизије на линији одбране према Осијеку.

•МИЉАНОВИЋ Милана ЗДРАВКО из Јасенаша, р. 1960, погинуо 2. септембра 1991. на мосту на ријеци Илови.

МРКИЋ МИЛЕ, 1949, из В. Дапчевице, погинуо у Барањи у непознатим околностима.

•ПЕНДЕЉ НЕНАД из Мале Ператовице, Хрват, р. 1968, погинуо у Г. Рашеници 31. октобра 1991. од минобацачке гранате.

•ПОЗНИЋ Раде ЖИВКО из Малих Зденаца, р.1957. у Т. Пољу, заробљен од припадника ЗНГ у Растовцу 31. октобра 1991, звјерски мучен, набијен на колац и жив спаљен.

•РАДОЈЧИЋ Милана НЕНАД, р. 1970, погинуо приликом напада хрватских снага 31. октобра 1991. у Г. Ковачици, буквално бранећи са оцем Миланом властиту кућу и прилаз селу од усташа који су надирали из правца В. Писанице и Св. Ђурђа.

•САВИЋ НИКОЛА из Зринске, р. 1950, послије повлачења из Билогоре са породицом долази у Руму, одведен на ратиште код Коренице 16. јуна 1995, заробљен у *Олуји* и убијен метком у потиљак 8. августа 1995. Послије 13 година идентификован и сахрањен 2008. у Руми.

•СМИЉАНИЋ Драге РОБЕРТ, зван Пајур, р. 1966, одрастао код дједа у Растовцу, погинуо од снајперског хица 31. октобра 1991. на положају у том насељу.

•ФАРКАШ ЖЕЉКО, рођен у Сибенику од оца Мађара и мајке Хрватице, погинуо у Барањи.

•ХОРВАТ ЂУРО из Чађавца, Хрват, погинуо у Растовцу 31. октобра 1991.

•ЦВИЈАНОВИЋ ДУШАН из Лончарице, рањен 21. септембра 1991. у Г. Рашеници, касније погинуо на Влашићу у саставу ВРС.

•ШУКИЋ Васе МИЛЕНКО, родом из В. Барне, погинуо 31. октобра у Растовцу од тенковске гранате.

УБИЈЕНИ И ПОГИНУЛИ ЦИВИЛИ

•ВАСИЉЕВИЋ МИЋО из Г. Поља, убијен од хрватске полиције, по чијој је верзији рањен, заробљен, те умро у Медицинском центру у Бјеловару.

•ВУДРАГ ДАНИЦА, старица из Велике Дапчевице, убијена током зиме 1991/1992. од припадника вировитичке јединице ЗНГ. Тако се затворио полувјековни круг злочина у којем су усташе 1941. отеле Даничиног двогодишњег сина Драгу и убиле близанце које је пред њима, у логору у парку у Г. Пољу, управо родила.

•ВУКОВИЋ Захарија ЗОРКА, р. Кравић у Турчевић Пољу, стара 75 година, погинула у октобру 1991. приликом гранатирања Т. Поља са положаја тзв. „топничке групе 52. самосталног батаљуна ЗНГ-а Дарувар.

•ГАШПАРОВ ЉИЉАНА, р. Вучковић из В. Трешњевице, убијена 17. септембра 1991. у породичној кући родитеља којима је дошла у посјету и на коју је испаљена тромблонска мина.

•ГЛЕЖНИЋ СТЕВАН зван Кузман, р. 1920, из В. Дапчевице, заклали га хрватски бојовници из Вировитице 3. новембра 1991. у Лончарици.

•ГЛУМБИЋ ЛАЗО из Растовца, убијен 1991. од усташе Рајзл Фрање званог Хорина, познатог и по томе што је запалио храм св. Димитрија у Растовцу, споменик културе нулте категорије по класификцији UNESCO.

•ДРАГИЧЕВИЋ Стевана ЕМИЛ р. 1921. из Г. Ковачице, као избјеглица остаје живјети у селу Грабовцу у Барањи. Убијен на пријелазу 1997/1998. када је на њега пуцано из аутомобила.

•ИБИШАЈ Тема МИРОСЛАВ, р. 1963. у М. Грђевцу од оца Албанца и мајке Српкиње, а убијен од усташа након повлачења српских снага са Билогоре. Због психичких сметњи није носио пушку. Миленко Ибишај, брат Мирославов који се као и трећи брат Милорад 1991. године борио у саставу ТО општине Г. Поље и касније у саставу ВРС, није успио сазнати да ли се убиство десило 1. или 2. новембра 1991. у М. или В. Грђевцу.

•ЈАВОРИНА МИЛАН, р. 1951. у М. Дапчевици, радио је у комуналном предузећу у Г. Пољу и био свједок свих сахрана страдалих. У исцениранoј саобраћајној несрећи у Г. Пољу, аутом га је прегазио извјесни Чвек.

•ЈОВЕТИЋ Стојана НЕДЕЉКО, из Чађавца, ухапшен 8. октобра 1991. у В. Писаници и по хрватским изворима убијен у бјеловарској касарни заједно са официрима ЈНА.

•КОЧИЋ МИЛКА из Тополовице, убијена 2. новембра 1941. од стране чланa хрватских паравојних формација, предратног криминалца Ченгића, који је сазнао да Милка има знатну уштеђевину у девизама.

•КРАВИЋ РАДЕ, ухваћен од припадника ЗНГ, држан у затвору у Бјеловару и пуштен. На путу кући у Дапчевачке Брђане нестаје у шуми иза Г. Поља гдје је и нађен мртав.

•ЛАЗИЋ Саве ЗОРАН, р. 1970. у Имљанима у БиХ, досељеник у Нову Писаницу, ухапшен 6. октобра 1991. у В. Писаници, непознато гдје је убијен.

•ЛАЗИЋ Стеве ЗДРАВКО из Бачковице, убијен 8. октобра 1991, жив бачен у септичку јаму на полигону у шуми Кукавица код В. Грђевца.

•ЉУШТИНА Илије НИКОЛА, стар око 70 година. У нападу хрватских снага на Јасенаш средином септембра 1991, цивили су заробљени и држани у импровизованом логору у сеоској школи, а Никола је послије премлаћивања умро од задобијених повреда.

•МАНОЈЛОВИЋ СВЕТО, поријеклом из Гакова, остао послије повлачења Срба из Билогоре у Малој Барни, гдје је новембра 1991. ухваћен од усташа и објешен.

•МАЧАК АНА, супруга Јована Мачка поријеклом из М. Јасеноваче, намјерно прегажена у В. Зденцима аутом 1991. од стране припадника хрватске паравојске.

•МАЧАК ДРАГАН, ухапшен и убијен у Грубишном Пољу 16. августа 1991. године од припадника паравојне јединице Стојана Густина.

•МАЧАК СТЕВАН из Мале Јасеноваче остаје са супругом Љубом у селу након повлачења српског становништва 1. новембра 1991. са Билогоре. Хрватске снаге га пребијају и муче, присиљен да копа себи раку и до пола затрпан је остављен у шуми. Једва се довукао до куће, гдје умире од повреда.

•МИЛИЋ Стеве ВОЈИСЛАВ, поријеклом из Зринске, живио у Ждраловима, по одласку Срба из Билогоре долази у новембру 1991. у Зринску да види шта му је са породицом и имањем, а у повратку га припадници ЗНГ извуку из аутобуса код В. Грђевца и убију.

•МИЛОШЕВИЋ СПАСОЈЕ милиционер из Г. Поља, на боловању 16. августа 1991. када га хапси криминална група Стојана Густина, а убије Круно Буковац из В. Грђевца.

•МИШЧЕВИЋ ЖИВКО, 1948, заклали га у властитом дворишту у Лончарици припадници ЗНГ из Вировитице почетком новембра 1991.

•ОРИЋ ЉУБАН из Тополовице, затечен болестан у кревету и убијен рафалом из аутоматске пушке од стране припадника ЗНГ из Вировитице 2. новембра 1991.

•ОРИЋ МАРА, супруга Љубана Ориће из Тополовице, убијена рафалом и спаљена од стране усташа, припадника ЗНГ из Вировитице, 2. новембра 1991.

•ОРОЗОВИЋ Ђуре ИЛИНКА из Тополовице, р. 1905, убијена од ЗНГ из Вировитице 2. новембра 1991.

•ОТКОВИЋ ЉУБА из Растовца, убијена од стране Вељка Марића у новембру 1991, а беспомоћни очевидац злочина био је њен супруг.

•ПЕУЛИЋ СТЕВАН, из Лончарице, под непознатим околностима страда као избјеглица у Барањи.

•ПЕУЛИЋ Стевана ЖИВКО, р. у Лончарици 1948, живи у Осијеку гдје гине у одбрани властите куће, а супруга Љубица изгуби руку.

•ПОЗНИЋ Станка РАДЕ, р. у Турчевић Пољу 1935, одведен 28. октобра из куће у Малим Зденцима од припадника грубишнопољске полиције, убијен у Бјеловару.

•ПОПОВИЋ МИЛАН, рођ. 1928, заклали га хрватски бојовници у Лончарици на прагу куће 3. новембра 1991.

•ПОПРЖАН Јосифа РАДЕ, Србин из Цремушине р. 1926. враћа се из Тење гдје је боравио код ћерке у родно мјесто, гдје га убијају хрватски екстремисти 1996.

•ПОЧУЧ МИЛОРАД из В. Зденаца је заједно са Миланом Царићем 27. септембра 1991. затворен и пребијан. Послије рата Милорад тужи државу Хрватску, на суду траже доказ о степену инвалидности, он ради тога одлази у вировитичку болницу гдје након седам дана на пречац „умре".

•РАДАКОВИЋ СЛОБОДАН из Бачковице, ухапшен и одведен почетком октобра 1991, непознато гдје је убијен.

•РАДЕЛИЋ Андрије МИЛАН (1923) из В. Грђевца је послије ритуалног убиства у ноћи 24/25. април 1997, на Велики Петак, нађен потпуно гол, убијен са три хица у чело. Злочинца Јосипа Маријана из истог мјеста хрватске власти хапсе и осудиле, а казну је избјегао саучесник Златко Грдинић из Павловца из чијег је „калашњикова", дијељеног активистима ХДЗ-а крајем 1990, убиство извршено.

•РАДЕЛИЋ ЂУРО из Кашљавца, претучен од хрватске полиције у јесен 1991. и од посљедица умро након 15 дана.

•РЕЛИЋ ТОДОР, поријеклом из Сибеника, убијен од припадника ЗНГ из Вировитице 2. новембра 1991.

•СЛИЈЕПЧЕВИЋ ПЕТАР, Србин из села Растовца, убијен септембра 1991.

•СОКОЛ ФРАЊО, Хрват, отац Анђелке удане за Србина Душана Мркшића из Г.Поља, убијен у властитој кући по доласку хрватских снага из Копривнице и Вировитице у В. Дапчевицу почетком новембра 1991.

•СТАНИЋ Милана ДМИТАР, р. 1952. у В. Ператовици, ухапшен и убијен средином августа 1991. у Грубишном Пољу, једна је од низа жртава, Срба из Грубишног Поља и околине које су незаконито ухапсили и држали под тортуром у импровизиваним затворима у Г. Пољу у току августа 1991. припадници МУП-а и ЗНГ Републике Хрватске под командом Стојана Густина из Вировитице, локалне хрватска паравојне формације под политичком контролом вође ХДЗ-а Анте Делића из Г. Поља и грубишнопољски полицајци станице под вођством начелника Гладојић Стеве.

•ТВРДОРИЈЕКА Ђуре СТЕВАН, р 1927, из Г. Поља, убијен 20. септембра 1991. од Марић Вељка и Трегнер Рудолфа званог Јумбо. Раскомадали су тијело и у двије пластичне вреће од ђубрива га однијели и закопали на локацији Прдавац десно од пута Г. Поље – В. Барна.

•ТОРБИЦА МИЛОРАД из Растовца, р. 1953, малтретиран и убијен августа 1991. у згради бившег штаба ТО у Г. Пољу. Тијело одвежено и остављено у Рашеници.

•ЦАРЕВИЋ Илије МИЛЕНКО, р. 1952, из Чађавца, ухапшен од хрватске војне полиције у В. Писаници 8. октобра 1991, одведен на полигон у шуми Кукавица, малтретиран и тучен, на крају га убија полицајац Ивановић Душана Бранко, Србин из Равнеша.

•ЧАКМАК МАРА, р. 1938, погинула у октобру 1991. код гранатирања Т. Поља.

•ЧАКМАК Петра РАНКО, р. 1941, погинуо у октобру 1991. код гранатирања Т. Поља.

•Непотпуни подаци, које још треба провјерити, односе се на два страдала цивила, Србина из источне Билогоре. Један је РАШЕТА МИЛЕ, а други СОДОЛОВИЋ ДИМИТРИЈЕ из Чађавца, убијен вјероватно октобра 1991.

СРБИ УБИЈЕНИ У САСТАВУ ХРВАТСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

•МИТРОВИЋ Боривоја ГОРАН, затворен 1991. и мобилисан под пријетњом смрти у хрватску војску. У току 1992. са другим војницима је у крчми у Питомачи, гдје му сељанин из В. Трешњевице Дакић (брат саборског заступника Јосипа Дакића) рафалом пуцао у ноге и торзо. Нико му не жели пружити помоћ, те искрвари и умре.

•ШКРБИНА Младена ПРЕДРАГ, р. 1968, из Оровца, остаје као млад полицајац радити у Полицијској станици у Новској. По свједочењу Предрагов дједа Емила, брачног пара Хрвата из Новске којима је Предраг вјенчани кум, те по информацији жене избјегле из Новске презименом Удовчић, он је убијен „још у ауту", крајем јула 1991, на путу према ратишту, а не у Костајници, гдје су га тобоже убили „ћетници" по хрватским изворима. Убили су га колеге Хрвати, јер је одбио да ликвидира седморицу полицајаца Срба и на вријеме их упозорио да се склоне.

УДРУЖЕЊЕ НЕВЕСИЊАЦА У БЕОГРАДУ ОРГАНИЗОВАЛО ПОМЕН НА ВРАЧАРУ СТРАДАЛИМ ХЕРОЈИМА У ДВИЈЕ МИТРОВДАНСКЕ ОФАНЗИВЕ

» Зоран Јањић, биши начелник штаба и аутор монографије о Невесињској бригади

» Свештеник Лазар Манигода већ по традицији служио помен у пуној цркви Светог Саве на Врачару

Златна повеља *Слободне Херцеговине* за ратног команданта Новицу Гушића

Поводом сјећања на битке које је о Митровдану 1992. и 1994. године водила Невесињска бригада Удружење Невесињаца у Београду, по традицији, уприличило је у Цркви Светог Саве на Врачару помен за 476 страдалих бораца ове храбре и јуначке бригаде.

Уз пратњу хора, помен је служио свештеник Лазар Манигода.

Он је истакао да је српски народ херцеговачког краја одлучио да стане раме уз раме и брани отаџбину.

– Судбина је предодредила Невесињу велика искушења, али и јуначку одбрану. Господ је дао снагу народу да одоли многобројнијем непријатељу и свим притисцима. Увијек кад се молимо и палимо свијеће требамо се трудити да се сјетимо имена свих страдалих. Нека Господ чува народ свој. Амин! – поручио је отац Лазар.

Домаћин овог скупа, предсједник Удружења Невесињаца у Београду Зоран Јањић (командант лаког артиљеријског дивизиона ПВО и начелник штаба бригаде) позвао је присутне Херцеговце, међу којима је био велики број бивших командира и бораца Невесињске бригаде, на дружење и послужење у Парохијски дом.

ЈАЊИЋ: ЈЕДИНСТВО ВОЈСКЕ И НАРОДА

Била је то прилика да пуковник Јањић, као учесник митровданских битака, али и аутор монографије о Невесињској бригади још једном подсјети на историјат битке која је сачувала српску Херцеговину.

– Двије Митровданске битке су златним словима уписане у историју српског народа. Невесињску бригаду су 1992. године напале удружене хрватско-муслиманске снаге. Операција је отпочела на Митровдан 8. новембра 1992. године. Трајала је пуних пет дана и по размјерама ангажованих снага, броју испаљених артиљеријских пројектила, таква битка није забиљежена за читаво вријеме трајања рата у Херцеговини – рекао је Јањић уз напомену да су тада 42 борца изгубила живот, док је стотину бораца и старјешина рањено.

– У тој бици дошло је до пуног изражаја јединства војске и народа. И борци, и старци, и жене, и дјеца, и ђаци у школи, сви су на неки начин скочили да пруже помоћ бригади како би остала на својим положајима и како би се Невесиње одбранило – рекао је Јањић.

– Друга Митровданска битка почела је 11. новембра 1994. године, а извели су је припадници 4. муслиманског корпуса. То су углавном били диверзанти и извиђачи из свих њихових јединца корпуса. Око 1.000 непријатељских војника је ангажовано у тој операцији, а око 500 их је избачено из строја. Од тога је око 100 погинуло, а око 400 рањено. Ако узимамо те елементе у обзир, онда је то јединствена битка у Босни и Херцеговини у рату од 1992. до 1995. године – рекао је Јањић и додао да су у спомен соби у Невесињу исписана имена 476 бораца који су свој живот положили за стварање Републике Српске.

Трифко Ђоровић, оснивач портала *Слободна Херцеговина* и главни уредник *Српског кола* је рекао да у Србији нема значајнијег скупа од овога у коме се „сјећамо и молимо за душе оних који су дали своје животе као залог слободе и опстанка српског народа Херцеговине."

» ПРИЗНАЊЕ ЗА ВОЈСКОВОЂУ: Новица Гушић и Трифко Ђоровић

– Сваки борац Невесињске бригаде је као стваралац Републике Српске заслужио њено признање. Надам се да ће свијест о томе допријети и до политичара који би као свој приоритетни задатак морали да истакну положај ветерана Војске Републике Српске. Не буде ли се сачувало достојанство бораца неће се сачувати ни држава коју су створили – поручио је Ђоровић уз обећање да ће СХ настојати да подржи сваку активност у којој ће се ширити истина о српском страдању и стварању Републике Српске.

ЂОРОВИЋ: БЛАГОДАРНОСТ КОМАНДАНТУ КОЈИ ЈЕ УВИЈЕК БИО УЗ СВОЈ НАРОД

– Док се не нађе системско рјешење свако од нас као појединац мора дати свој удио у борби да се славни датуми наше историје нађу у уџбеницима историје. Невесињци су се показали као људи који једнако добро баратају и пушком и пером. Осим извојеване слободе на бојном пољу изузетан је значај монографије о Невесињској бригади која садржи капитална свједочанства о тешким ратним данима и околностима у којима је сачувана српска Херцеговина. Хвала Зорану Јањићу и свим осталим ауторима на труду да ово завјетно дјело угледа свјетлост дана и буде за наук генерацијама које долазе – рекао је Ђоровић који је истакао да „сплет различитих околности и Божја воља наметне неким људима велика искушења чији терет није за свакога".

– Имамо част да је данас међу нама први ратни командант Невесињске бригаде Новица Гушић. Овај српски војсковођа је од првог дана свог битисања осјетио сву суровост рата. Рођен је као ратно сироче трећег дана по Малој Госпојини 1941. године у јуначком селу Братач. Отац од кога је, поред бројних врлина и генетских предиспозиција, наслиједио и име, погинуо је дан уочи Видовдана 1941. године бранећи Невесиње од непријатеља. И мајка Даринка је хтјела на борбену линију, али је Бог сачувао да обави много важнији задатак и на свијет донесе близанце Новицу и Тому. Пола вијека након рођења судбина је изазвала Новицу да слично као и његов отац са својим народом брани Невесиње од истог непријатеља. Васпитаван у духу традиције, образа, части и достојанства командант је стално истицао да једино признаје суд српског војника и свог мученичког народа – рекао је Ђоровић уз напомену да је такав дух надвладао Србима својствене подјеле.

– У данима када су многи на земљи дигли руку од Херцеговине, Бог је имао други план и захваљујући храбрости и срчаности бораца које је предводио командант Гушић одбрањено је Невесиње, што је уједно значило спас српске Херцеговине и стварање Републике Српске. Портал *Слободна Херцеговина* у знак благодарности за велика витешка дјела на бојном пољу у духу славних непокорних предака и изузетан допринос у одбрани слободе, части и образа српске Херцеговине додјељује златну повељу ратном команданту Невесињске бригаде Новицу Гушићу – рекао је Ђоровић.

ГУШИЋ: САД СЕ ПЛАШИМ ШАНТИЋЕВОГ СТИХА НЕВЕСИЊЕ ОСТАЋЕШ ПУСТО

Командант Гушић се захвалио на урученом признању.

– Борци Невесињске бригаде са својим саставом и командом бригаде су одиграли своју историјску улогу. Оцјену тог рада дао је народ и то је најбоља оцјена. Онај ко не чује глас народа и цркве не може ни да влада ни да командује – рекао је Гушић који се присјетио времена у коме је формирана Невесињска бригада.

– Била су то најтежа могућа времена и пратили су нас сви најнеповољнији услови, било да је ријеч о временским, војно-политичким, географским. Требало је подићи морал код људи који су почели да губе вјеру. Говорио сам им да ће свакако ући у историју, а да имају избор на који ће начин то да ураде. Кукавице или побједници. Формирала се бригада која је била на линији смрти. То су хероји који су уградили живот за одбрану Невесиња, Херцеговине и стварање Републике Српске – рекао је Гушић.

Он је додао да Невесиње није могло мирно да спава док није ослобођено Подвележје.

– Борци Невесињске бригаде су одиграли кључну улогу и сви у Републици Српској и у Србији имају разлога да буду поносни на њих. Некада сам мислио да је немогуће да заживи она Шантићев стих *Невесиње, остаћеш пусто*. Данас имам сумњу. Невесињу и Херцеговини треба да се вратимо, јер љепше земље нема… – поручио је Новица Гушић.

На помену су поред генерала и команданта херцеговачког корпуса Радована Грубача били присутни и команданти батаљона/дивизиона Невесињске бригаде Зоран Пурковић, Миленко Лаловић Заврата, Никола Гузина и Ранко Шиљеговић, бивши заточеник логора Тарчин Васо Плакаловић, представници братских завичајних херцеговачких удружења и бројни поштоваоци српских слободара.

РСК

У Брчком освештана обновљена биста Бошка Пеића Пеше

На гробљу Ражљево у Брчком обновљена је освештана биста легендарног команданта Специјалне јединице Војске Републике Српске Бошка Перића Пеше, која је украдена са његовог гробног мјеста крајем прошле године.

Парастосу и откривању бисте Пеши, који је погинуо на данашњи дан 1994. године, присуствовао је и министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске Душко Милуновић који је истакао да је уклањање бисте био вандалски чин.

– Уклонили су бисту једног великог хероја и ономе ко је то учинио, сигурно то неће донијети срећу. Обновили смо бисту великом српском хероју који се жртвовао за српски народ, за српску отаџбину, а имао је само 23 године када је погинуо. За те 23 године за наш народ и нашу отаџбину учинио је више него што би могли многи да учине и да имају три живота – рекао је Милуновић

Командант специјалне јединице из састава Прве посавске бригаде Војске Републике Српске Бошко Перић Пеша погинуо је 14. новембра 1994. године на мајевичком брду Лисача приликом покушаја ослобађања 74 опкољена борца Прве мајевичке бригаде Војске Републике Српске.

Пеша је имао 23 године када је погинуо. За живота је одликован Медаљом хероја Милана Тепића, а постхумно и Орденом Обилића.

Биста Бошка Перића Пеше украдена је крајем прошле године са његовог гробног мјеста на мјесном гробљу у Ражљеву код Брчког.

Откривању обновљене спомен-бисте Бошку Перићу Пеши присуствовали су некадашњи командант Прве посавске бригаде Војске Републике Српске генерал Милорад Кутлешић, замјеник команданта специјалне јединице из састава Прве посавске бригаде, којом је Пеша командовао, Перо Пантић, као и Пешина сестра Сенка Перић.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100. 000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – беземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4. 500–5. 000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

9.

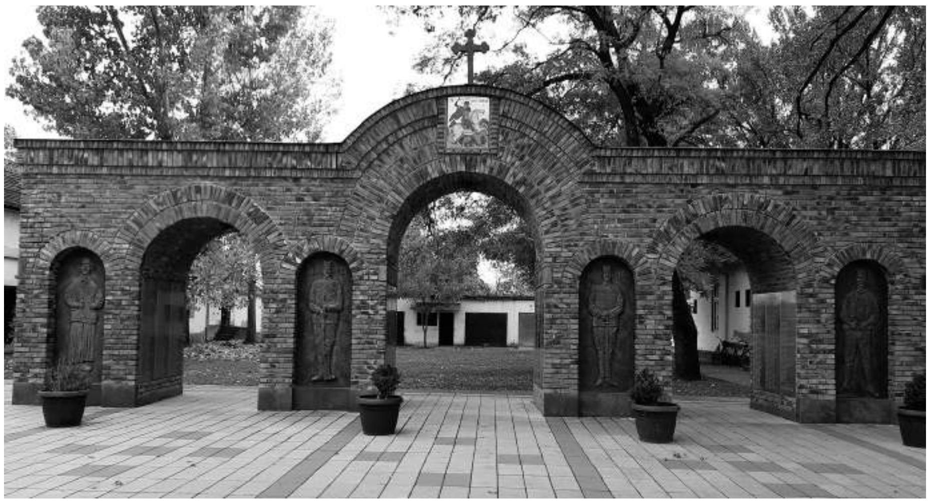

АЛЕКСАНДРОВО

Највеће колонистичко насеље у Краљевини Југославији (од 201 колоније) било је Александрово формирано на велепоседу Андрије Чекоњића у Банату, уз пругу Велики Бечкерек (Петровград) –Жомбољ. Село је према попису из 1931. године имало 879 домаћинстава, 4.426 становника и око 600 деце. Крајем 1939. године у новом насељу живело је 5.116 људи.

СПОЈ ЛИЧАНА И БАНАЋАНА

Колонија Александрово формирана је од две велике завичајне заједница: српских ратних ветерана- добровољаца, махом из Лике, и колониста са општим условима из банатских села из околине Великог Бечкерека и Велике Кикинде (Меленци, Кумане, Врањево, Карлово). Из банатских насеља у колонију Александрово досељена је 571 породица а из Хрватске 336 породица од чега из Лике 306 (Доњи Лапац- 149, Оточац-91, Кореница-34, Удбина -20), док је из Босне и Херцеговине колонију населило 65 породица.

Колонисти из банатских села насељавани су услед аграрне пренасељености у својим насељима, али и да би се пацификовало њихово незадовољство јер су међу њима била јаки утицаји повратника из Русије који су донели идеје бољшевичке револуције, поготово начина решавања аграрног питања.

Славко Шећеров у свом листу „за демократе и аграрце" „Слога" 1923. године критикујући рад министра за аграрну реформу Крсте Милетића навео је да „има срезова из којих се становништво мора раселити ако хоће да буде задовољно аграрном реформом. Такав је срез новобечејски. Велика села Меленци, Кумане, Врањево, Карлово, па из кикиндског среза Мокрин, Башаид могу се задовољити само ако се изврши колонизација самих Банаћана. Пуну годину дана требало је убеђивати чиновнике и министра да је потребна колонизација Банаћана у Банату. Али ни до данас од ових 125 породица није добило земљу. . . Највећи грех је што у Министарству лежи 3.000 молби за колонизацију. Све те молбе прошле су кроз моје руке. Из Меленаца (500) , Кумана, Врањева, Карлова, Елемира, Тараша, Башаида, Итебеја, Мокрина наша аграрна сиротиња тражила је колонизацију. Министарство је примило те молбе али их не решава. Његова политика је да се Банаћани поново селе за Америку, а да се земља остави богаташима."

ЗБОГ КОМУНИСТА ПОД ПРИСМОТРОМ

Због доминантног броја банатских досељеника, међу којима су били они комунистичких уверења, Александрово је било под присмотром полицијских служби Краљевине Југославије. Приликом формирања општине Александрово велики жупан Београдске области септембра 1928. године навео је да ће се „општина Александрово ускоро отцепити од општине Нова Црња и тада ће надзор над сумњивима бити још јачи."

Општински бележник Бранко Новаковић 19. марта 1930. године тражио је брисање четворице лица из Ватрогасног друштва наводећи да су комунисти. У сукобу око места постављања фудбалског игралишта у селу 1940. године општински бележник Никола Марцикић навео је да су „општинским изборocc дошли до власти и на управу они који су једном бојом офарбани."

Колонисти махом српски ратни ветерани- добровољци из Лике живели су у почетку , у нехигијенским и тескобним условима, на мајурима у околини општине Нова Црња, нарочито на мајуру Бозитово. Услед услова колонизације и недефинисаног смештаја и надеобе земљишта лички колонисти нису били пријатни саговорници локалним и аграрним властима. . Новинар „Народног листа „из Великог Бечкерека 15. јула 1923. године написао је текст „Тамо, амо по колонијама". Део текста је посвећен досељеницима на Бозито мајуру :„Склонимо пажњу на Бозитовац где живи најздравији елемент. Досељеници су махом Личани из околине Лапца. Њихов вођа је Сава Шашић, уједно и председник аграрне заједнице. Када је шеф аграрног уреда дошао да инспицира колонију у пратњи четири жандарма Сава Шашић га је поздравио речима:„ Када сам био добровољац на Солунском фронту долазио ми је у походе сам краљ и питао ме рукујући се за здравље, а ти се бојиш да на твоје величанство неко не изврши атентат. Не бојимо се ми жандарма и у 2 – 3 секунде би њихове лисице везали за твоје руке, али сувише ценимо чистоту наших руку."

СУКОБ ДОБРОВОЉАЦА И ПОРЕЗНИКА

Карактере насељених добровољаца из Лике у колонији Александрово и њихов однос са локалним властима рељефно је описао и чланак објављен 27. јула 1926. године у великобечкеречком „Банатском гласнику" под називом „ Шта је црно у Црњи" у којем аутор чланка описује сукоб насељених добровољаца са бележником општине Нова Црња Чедомиром Костићем: „У Новој Црњи дошло је до озбиљних ствари. Разјарени добровољци отерали су општинског бележника г. Чедомира Костића и поселим општинску кућу. Бележник је почео гонити добровољце са земље јер нису имали да плате порезу. Добровољци оду у Београд и донесу решење да буду поштеђени неко време. Бележник не уважи то. То разјари добровољце те нападну општину, отерају бележника и пошаљу изасланство у жупанију"

Великобечкеречки протојереј Жарко Стакић 7. јула 1924. године написао је текст о изградњи Александрова: „Село Александрово основано је 1922. године, а сазидано већим делом 1923. године. Темељ селу и име села и освећење обавио је Анђелко Грбић парох српскоцрњански у друштву са колонистима – добровољцима, поджупаном великобечкеречким Светиславом Рајићем и среским начелником жомбољским Стевановим и изаслаником аграрног уреда из Великог Бечкерека Митриновићем и Вишњићем. Место за цркву је тог дана освећено, гробље је осветио Анђелко Грбић, на трећи дан духова у великом присуству добровољаца. На средини гробља налази се велики укопани крст. Сва три горња чина обављена су веома свечано у току 1923. године. Током 1923. године у лето и јесен врло много кућа је у прве две колоније изграђено (Ново Село и Александрово). Особито је Александрово сазидано, јер лето и јесен 1923. године су били, тако рећи, без кише. Исте године на Светог Стевана Дечанског и Светог Мрату појавила се дуга као усред лета те је све потпомогло зидању кућа и подизању српских села. А уз то је родна година припомогла да домове своје могу подићи. Колонија Александрово су већином Личани, а има и Банаћана."

Насељеници у колонији Александрово по насељавању покренули су акцију градње школске зграде и добијања општине пошто је ново насеље било бројно." Ово огромно насеље има огроман број деце која се не школују јер нема школе и учитеља. Ако би школска просвета, у овом још несређеном насељу, остала и даље недокучива нашем подмлатку, као што је сада, из тога је настала неизмерна штета по учености наше деце, а у томе би могао бити узрок да се спречи правилан развитак нашега подмладка у свим правцима друштвеног живота." написао је 20. фебруара 1924. године добровољац Раде Кантар, из Днопоља код Доњег Лапца. Школска зграда са две учионице и учитељским станом изграђена је 1928. године, али то није било довољно због великог броја ученика тако да су три приватне зграде у закупу служиле као учионице. Септембра 1936. године у Александрову отворена је нова школска зграда са 4 учионица и 2 учитељска стана.

Грађани колоније Александрово 10. марта 1928. године донели су резолуцију да постану самостална политичка општина; општинско поглаварство Нова Црња 19. марта 1928. године донело је одлуку да „једна петочлана општинска депутација оде за Београд заједно са депутацијом општине Александрово ради исхођења одлуке да Александрово постане политички самостална општина"; 5. априла 1928. године општина Нова Црња донела је решење бр. 1111/928 да колонија Александрово постаје самостална политичка општина. Оснивање политичке општине у Александрову 1928. године донело је веће могућности за развитак насеља. Већ 1930. године(21. март) срески начелник среза Јаша Томић обишао је ново насеље и приметио њен динамичан развитак и њене проблеме:„ Сама општина предузима врло важну улогу у погледу сређивања унутрашњих прилика. Саграђује из сопствених средстава лепу нову школу која је већ предата на употребу. Отпочето је зидање општинске зграде по одобреном плану Грађевинске дирекције у Новом Саду. Предвиђено је зидање Богомоље, материјал је већ набављен. Али недостаје помоћ меродавних. Има 600 ђака, а постоји само једна зграда, која не може примити сву децу већ свега 400. Од стране здравственог одсека у Новом Саду био је изасланик на лицу места ради подизања здравствене зграде, но до данас ништа није решено."

САГРАЂЕНЕ ДВИЈЕ ШКОЛСКЕ ЗГРАДЕ

Градња две школске зграде, православног храма Светог Ђорђа у новом насељу 1937. године, општинске зграде 1932. године променили су изглед колоније и представљали су најкрупније резултате активизма досељеника да изграде ново село. Али, напорима општине Александрово после 1928. године живот у насељу био је у непрекидном процесу измене и преименовања, побољшања услова живота насељеника, измене хигијенских прилика, регулисања и задовољавања потреба колонистичке популације.

Једна од главних потреба досељеника у новом насељу била је потреба за здравом пијаћом водом. По извештају среског начелника среза Јаша Томић од 21. марта 1930. године општина Александрово „ из својих средстава буши седам артеских бунара, који су такође већ предати на употребу." Према информацији из „ врањевачке" аграрне заједнице од 16. октобра 1930. године „ на овој колонији имаде до сада ископаних шест артеских бунара, али је јако нужно још два бунара ископати". Очигледно , да је 1930. године колонија Александрово била при крају процеса обезбеђивања колоније здравом пијаћом водом, што је за колонију, у условима честих побољшања становништва , било веома значајно.

Стеван Звекић, председник општине Александрово, 1. октобра 1937. године пишући Дунавској бановину о условима живота у новом насељу навео је да је „ колонија подигнута у риту, пола године се дави у блату, пола године гуши у прашини".

У јесен 1930. године новинар листа „Северна стража" боравио је у Александрову и затекао је „младо дрвеће посађено поред сељачких домова". Општинска управа Александрова 7. августа 1932. године донела је одлуку о „ фластерисању", односно градњи тротоара од цигала од општинске зграде до железничке станице.

„ Овакво стање у колонији не може се даље толерисати; општина мора да среди своје хигијенске прилике, да спроведе асанацију села, те је ставила на ред фластерисање улица, као и других мера на сређивање месних прилика" 1. октобра 1937. године написао је председник општине Александрово Стеван Звекић." Фластерисање" улица општина Александрово радила је у пролеће – лето 1938. године јер се 17. јула 1938. године Месни одбор Југословенске Радикалске заједнице жалио Управном одељењу Дунавске бановине на „ лош квалитет цигаља за фластер, обрачунатих као прволкасна фластер цигља."

НА ЖЕЉЕЗНИЧКУ СТАНИЦУ ЧЕКАЛИ ЧИТАВУ ДЕЦЕНИЈУ

Велики проблем новог насеља изграђеног поред пруге Велики Бечкерек – Кларија било је непостојање жељезничке станице.

„Жељезница пролази поред села, али не стаје, молбе су подношене, али до данас ништа није рађено." написао је 21. марта 1930. године начелник среза Јаша Томић што значи да су колонисти из Александрова били присиљени да користе железничке станице у Новој Црњи и код мајура Јаношевац.

"Пре неки дан је учињена олакшица и у саобраћају, јер је наше село добило железничко стајалиште" навео је општински бележник Бранко Новаковић новинару „ Северне страже" приликом његове посете Александрову у августа – септембра 1930. године што значи да колонисти скоро једну деценију од почетка досељавања нису имали железничку станицу иако је пруга пролазила поред села.

Када је железничка дирекција донела одлуку да успостави железничку станицу Александрово путници су били изложени временским неприликама. Срески начелник среза Јаша Томић 1. новембра 1930. године навео је да је Паја Блажић први председник Александрова „ гледајући како се народ пати дао једну кућу поред саме станице по свом нахођењу, без икакве награде на расположење народу за чекаоницу."

У великој колонији као што је било Александрово питање пијаце је било једно од кључних за развој трговине и занатства у новом насељу.

"Парцеле у центру села за пијацу, цркву, школу, општинску зграду биле су бесправно додељене неким трговцима и кафеџијама и због тога се читаво село побунило. У Београд су нагрнуле депутације и тадашњи министар Влада Андрић изашао је у село и наредио рушење кућа које су биле подигнуте на самој пијаци," навео је новинар „Северне страже" 1930. године.

Општина Александрово донела је одлуку 24. маја 1932. године да се „одређује место испред општинске зграде које је већ ограђено и на коме би се продавале само животне намирнице и ситна стока (као што су свиње и овце)". Нешто касније (8. јула 1932. године), „ одобрено је држање пазарних дана недељом и четвртком".

НАСТАВИЋЕ СЕ...

ДРУГИ САСТАНАК МИОДРАГА ЛИНТЕ СА ПРЕДСТАВНИЦИМА ИЗБЈЕГЛИЧКИХ НАСЕЉА ОВЧА И КАМЕНДИН

Упућена молба предсједнику Вучићу за умањење откупне цијене станова избјегличких породица

У просторијама Савеза Срба из региона на Новом Београду, 7. новембра 2019. године, одржан је састанак народног посланика Миодрага Линте са представницима избјегличких насеља Овча и Камендин (Земун поље) који представљају 505 избјегличких породица.

На састанку је договорено да се у писарници Предсједништва преда писмо за предсједника Србије Александра Вучића, а у писарници градске управе писмо за градоначелника Београда Зорана Радојичића са молбом за двоструки попуст приликом откупа станова. Поред тога, представници оба насеља су информисали присутне о акцији прикупљања потписа којима би се додатно подстакло предсједника Вучића да донесе одлуку да се одреди повољна цијена откупа избјегличких станова.

У писму стоји, између осталог, сљедеће: „Цијена откупа наших станова дефинисана је „Одлуком о утврђивању просјечних цијена квадратног метра одговарајућих непокретности на територији Града Београда за утврђивање пореза на имовину за 2019. годину", коју је Скупштина Града Београда усвојила на сједници одржаној 30. новембра 2018. године. Избјегличко насеље Камендин се, према наведеној Одлуци, налази у четвртој зони и цијена откупа је 87.410 динара, а избјегличко насеље Овча у шестој зони и цијена откупа је 70.080 динара. Молимо вас да се приликом усвајања Одлуке о утврђивању просјечних цијена квадратног метра одговарајућих непокретности на територији Града Београда за утврђивање пореза на имовину за 2020. годину примјени модел из општина Оџаци и Пожега о попусту од 50 одсто за наше станове. То конкретно значи да би, по наведеној Одлуци, цијена откупа станова по м2 у избјегличком насељу Камендин била 43.705 динара, а у избјегличком насељу Овча 35.040 динара. На ову умањену цијену примијенио би се још један попуст од 50 посто који је дефинисан Законом о избјеглицама из 2010. године. То конкретно значи да би коначна цијена откупа станова по м2 у избјегличком насељу Камендин била 21.852 динара, а у избјегличком насељу Овча 17.520 динара. Посебно наглашавамо да би Вам 505 избјегличких породица из оба насеља били неизмјерно захвални ако помогнете да Град Београд обезбједи попуст од 50 посто приликом откупа наших станова".

Линта је још једном подсјетио присутне да је још 27. септембра 2019. године упутио писмо предсједнику Вучићу у коме је молио да Град Београд и још 55 општина и градова, у којима су изграђени станови за избјегла и прогнана лица, донесу Рјешења или Одлуке о умањењу цијене откупа избјегличких станова за 50 одсто. Присутни представници оба насеља, изразили су очекивање да ће одговор предсједника Вучића, на њихово писмо као и на писмо Линте бити, позитиван.

ГРАЂАНИ ИЗ СОМБОРА НА САСТАНКУ СА НАРОДНИМ ПОСЛАНИКОМ МИОДРАГОМ ЛИНТОМ

НОВИ ГРАНИЧНИ ПРЕЛАЗ ОЖИВИО БИ СТАНИШИЋ

» Петар Опачић, Миломир Икач, Драгица Ковачевић, Владе Огар, др Веселина Пелагић, Петар Мојзеш, Миодраг Линта, Слободан Михајловић, Зорка Бербер, Мирко Бијелић и Дарко Пајић

Народни посланик Миодраг Линта је 6. новембра 2019. године примио, у Народној скупштини, групу грађана из општине Сомбор и разговарао са њима о економском напретку и иницијативи за отварање малограничног прелаза Станишић (Србија)–Каћмар (Мађарска) коју су 2018. године донијеле Мјесна заједница Станишић и мађарска општина Каћмар.

Ове двије локалне самоуправе су још 2017. године потписале Споразум о сарадњи који осим институционалне обухвата сарадњу удружења и привредних друштава Станишића и Каћмара. МЗ Станишић је ту одлуку упутила Граду Сомбору, који је требало по процедури да је прослиједи надлежном Министарству унутрашњих послова Србије, међутим, Градска управа Сомбора није урадила и тиме је зауставила даљу реализацију пројекта – отварања граничног прелаза.

Владе Огар је навео да у насељу Станишић, смјештеном на самој граници са Мађарском, живи 3.906 пунољетних становника у 1.631 домаћинству. Углавном је насељено колонизираним Србима из Далмације, мада ту има и старосједилаца Срба, Хрвата, Мађара и других националности.

Житељ Станишића Петар Мојзеш који има двојно држављанство предочио је који су све кораци до сада предузети и навео да се отварање овог прелаза заснива на студији Владе Србије из 2015. године, након чега је дошло до потписивања споразума о сарадњи између локалних заједница Станишића и Каћмара који се темељи на институционалној и привредној сарадњи.

– По тој студији је предвиђено отварање међуграничног прелаза. Постоји грађевински пројекат, носилац активности и из којих фондова је предвиђено његово финансирање. Овај прелаз би омогућио другачију слику развоја двије пограничне регије – рекао је Мојзеш детаљно описујући све активности до потписивања споразума, након чега је све застало у градској управи Сомбора.

Др Веселина Пелагић, предсједница НВО „Фондација за развој домаћинства" је навела да је са овим проблемом упознала и представнике покрајинских власти који су је упутили на градоначелницу Сомбора Душанку Голубовић.

– Упућен је поново допис градоначелници са питањем због чега је у застоју ова иницијатива. Међутим, нисмо добили одговор – истакла је др Пелагић.

Зорка Бербер, чланица делегације из Станишића замолила је Миодрага Линту да ако постоји могућност, да покуша да утиче како би се поспјешила ова иницијатива и да коначно дође до неког рјешења проблема које траје безмало двије године.

Петар Опачић, Миломир Икач и Драгица Ковачевић су се сложили да у Станишићу влада апатија због које је сваке године све мање становника и спас види у бољој и што обимнијој сарадњи са Мађарима која би донијела обострану корист.

Мирко Бјелић је истакао да и остале мјесне заједнице имају проблеме, јер од закупа државног земљишта села не добијају ништа због чега им пријети пустош.

Слободан Михајловић је говорио о пројекту градње етно села у Кљајићеву, као и о проблемима са којима се сусрећу борачка организација, али и остала удружења у овом селу.

Дарко Пајић, предсједник борачке организације из Чонопље је истакао да ово мјесто има само двије аутобуске линије до центра општине Сомбора, а до Новог Сада ниједну.

Закључујући састанак са представницима грађана Сомбора, Миодраг Линта се сложио са оцјеном да би отварањем граничног прелаза и директним повезивањем са централном Европом и Европском унијом, оживјеле Мјесне заједнице у овом српском пограничном простору (Станишић, Кљајићево и Чонопља), а тиме би се и мотивисали млади људи да остану на овим просторима.

Саговорници су се сложили да је битно да се у наредном периоду поново контактира управа Града Сомбора, како би се наставила неопходна процедура, а народни посланик Миодраг Линта је навео да ће у оквиру својих могућности и надлежности дати свој допринос што скоријој реализацији пројекта отварања граничног прелаза Станишић (Србија)–Каћмар (Мађарска). **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

ОБНОВА ОГРАДЕ ПРАВОСЛАВНОГ ГРОБЉА И СЕОСКОГ ДОМА У БУЂОВАЧИ (КУПРЕС)

Село Буђовача, које територијално припада Вуковском, налази се у општини Купрес, Федерација БиХ. Према аустроуграском попису из 1879. године на подручју Вуковска живјело је 1.879 становника (сви православни Срби), највише од свих насеља на Купресу, укључујући и град Купрес, док их је данас остало онолико колико се може пребројати на прсте руке, и то углавном у Буђовачи. Како нам је рекао проф. др Александар Лугоња сва српска села на Купрешкој висоравни су попаљена у посљедњем рату од стране оних који су протерали српско становништво са ових простора. Као посљедица тога није ни поштеђено православно гробље у Буђовачи, на којем је поскидана ограда.

На иницијативу десетак људи из Буђоваче који су протјерани и расељени по читавом свијету у јесен 2014. године настала је идеја о обнови ограде на сеоском гробљу да би након тога започели радови на обнови дома. Финансијска средства су почетком 2015. године почели скупљати, да би у љето исте године започели радови. Том приликом урађено је постављање жичане ограде и капије.

– Покренули смо потом нову акцију, обнову сеоског дома у Буђовачи, средствима од донација добрих људи широм свијета – рекао је Лугоња.

Сама изградња започета је септембра 2017. године. Те године и већи дио објекта био је под кровом.

– Сусретали смо се са разним проблемима на терену, почев од немогућности проналаска мајстора који би то урадили за пристојну цијену до финансијских проблема, па је изградња текла у етапама. Планирамо још да направимо огњиште и да се ураде лимарски радови. За ову фазу недостају нам финансијска средства па се надамо да ћемо новчаним прилозима добрих људи ријешити и тај проблем. На крају хтио бих да се захвалим у своје лично име, као и у име организатора свима онима који су својим прилозима омогућили да реализујемо наш пројекат обнове и реконструкције Дома у Буђовачи. **Д. БОКУН**

АКЦИЈА ОГРАЂИВАЊА ГРОБЉА КУПРЕШКОГ СЕЛА МАНОЈЛОВИЋИ

Један од проблема са којим се суочавају становници повратничких подручја на Купрешкој висоравни су стока и дивљач који девастирају споменике на гробљима у углавном пустим селима, као што су Манојловићи.

Нажалост, током рата, како нам је рекао Саво Бајић, ограда којом је било ограђено поменуто гробље је уништена и демолирана.

– Обиласком и реновирањем нашег гробља у Манојловићима дошли смо на идеју да поставимо нову ограду – рекао нам је Саво Бајић и додао да су он и Предраг Остојић покренули ту акцију.

Тако је 15.јуна 2019. године почело ограђивање, кошење и чишћење гробља . Овој акцији су се придружили и остали сељани, а нису изостале ни комшије, пријатељи, рођаци и кумови из сусједних села Буђоваче, Голића, Баришића, Мишковића, Павловића, Кудиља и Благаја.

– Они су предложили да опет прикупимо средства за обнову, али није било потребе за тим јер нам је остало новца и од претходног прикупљања који смо намијенили за тример, који ће нам помоћи у одржавању гробља. Саво Бајић је нагласио да су сви послови завршени за три мјесеца и захвалио се свима онима који су ову акцију подржали. **Д. БОКУН**

ПРЕДАВАЊЕ О БРАЧНОМ ПАРУ КОЈИ ЈЕ УТЕМЕЉИО СРПСКУ ЛИКОВНУ КУЛТУРУ

Бог је погледао Србе када је Ристо Вукановић оженио Бету

Удружење Требињаца *Јован Дучић* у Београду је 4. новембра 2019. године уприличило академију посвећену славном брачном пару, ликовним стваралоцима Ристу и Бети Вукановић.

Како је речено у уводној ријечи домаћина ове вечери, Жарка Ј. Ратковића, предсједника Удружења Требињаца *Јован Дучић* у Београду, била је ово пета манифестација коју је ово Удружење организовало афирмишући лик и дјело знаменитих Требињаца. До сада су приредили академије у част Јована Дучића, Луке Ћеловића Требињца, архимандрита Нићифора Дучића и вође херцеговачког устанка Луке Вукаловића.

» ПЕТА АКАДЕМИЈА ПОСВЕЋЕНА ЗНАМЕНИТИМ ТРЕБИЊЦИМА Жарко Ј. Ратковић, Никола Кусовац, Петар Петровић и Оливера Ерић

РАТКОВИЋ: ШКОЛА БРАЧНОГ ПАРА ПРЕРАСЛА У КРАЉЕВСКУ УМЈЕТНИЧКУ АКАДЕМИЈУ

– Након студија на умјетничкој академији у Минхену, 1898. године вјенчали су се умјетници Ристо Вукановић, рођен у селу Буговини крај Требиња и Њемица Бабета (Бета) Бахмајер. Исте године доселили су се у Београд, гдје је Бета донијела манире европског сликарства, кроз пријестоницу прва возила бицикл и мијешала малтер. Она и Ристо имали су хармоничан брак, а у њиховој породичној кући отворили су сликарску школу из које се касније развила Краљевска умјетничка школа, а потом и Факултет примијењених умјетности. Ристо је радио портрете и слике са историјском тематиком и био је један од најзначајнијих представника минхенске импресионистичке школе. Бета је сликала портрете, пејзаже и мотиве мртве природе – рекао је Ратковић и додао да се Бета сматра зачетницом умјетничке карикатуре у Југославији, као и да је она израдила нацрт за ратну новчаницу од 50 динара, чија је прва партија издата марта 1915. године у Паризу.

– Ристо и Бета учествовали су у оснивању Друштва српских умјетника *Лада* 1904. године. Бета је радила као добровољна болничарка у балканским ратовима, због чега је награђена Орденом за његу рањеника и болесника и Медаљом за услуге Црвеном крсту Србије. Кад је почео Први свјетски рат Ристо се тешко разболио. Поред њега Бета је у болници његовала и рањенике. Са српском војском отишли су за Солун, а затим са групом рањеника у Марсељ. Након рата Ристо је радио као инспектор у више мјеста у Француској, у српским средњим школама, отворених за дјецу из Србије погођену ратом. Преминуо је почетком 1918. године и сахрањен на војничком гробљу у Тијеу, гдје му је Бета подигла споменик – рекао је Ратковић и објаснио да се Бета вратила у земљу, а потом живјела у Дому ученица у Београду, гдје је радила као наставник цртања.

– Убрзо је основала Удружење ликовних умјетника у Београду, а пар година касније постала је наставник у Умјетничкој школи. У Другом свјетском рату одбила је да се учлани у покрет *Културбунт*, истичући да се сматра Српкињом, односно требињском невјестом. Сликала је и цртала до краја живота. Добитница је награде за животно дјело 1971. године. Умрла је годину дана касније у сто првој години живота и сахрањена на Новом гробљу у Београду – закључио је своје излагање Ратковић.

ПЕТРОВИЋ: ВУКАНОВИЋ ПОСВЕЋЕН ИСТОРИЈСКИМ И ЕТНОГРАФСКИМ МОТИВИМА

Кустос Народног музеја у Београду Петар Петровић је рекао да Ристо Вукановић није највећи српски сликар, али је сигурно растом био највиши. Он се осврнуо на изложбу коју су као млади брачни пар Ристо и Бета Вукановић приказали у Народној скупштини 1898. године.

– Посебно је важна била слика *Гуслар*, која показује зрелост аутора, а која је обједињавала ликовне квалитете тему и тренутак – рекао је Петровић који је истакао да би то била претеча његове касније слике *Дахије*.

– За ову слику можемо да кажемо да је његово животно дјело чије су умјетничке квалитете препознали сви критичари у времену када је настало. Оно што је значајно, слика је добила награду на изложби у Минхену и одмах дошла у посјед колекције краља Милана. Тек између два свјетска рата доспјела је у збирку Народног музеја – рекао је Петровић који је напоменуо да је Ристо Вукановић провео одређено вријеме на Петроградској академији код чувеног словеначког учитеља сликарства Антона Ажбеа, који је окупљао умјетнике са ових простора.

– Ово искуство, као и године проведене на Минхенској академији и подршка професора Александра Вагнера уз препоруке надлежном министарству да му се одобри благодељаније (стипендија), омогућило му је да се посвети ликовном стварању – рекао је Петровић који се потом осврнуо на Вукановићев триптих *Молитва*.

– Ова слика се налази у Загребу, а на њој је аутор објединио три вјероисповијести у тренутку молитве. Слика је врло битна, јер наставља нит историјске тематике и бављење етнографијом – рекао је Петровић наводећи да је Вукановић имао и друга интересовања као што је мртва природа и портрети.

– Непосредно пред смрт урадио је једно од најбољих његових дјела портрет своје супруге, сапутника и вјерног друга Бете Вукановић – закључио је Петровић.

КУСОВАЦ: ИМАО САМ ЧАСТ ДА УПОЗНАМ БЕТУ

Историчар умјетности Никола Кусовац је рекао да је имао ту привилегију да лично познаје Бету Вукановић која је живјела све до 1972. године када је навршила округло 100 година.

– Најзначајније животно дјело Риста Вукановића је управо његова супруга Бета Вукановић, апсолутно. Онога дана када је њихова веза овјерена браком у Паризу 1898. и када су стигли у Београд показало се колико је Господ био милостив према нама – рекао је Кусовац и додао да Београд до септембра 1898. године није био у прилици да види изложбу каква је била тада, а на којој је поред овог брачног пара своје радове изложио и вајар Симеон Роксандић.

– Ристо Вукановић и Симеон Роксандић изложили су тек двије–три скулптуре, али радна Њемица Бета знала је да попуни сав тај простор. Понудила је много слика, портрета, пејзажа и дјела примијењене умјетности. Радила је кожу, стакло и практично усмјерила српску умјетност – рекао је Кусовац који је потом испричао и искуства из личних сусрета са Бетом.

– Тек сам дошао и почео да радим као „потрчко" у Музеју често сам требао да одем до Бете и нешто однесем. Из поштовања и љубави сви смо је звали „тетка Бета". Била је тијелом крхка, свијетлих очију, малена, гостопримљива, као што би била свака херцеговачка домаћица, нудећи кафу из филџана и ракију – присјетио се Кусовац објашњавајући несвакидашњу радну етику ове Њемице која је и са поломљеним рукама вјежбала десну да би могла да слика.

Он се потом осврнуо на још једно Бетино ремек дјело.

– Њена слика *Крсна слава* је 1900. године изложена у Паризу. Временом је откупио трговац Петар Николић, Србин из Загреба са правом да може да је умножава. Тако су копије њеног рада улазиле у домове Срба по Буковици, Равном Котару, Далматинском Косову…. Ова слика свједочи да је Бета 1900. године разумјела љепоту окупљања у дому око свијеће и славског колача – рекао је Кусовац. Он се осврнуо и на однос Бете и чувене српске сликарке Надежде Петровић.

– Међу њима је варничило. Мада неспорно велика Српкиња Надежда је промовисала југословенску линију за разлику од Бете која је правила српско удружење – рекао је Кусовац који је присутне позвао да се претплате на *Нову зору* у којој је објављен његов текст који детаљно описује лик и дјело Бете Вукановић.

ЕРИЋ: ОСТАВИЛИ ВЈЕЧНИ ТРАГ У СРПСКОМ СЛИКАРСТВУ

Кустос и документариста ФЛУ у Београду др Оливера Ерић се осврнула на утицај Вукановића на умјетничко образовање у Србији.

– Брачни пар Вукановић је добио дозволу од Министарства просвјете да наслиједи прву српску сликарско-цртачку школу од њеног оснивача Кирила Кутлика, послије његове смрти. Пошто су промијенили двије адресе, Вукановићи су школу уселили у своју кућу у Капетан-Мишиној 13 коју је пројектовао њихов пријатељ Милан Капетановић, пројектант југословенског павиљона на Свјетској изложби у Паризу. У кући су направљена четири велика атељеа. Сликарска школа је радила од 1902. до 1905. године. Циљ школе је био да припреми будуће полазнике страних сликарских академија, али и учитеље цртања за гимназије и више женске школе. Школа је 1905. године прерасла у Умјетничко-занатску школу, када је премјештена у Улицу краља Петра, а касније у Краљевску умјетничку школу, у којој је Бета Вукановић предавала цртање и акварелисање (акварел). Из ње су изашле генерације импресиониста – рекла је Ерићева која је објаснила неке специфичности ове школе.

– У Вукановићевој школи се рад у гипсу примјењивао само на оне ученике почетнике који се до тада нису опробали у цртању. Послије тога прелазило се на цртање, сликање по мртвој природи, а потом живом моделу – цијела фигура, тијело. По угледу на европске академије уведено је слушање теоријских предмета које су предавали универзитетски образовани професори: класичну анатомију Војислав Ђорђевић, перспективу и стилове Светозар Зорић, основе естетике Брана Петронијевић, науку о крашењу занатских радова Михајло Ватровић. Иако су били бесплатно ангажовани из сачуваних програма курса види се да су наставници озбиљно схватили своју улогу и да су улагали велики труд – рекла је Ерићева.

Она је истакла да се Бета Вукановић током свог умјетничког школовања усавршила и у техници графике коју је показивала.

– Ове радове наша публика је слабо прихватала. Како је касније изјављивала Бета је због тога била разочарана, па је свој алат за бакрорез поклонила талентованом ученику Луки Ивановићу, врсном цртачу који је графичку технику код нас довео до врхунца у то вријеме – рекла је Ерићева.

Она је навела и занимљив податак да је школа приликом отварања имала 90 ђака занатлија и око 20 момака и дјевојака што је за ондашњи мали Београд био велики број.

– Треба напоменути да је женско одјељење Вукановићеве школе била специфичност која је представљала жељу да сликарска школа буде доступна и женској омладини. У нашој средини женско одјељење је стекло велику популарност тако да је временом по броју ученика превазилазило мушко. Захваљујући великом педагошком искуству и ентузијазму Бете Вукановић ова школа и касније умјетничко-занатска школа постале су извор женских талената. То је дјеловало врло охрабрујуће у српској средини у којој се, између 1900. и 1914. године, појавила велика група сликарки, што је тада била ријеткост у многим развијеним земљама западне Европе – рекла је Ерићева.

У програму су још учествовали глумац Миодраг Ракочевић и гитариста Никола Јелачић.

Међу присутнима је био и Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону.

Овај програм реализован је уз подршку Секретаријата за културу Града Београда. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

ФОНД ОСНОВАН ПРИЈЕ ВИШЕ ОД ПОЛА ВИЈЕКА

Бета Вукановић је основала Фонд *Риста и Бета Вукановић* из кога се од 1967. сваке године додјељује награда најбољим студентима ФЛУ.

– У Коларчевој задужбини је 29. маја 1992. године одржана је изложба слика добитника награде Фонда *Ристе и Бета Вукановић*. У пратећем тексту каталога историчарка умјетности Бојана Дулић истиче:

„Оснивањем фонда Бета Вукановић није имала намјеру да себи и свом супругу подиже споменик, већ да оствари континуитет свог умјетничког педагошког дјеловања и на сљедеће умјетничке нараштаје. Потврда тих племенитих намјера је да у њеној заоставштини нема условљавања нити задатих пропозиција које би спутавале коме да се додијели награда, већ само жеља да се помогну и охрабре најбољи и највриједнији студенти – рекла је Ерићева.

Она је додала да се на ФЛУ награђује и рад студента са сликарског одсјека наградом за сликарство Ристе и Бете Вукановић, као и да је од 28 школских награда најзначајнија – Велика награда Ристе и Бете Вукановић.

ЊЕМИЦА КОЈА ЈЕ ПОШТОВАЛА ХЕРЦЕГОВИНУ

–Свога Риста је сахранила, али му је остала вјерна цијелог живота. Херцеговину је веома поштовала, па је и након Ристове смрти посјетила Херцеговину 1958. године. Том приликом је своја три рада оставила Музеју Херцеговине – рекао је Кусовац. Он је рекао да је имао велику част да ради на поставци и обнови Музеја Херцеговине 1995. године.

– Радећи на поставци Дучићеве збирке дошли смо до Бетиних слика. Уље на платну је приказивало Херцеговку, један акварел је представљао кућу у Буговини, родном селу њеног супруга, док је трећи рад, према неким тврдњама, била родна кућа Јована Дучића, што се касније испоставило да, ипак, можда није тачно – испричао је Кусовац.

Он је те године обишао Црквину са увјерењем да ће се Дучић вратити да одатле гледа своје мило Требиње.

– Када сам послије неколико година дошао и видио величанствено дјело архитекте Пеђе Ристића било је јасно да је Херцеговачка Грачаница заправо друга Ловћенска капела – рекао је Кусовац.

ПРОМОВИСАНА ТРЕЋА ЗБИРКА ДЈЕЧЈЕ ПОЕЗИЈЕ БАНИЈЦА ЧЕДЕ ВУКМИРОВИЋА

Баштом шале и смеха

Промоција треће књиге пјесама за најмлађу публику аутора Чеде Вукмировића под називом *Баштом шале и смеха* одржана је 23. новембра у Свечаној сали општине Нови Београд у организацији Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније.

Ова књига својом поезијом читаоца води кроз шалу и смијех, из ње се учи, она радосно уводи у учење намијењено дјеци, младима и свима који се тако осјећају, поручено је са промоције.

На почетку промоције водитељ, пјесник Милош Бајић, који је потпредсједник Скупштине Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније, објаснио је кратку историју појављивања књиге од рукописа до штампарије и захвалио свима који су помогли њено објављивање уз напомену да Удружење ради на томе да заживи издавачка дјелатност Удружења како аутори родом са Баније и они који су везани за Банију, то и заслужују.

О књизи је осим аутора, говорио књижевник Милош Кордић, а стихове пјесама казивао је ученик 6. разреда Огњен Јовановић.

Милош Кордић сликовито је описао своје виђење књиге и напоменуо да пјесма нема одговора и не треба да га има, а да одговор кријемо ми који је читамо.

– Пјесма посједује оно што не мора ни да пружи било какав одговор – пјесма је шарени камичак живота на који се спустио један од тих још шаренијих лептирова. Чедо Вукмировић је од таквих камичака, таквих лептира отворио и ову, своју трећу књигу поезије за најмлађе. Кад се ова трећа књига узме у руке, па се прочита и оно што је у оним двјема све се то увезује у јединствену игру у јединственим опјесмењеним загрљајем. Загрљајем шале од живота. И загрљајем смијеха у богатој и чистој башти живота. Да, све три Чедине књиге истог су крвног сродства – рекао је Кордић даље нагласивши да је ова башта слободна и отворена, јер свака здрава,

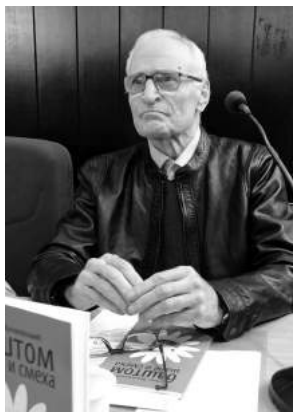

» Чедо Вукмировић

радосна, људска топла мисао подразумијева слободу, а унутар наслова пјесама и цјелина књиге „све ври од живота", од ликова и лица тог весело драматизованог и везаним стиховима живота.

– На сусједној клупи сједи новинар у пензији – дједа Вукашин, који танано, полако, све ријеч по ријеч, па нека се каже и стручно, објашњава тај свијет плодова радости међу које смо зашли читајући Вукмировићеву башту. Колико само детаља, драгоцјених детаља у књизи! Кроз ову стиховану игру, игроказ, а рекох: трећи му је, Вукмировић нам веома успјешно плете стварност и надстварност. И док сам први пут читао рукопис ове поезије, био сам као читалац– дијете: учесник. И веома знатижељан и упоран посјетилац Чедине баште – искрено је говорио Кордић објашњавајући да се у овој књизи изузетно занимљиве теме расправљају и уче.

– О њима се кроз стиховане дијалоге дознаје много штошта што је било непознато, или мање познато, а ту је: поред нас и с нама. И све је овдје испреплетано, али до краја ненаметљиво унизано и педагогијом и психологијом и елементима савремене технологије… А опет, све је у игри. У игри вођеном лијепим, једноставним и свим генерацијама блиским језиком. Све то посебно вриједи кад се у поезији за дјецу дјеци говори истина. Јер дјеца веома брзо откривају уколико им се подмеће, а у овој књизи све је, сваки стих саздан од истине – подвукао је Кордић завршивши своје излагање питањем и одговором.

– На крају поезија. Гдје јој је извор? Куда тече? Извор јој је у животу. И она би требало да увијек тече ка нама. Ка нама – да нас удобри, да нас уљуди. Ка нама – да учествујемо у игри коју је Чедо Вукмировић вјешто провлачио гредицама своје књиге *Баштом шале и смеха*.

Сам аутор подијелио је са публиком своје дилеме које је имао када је размишљао о причи, о хумору за нову збирку дјечје поезије.

–Зашто? Након тешке судбине нашег народа, поставио сам питање себи, али обавио и нијеми разговор с пријатељима који су, како академик Матија Бећковић каже, „промијенили свијетом", те с пријатељима с којима још увијек дијелим овоземаљске сате, произашао је одговор. Пиши, јер пишеш о животу, а хумор, смијех, шала и шаљиве досјетке важан су чинилац у животу човјековом. Ако су шале с мјером, чак су и неопходне. Наметнула ми се и чињеница да је битна карактеристика људи нашег завичаја, шала, код дружења, на моби, прелу, игранци и забави.

Вукмировић је у свом обраћању подсјетио и на вријеме свог дјетињства и школских дана у Глини.

– Сјећам се одрастања и школских другова, момака који су у школу долазили јутарњим возом, популарним „Ћиром". Дјеца ко дјеца, чаврљали су ко врапци, и за нас који смо живјели у Глини простирали необичну и другачију причу доносећи нову енергију. Били су посебни због радосне и шаљиве реторике. Тада нам је баш, ама баш било лијепо и весело. На нашу радост све се сложило и школа, и шала и фудбал – рекао је Вукмировић на крају изразивши наду да ће књига *Баштом шале и смеха* наћи пут до срца публике, посебно дјеце.

– Разлог су и предивне илустрације које је необично дарао један од водећих српских карикатуриста ликовни новинар *Вечерњих новости* Тошо Борковић – поручио је Вукмировић који се захвалио свима који су помогли да његова књига угледа свјетлост дана, а листа је дугачка.

Програм промоције обогатили су и чланови Мушке пјевачке групе *Банија* који су отпјевали неколико завичајних пјесама.

ВЕСНА ПЕШИЋ

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Чедо Вукмировић је рођен 1946.год. у Бунићу, у Лици. Дјетињство и младост провео је на Банији, у Глини. Педагошку гимназију завршио је у Петрињи. Живио и радио у Сиску, у МУП-у на пословима извршења казни. Од 1992. год. живи у Београду. Књигу поезије за дјецу под називом *Позоришни зец* објавио је 2016.год, а 2017. године књигу *Кад већ журиш да порастеш*.

» Милош Бајић, Огњен Јовановић, Чедо Вукмировић и Милош Кордић

ТРОДНЕВНО СЛАВЉЕ ИСПУЊЕНО БРОЈНИМ АКТИВНОСТИМА

СРБИ У БАРАЊИ ПРОСЛАВИЛИ СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

Вијеће српске националне мањине у Белом Манастиру прославило је славу Св. Архангела Михаила, што је уједно и слава општине.

Литургију у Храму Св. Архангела Михаила служио је пензионисани парох Владо Кљајић уз саслужење протојереја Драгана Вукадиновића. Част кумства ове године припала је породици Прусац.

– У Етнолошком центру у Белом Манастиру публикована је изложба чији је циљ био приказати јединство наших српских удружења, а на њој су учествовали Коло српских сестара *Св. Јелена Дечанска*, Српско удружење жена *Дукат*, Удружење родитеља и деце *Пчелице*, СКУД *Јован Лазић*, Дует Хранислава и Милан, као и етнолог Милан Дворнић. Акценат је био на традицији, култури и ношњи српског живља у Барањи – рекла је за *Српско коло* предсједница Вијећа српске националне мањине Светлана Жарковић.

Наредног дана Вијеће српске националне мањине организовало је културно – умјетнички програм у коме су учествовали: КУД *Круна* Српски Семартон из Румуније, Ансамбл народних игара српског културног друштва *Просвјета* из Вуковара, Дует Хранислава и Милан, као и новооснована фолклорна група Чувари традиције барањских Срба при Вијећу српске национал-

» Светлана Жарковић

не мањине у Белом Манастиру. Жарковићева је рекла да је ова група са радом почела у септембру ове године, а придружили су јој се бивши и садашњи фолклораши из Белог Манастира, Јагодњака, Кнежевих Винограда, Дарде и Угљеша.

– Основна дјелатност групе је његовање и чување традиције, културе и обичаја барањских Срба. Један од примарних циљева оснивања групе био је испомагање фолклорних друштава у Барањи, искључиво са репертоаром који је осмислио наш кореограф – рекла нам је Светлана Жарковић.

Она напомиње да је почетак био тежак, прије свега јер су се окупили играчи са различитим искуством и годинама играчког стажа у појединим фолклорним друштвима.

У културно-умјетничком програму поводом славе Вијећа извели су Српске игре из Барање и дио обичаја из српских барањских сватова Оглед и одвођење младе.

– Несебичну помоћ савјетима дао је Милан Дворнић, етнолог, који је сав свој теренски рад посветио прикупљању информација о традицији, обичајима и ношњи барањских Срба, сјединио их и написао у двема књигама. Много људи подржава наш рад. Упорним радом, вољом, љубављу, жељом наших младих чланова, стварамо позитивну причу. Има и појединаца којима нисмо по укусу, али док је млада популација жељна да дјелујемо и приказујемо српске игре и обичаје, дотле ће нас бити – поручује Жарковићева.

Она је након заједничке вечере у хотелу *Патрија* у Белом Манастиру свим учесницима културно-умјетничког програма подијелила захвалнице.

Вијеће српске националне мањине је угостило чланове КУД *Круна* из Румуније. Била је то прилика да гости из Румуније обиђу Копачки рит, ОПГ *Склепић* у Каранцу, Видиковац и доживе љепоту Барање.

На крају излета дочекала их је и домаћински угостила предсједница Катарина Хорват са чановима КУД *Живојин Жико Мандић* из Кнежевих Винограда. Том приликом је договорено да чланови овог друштва у августу наредне године узврате посјету и дођу у Румунију.

ДРАГАНА БОКУН

СКУД *ЈОВАН ЛАЗИЋ* БЕЛИ МАНАСТИР ДОМАЋИН ТРАДИЦИОНАЛНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Одржана смотра српског фолклора

У Белом Манастиру крајем новембра одржана је осма смотра српског фолклора Славоније, Барање и западног Срема. Манифестацију је организовало Заједничко вијеће општина, домаћин је Српско културно умјетничко друштво *Јован Лазић* Бели Манастир, а средства за одржавање омогућио је Савјет за националне мањине Владе РХ.

Преко 350 учесника своје умијеће у чувању националног културног идентитета Срба на истоку Хрватске представило је кроз наступе 14 КУД-ова. Од домаћина преко Дарде, Силаша, Тење, Бијелог Врда, Острова, Бршадина, Трпиње, Вуковара, Боботе, Завичајног удружења Срба Озрена и Посавине, *Просвјетиної* Регионалног ансамбла… Учеснике и госте пригодно су поздравили саборски заступник СДСС-а Борис Милошевић и предсједник Заједничког вијећа општина (ЗВО) Срђан Јеремић. Међу гостима били су присутни, између осталих, замјеник вуковарско-сријемског жупана Ђорђе Ђурчић, беломанастирски доградоначелник Предраг Стојановић и др.

По завршетку смотре признања учесницима уручили су у име домаћина КУД-а *Јован Лазић* предсједница Светлана Пешић и предсједник Одбора за културу ЗВО-а Небојша Видовић. Смотра српског фолклора, синоћ 10. по реду, наизмјенично се сваке године одржава у Вуковару и Белом Манастиру.

Б. РКМАН

МАЛИ ЈУБИЛЕЈ У НОВОМ САДУ

» СКЦ "Вук Стефановић Караџић" из Бачке Тополе представио се играма са Кордуна

» Свадбени обичаји из Гњилана у извођењу „Великог кола" из Ветерника

У Српском народном позоришту одржан 5. Фестивал фолклора Срба из региона

У организацији Савеза Срба из региона и Завичајног удружења *Сава Мркаљ* на великој сцени препуног Српског народног позоришта у Новом Саду, у недјељу 17. новембра, одржан је 5. Фестивал фолклора Срба из Крајине, Републике Српске и Федерације БиХ.

Мали јубилеј изазвао је већ уобичајено велико интересовање публике, па није било ни чудо што је било и оних који су концерт отпратили стојећки.

Према ријечима Зорице Влајинић, предсједнице удружења *Сава Мркаљ* и једног од координатора овогодишњег фестивала, циљ ове манифестације је да представи културно насљеђе са свих простора на коме живе или су живјели Срби.

– Приликом одабира селекције за фестивал управо су то били критеријуми којима су организатори били руковођени. На простору сјеверне српске покрајине егзистира и успјешно ради велики број културно-умјетничких друштава и завичајних удружења која су успјела да сачувају своје обичаје, језик и културу. У богатству различитости која постоји у Новом Саду ово је прилика да се и они представе у еминентној установи културе – рекла је Влајинићева, која је касније са сцене *Јован Ђорђевић* СНП-а, у име домаћина, поздравила учеснике и присутне госте.

» Зорица Влајинић

» Млађен Цицовић

» Душко Ћутило

» Александар Петровић

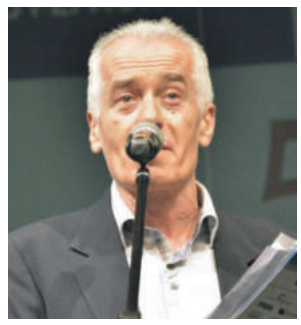

» Миливоје Бештић

ЛИНТА: ЊЕГУЈЕМО СРПСКО ЈЕДИНСТВО

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта је као предсједник Савеза Срба из региона утемељивач овог фестивала који је у Новом Саду постао заштитни знак људи са два завичаја. Уочи почетка манифестације пред окупљеним новинарима Линта је положај два милиона Срба који живе у региону оцијенио веома лошим, изузимајући Мађарску и Румунију.

– Култура српског народа је различита и морамо да његујемо јединство и истовремено поштујемо разлике које постоје у српском корпусу у најпозитивнијем смислу. Војводина је добар примјер интеграција, било да је ријеч о онима који су дошли након Првог свјетског рата као солунски добровољци, или онима из „осме офанзиве" наконо Другог свјетског рата, као и оних који су крајем вијека стигли са ратом захваћених подручја. Војводина је добра кућа, како за старосједиоце, тако и за колонисте и припаднике свих националних мањина. Зато је веома важно да подстичемо вриједности толеранције, међусобно поштовање и уважавање као основу хармоничног живота цијеле заједнице – поручио је Линта.

У име предсједнице Републике Српске и премијера РС госте је поздравио Млађен Цицовић, директор Представништва РС у Београду.

– Народ који зна да чува своју традицију, културу, науку и умјетност, као и своју вјеру је народ који има будућност. То је простор који нема граница и представља јединствен духовни, културни и етнички простор гдје год Срби живе. Ако будемо чували наш национални идентитет, наша будућност је извјесна. У то име нека нам живи Република Српска, Србија и Крајина – поручио је Цицовић.

У име покрајинске Владе госте је поздравио Душко Ћутило, директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима.

– Покрајинска Влада и Фонд имали су разне видове сарадње са Савезом Срба из региона и Завичајним удружењем *Сава Мркаљ*, што ће се сасвим сигурно наставити и у будућности –поручио је Ћутило цитирајући Црнчевићеву поруку: „Сви ми себе дугујемо некој дјеци, будимо потомци да би били преци".

У име града домаћина госте је поздравио помоћник градоначелника Новог Сада Александар Петровић.

– Овај фестивал поприми је обрисе озбиљне традиције са једне стране, а са друге стране истрајност организатора да употпуни и овако пребогат колорит и свакодневицу сваког новембра у Новом Саду, који тако поносно носи титулу омладинске престонице Европе 2019. и европске престонице културе 2021. године – поручио је Петровић. Он је истакао да ће Град Нови Сад, на челу са градоначелником Вучевићем, увијек бити спреман да подржи своју браћу по вјери и крви.

На сцени *Јован Ђорђевић* у програму који је већ по традицији водио гласовити српски новинар Миливоје Бештић представило се осам културно-умјетничких друштава.

Програм је започео извођењем химне коју су заједнички отпјевали ученици хорова ОШ *Никола Тесла* и *Милош Црњански* из Новог Сада, под диригентском палицом Александре Авемарие и Тине Бенић.

Са четрнаест плесних парова, уз пратњу оркестра, *Саборске игре из* старе Бањалуке приказао је КУД *Пискавица*.

Публика се силно забавила уз КУД *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца, а завичајни монолог Мире Мандић поздрављен је овацијама.

Фолклорно удружење *Велико коло* из Ветерника приказало је свадбене обичаје из Гњилана, *Ај весели се кућни домаћине*, док се КУД *Свети Сава* из Каћа представио *Играма из Гламоча*.

Ђурђевданске поруке уз игре са Кордуна приказао је СКЦ *Вук Стефановић Караџић* из Бачке Тополе, док је дух српске Црне Горе донио КУД *Дурмитор* из Куле.

Овом приликом у Новом Саду премијерно се представио и КУД *Српски вез* из Куманова, док је програм завршен *Српским играма из Западне Славоније* које је извео АНИ СКД *Просвјета* из Вуковара.

Пети фестивал фолклора одржан је уз подршку Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с вјерским заједницама, Управе за културу Града Новог Сада, Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије и Српског народног позоришта.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» Горњи ред: Мирко Арамбашић, Мирослав Савић, Маја Бардак, Миодраг Линта, Мира Мандић, Дејан Куруцић, Зорица Влајинић, Милица Вучићевић, Игор Милићевић, Далибор Китановић са члановима АНИ СКД *Просвјета* Вуковар, у доњем реду: Владимир Рац и Јовица Вуковић

УЧЕСНИЦИ МАНИФЕСТАЦИЈЕ ОДУШЕВЉЕНИ ГОСТОПРИМСТВОМ

КУД *СРПСКИ ВЕЗ* ИЗ КУМАНОВА ПРВИ ПУТ НАСТУПАО У СРБИЈИ

Након програма додијељене су захвалнице учесницима, а неки од њих подијелили су своје утиске за читаоце *Српског кола*.

Далибор Китановић, директор КУД-а *Српски вез* из Сјеверне Македоније је рекао да ово друштво постоји 7 година.

– Први пут смо у Новом Саду и на овој манифестацији и утисци су феноменални – рекао је Китановић, уз захвалност организаторима на позиву.

– Представили смо се *Играма из Кумановског поља*, јер наш основни задатак и јесте да сачувамо српску културу и традицију – рекао је Китановић и навео да КУД броји 120 чланова који су распоређени у први, омладински и два дјечја ансамбла.

– Имамо оркестар, драмску и пјевачку секцију и одржали смо седам годишњих концерата. Проблеми су велики, али нико нам не може одузети жељу за очувањем српског идентитета. Попис није урађен 17 година, па иако званични подаци говоре да у Сјеверној Македонији живи 36.000 Срба, од чега је трећина у Куманову, тврдим да је тај број далеко већи – рекао нам је Китановић, уз наду да ће КУД *Српски вез* и убудуће учествовати на овом фестивалу.

Дејан Куруцић из АНИ СКД *Просвјета* Вуковар није крио задовољство због првог учешћа на овом фестивалу.

– Наредне године навршавамо 20 година постојања. У склопу нашег друштва окупља се око 70 чланова који су распоређени у фолклорни ансамбл и народни и тамбурашки оркестар – рекао је Куруцић.

Сјајан утисак оставили су чланови КУД *Пискавица*. Ријеч је о друштву из бањалучког предграђа које ствара 17 година и до сада су имали наступе у Брижу, Генту, Венецији, Прагу, Паризу, Санкт Петербургу, Берлину.

Мирко Арамбашић, секретар КУД-а *Пискавица*, рекао је да је одушевљен сјајним одзивом публике у Новом Саду.

– Програм је показао нашу разноликост и одушевљен сам виђеним кореографијама.

Наш КУД је у РС познат и по изворном фолклору и у програму изводимо и представљамо народне обичаје – рекао је Арамбашић који је напоменуо да ово друштво броји 180 чланова, а познато је и као организатор међународног фестивала *Козара етно*, које ће се наредне године одржати од 2. до 5. јула.

Јовица Вуковић, стручни руководилац КУД-а *Дурмитор* из Куле, испричао је да ово друштво гаји традицију Старе Херцеговине.

– Нисмо присталице модерних умјетничких експеримената, већ инсистирамо на изворном чувању традиције – рекао је Вуковић уз напомену да је друштво основано 2002. године и да броји око 200 чланова.

Једна од звијезди вечери, Мира Мандић из КУД-а *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца, рекла је да је њихово друштво препознатљиво по обичајима из Лике, као и да су они организатори фестивала *Не заборави роде*, који већ 30 година са успјехом одржавају.

– Имамо око 60 чланова друштва. Старију групу чини 25 чланова, у омладинској имамо око 30-ак, док смо посебно поносни на дјецу која код нас почињу већ од четврте године – кроз осмијех каже Мира, поносна што крв није вода, па је најмлађи извођач овог фестивала била њена шестогодишња рођака из села Петриковић.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» БОЖЕ ПРАВДЕ: Хорови ОШ *Никола Тесла* и *Милош Црњански* из Новог Сада

» ПРВИ ПУТ У СРБИЈИ: КУД *Српски вез* из Куманова

» ИГРЕ ИЗ ГЛАМОЧА: КУД *Свети Сава* Кађ

» СРПСКЕ ИГРЕ ИЗ ЗАПАДНЕ СЛАВОНИЈЕ: АНИ СКД *Просвјета* из Вуковара

» Далибор Китановић

» Дејан Куруцић

» Мирко Арамбашић

» Мира Мандић

» ЧУВАРИ ТРАДИЦИЈЕ СТАРЕ ХЕРЦЕГОВИНЕ: КУД *Дурмитор* Кула

» ВУЧАРЕЊЕ У ЛИЦИ: КУД *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца

» САБОРСКЕ ИГРЕ ИЗ СТАРЕ БАЊАЛУКЕ: КУД *Пискавица*

БАЊАЛУКА: УРУЧЕНА ОДЛИКОВАЊА ПОРОДИЦАМА 33 ПОГИНУЛА БОРЦА ВРС

Породицама 33 погинула борца Војске Републике Српске са подручја Бањалуке, Лакташа, Градишке, Кнежева и Челинца, у Градској управи уручена су постхумна одликовања. Погинуле борце постхумно је одликовала предсједница Републике Жељка Цвијановић.
Одликовања су уручили градоначелник Игор Радојичић и изасланик предсједнице Српске, Милорад Којић, директор Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.
Градоначелник Радојичић је рекао да је ово један од начина на који његујемо сјећање на претходни отаџбински рат и на хероје тог рата.
– Ово је знак пажње да су хероји РС, наши борци, уложили животе да бисмо данас живјели у слободној Републици Српској – истакао је Радојичић. Он је додао да су, усвајањем новог регулационог плана централног градског подручја, створени услови да у најужем центру буде изграђено спомен обиљежје погинулим борцима ВРС.
Милорад Којић, директор Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица, нагласио је да се додјелом одликовања указује једно велико поштовање за све херојство, које су дали борци за нашу слободу. Он је нагласио да је Институт завршио попис свих српских жртава у рату 1991–1995. године, према којем је 34.960 погинулих бораца и цивила.
У име породица погинулих бораца, кћерка погинулог борца Славица Зељковић из Челинца је захвалила на додијељеним одликовањима. **РТРС**

СРПСКИ ВИТЕЗОВИ, БРАЋА ОРЕЉ: РОЂЕНИ И ПОГИНУЛИ У ИСТОМ ДАНУ

Само онај ко има близанце може да разумије ту судбинску, доживотну везаност браће рођене истог дана и сата. А ови близанци, српски јунаци, су не само рођени, већ су и погинули истог дана (29. октобра), сата и минута.
Горан и Зоран Ореље су били заједно у свему, од самог почетка, па до заједничког им краја. Од рођења у Славонском Броду (одакле су морали да оду, у Инђију, протјерани од својих суграђана Хрвата, у трећем разреду гимназије), преко војног рока у Сомбору и Приштини, па до одласка, по командној заповијести, у Војску Републике Српске Крајине (као инструктори за коришћење минобацача) и, затим, у Бањалуку, гдје су обучавани за млађе официре...
А када је злогласни муслиманско-бошњачки Пети корпус кренуо на овај поносни српски град, они су по први пут – опет заједно – одбили наређење (да не учествују у борбама, као близанци или да се раздвоје) и отишли на свој посљедњи положај, очи у очи са непријатељем и смрћу.
Тог 29. октобра 1994. године су заједно и положили животе на олтар српске слободе и отишли у легенду. Наша „браћа Југовићи", косовски витезови са крвавим божуром на грудима умјесто ордена.
Браћа Ореље као припадници Школског батаљона (Студентске бригаде), учествовали су у биткама за Бихаћ. И, колико знам, ухваћени су живи и масакрирани.
Када су камиони довезли тијела побијених војника, међу којима и искасапљене лешеве Горана и Зорана, генерал Рајко Балаћ, командант њихове бригаде, је био најдубље погођен. Неки помињу и да се убио. Кажу да није могао да поднесе тај језиви призор са оним што је остало од мртвих војника те јединице (други, опет, пишу да је погинуо на борбеном задатку). Како год, страхота страдања српске Студентске бригаде је погодила у срце сваког ко га је имао.
Остало је и страшно свједочење једног српског доктора из војног санитета, како се „преливала крв преко црквеног прага" храма у који су пренијети побијени младићи. Толико је било мртвих, да су њихова још „свјеже страдала" тијела испуштала крв свуда по цркви и дословно је натапала, као на бојном попришту.
Бог да им, мученицима, опрости све њихове гријехе, а нас још живе подари снагом вјере и воље да вјерно наставимо завјетну борбу против зла и Злога (у свим његовим облицима)! **ИСКРА**

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА *ДЕЦА У ЛОГОРИМА НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ*, АУТОРКЕ ДАНИЦЕ КАЋЕ ЧОЛОВИЋ

» Мирко Радаковић, Јелена Радојчић, Даница Каћа Чоловић, Милисав Секулић и Момчило Суботић

ДА СЕ МОНСТРУОЗНИ ЗЛОЧИНИ НАД ДЈЕЦОМ НИКАДА И НИГДЈЕ НЕ ПОНОВЕ

На овогодишњем београдском сајму књига представљено је дјело Даванице Каће Чоловић *Деца у логорима Независне Државе Хрватске*.

Према ријечима ауторке књига је посвећена дјеци чије је животе угасило зло и безумље које је владало у Независној Држави Хрватској.

– Сјећање на те невине жртве живи у нашим срцима. То је наук и опомена будућим покољењима да не дозволе, никада и нигдје, постојање логора у којима ће дјеца умирати од глади и бити убијана. Да не дозволе да клање дјеце буде мјерило нечије највеће храбрости, што су сматрале и истицале усташке убице – рекла је, видно потресена, ауторка Даница Каћа Чоловић, додајући да је „ова књига написана како вео заборава не би покрио мале намучене страдалнике".

» НЕ ЗАБОРАВИТИ МАЛЕ СТРАДАЛНИКЕ: Даница Каћа Чоловић

РАДАКОВИЋ: ПОШТУЈМО ЗАВЈЕТ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА

Мирко Радаковић предсједник *Крајишког културно-историјског центра* Београд, који је један од издавача ове књиге је истакао да је имао велики мотив да се ово дјело јавно публикује.

– Још увијек се трпе напади не само из Хрватске, већ и од неких истакнутих људи у Србији чији би задатак управо требало да буде да се разоткрије истина о свему ономе што се догађало, не само у Јасеновцу, него на комплетном простору некадашње НДХ – рекао је Радаковић позивајући се на ријечи владике Николаја Велимировића изговорене о Јасеновцу 1946. године у којима завјетује да „Срби цијелом свијету објављују своје страдање, да се никада не би поновило оно што се њима десило".

СУБОТИЋ: НАЈЗДРАВИЈУ ДЈЕЦУ ПРЕТВАРАЛИ У МОДЕРНЕ ЈАНИЧАРЕ

Др Момчило Суботић, научни савјетник у Институту за политичке студије Београд истакао је да највећи дио књиге говори о подвизима Диане Будисављевић, која је спасавала ту дјецу.

– Спасавањем српске, као и јеврејске и ромске дјеце, ова честита жена је посвједочила да је злочиначки режим имао логоре за дјецу, што није имао ни Хитлеров нацистички режим. Осим што су их убијали, они су најздравију српску дјецу претварали у модерне јаничаре, у сврху злочиначких намјера стварања вјерски и национално чисте католичко-хрватске државе. Ауторка је приказала и сву драматику ове дјеце након сазнања истине о свом поријеклу каснијег сусрета са породицом и завичајем – рекао је Суботић, а као примјере навео судбину познате глумице Божидарке Фрајт.

– Књига публикује и документа попут Законских одредаба НДХ, о стављању Срба, Јевреја и Рома ван закона, као и законску одредбу о размјештању избјегличке дјеце по хрватским сељачким и грађанским породицама и њихов одгој у хрватском духу – закључио је др Суботић који је истакао да је за потребе покрштавања формиран Одбор тројице надбискупа – бискупа (Степинац, Бурић, Шмарк,) чији је задатак био да рјешава сва питања у вези са конверзијом.

ЈЕЛЕНА РАДОЈЧИЋ: ЈОШ СЕ НАДАМ ДА ЋУ НАЋИ БРАТА ИЛИЈУ

Потресну исповијест присутнима је изнијела Јелена Радојчић, дјевојачко Бухач, члан УО Удружења логораша Јасеновац. Рођена је у селу Јабланац надомак Јасеновца. Њену породицу, са осталим српским породицама из тога краја, партизани су 1941. године пребацили у Босну. Ту су остали до непријатељске офанзиве јуна 1942. године. Отац је још тамо ухапшен и у непознатом правцу одведен од усташа и никада га више није видјела. Мајку, са нејаком дјецом, усташе су даље одвели у 24 километра удаљени логор Стару Градишку. Јелена је тада имала само осам година, али се многих ствари јако добро сјећа.

– Још нисмо ни ушли у унутрашњост логора, ваљда се чекало да се дио за нас испразни, тако што би неке поубијали, видјела сам како убијају малу Јеврејку само зато што је имала златне минђуше, које по наредби није одмах предала. По уласку у логор лежали смо на голој земљи, пили смо воду из бунара гдје се слијевала и кишница и фекалије, а имали смо и један оброк дневно који не бих сад могла да опишем од чега се састојао. Кажу да су нас тровали и содом, очито не довољно, тако да сам преживјела. Сјећам се кад се у логору појавила Диана Будисављевић, да је ишла од мајке до мајке и убјеђивала их да она преузме њихову дјецу како би их одвела ван логора и на сигурније мјесто. Моја мајка је тешка срца предала троје дјеце сматрајући да их више никада неће видјети. У Загребу су нас одвели у Завод за глувонијеме и добро се сјећам да је једна часна сестра одвела мог брата Илију на купање. Кад га је обукла и одвела уз степенице никада га више нисам видјела. Претпостављам на покрштавање и можда је он сада неки фратар или ко зна шта, али моја жеља касније, кад је све завршило, али и данас такође је остала иста, да га пронађем. Имао је биљег на сљепоочници и по томе бих га сигурно препознала. Касније сам у Загребу нашла и његова и моја документа, али њега још увијек нисам пронашла – прича Јелена Радојчић, додајући да се из тих докумената, картона, могло видјети да их је Диана Будисављевић спасила.

Јелена је пребачена у Подравину да тамо служи у некој хрватској породици. Није јој било лако, како каже, тукао је како је ко стигао, али ипак неким чудом је све то преживјела. Преживјела је и мајка и заједно су се вратиле у Јабланац гдје је све било попаљено, а остао је само породични бунар пун лешева. Јелена, мајка и брат, су отишли да живе у Никинце, а затим у Нови Београд. Члан је удружења логораша, а била је и активни учесник на изложби о Јасеновцу прошле године у згради УН у Њујорку. Сада се спрема на пут за Израел, само са једним циљем да се истина о усташким злочинима чује, види, не заборави и не понови, поготово не над дјецом.

СЕКУЛИЋ: У НДХ ЈЕ СТРАДАЛО НАЈМАЊЕ 74.360 ДЈЕЦЕ

О усташким логорима за дјецу говорио је и генерал Српске војске Крајине Милисав Секулић. Истакао је да је у Сиску основан усташки логор 3. августа 1942. године, у чијем је оквиру био посебан дио службеног назива „Прихватилиште за дјецу избјеглице".

– Кроз дјечји логор у Сиску прошло је више од 12 хиљада дјеце одвајаних од мајки. До 8. јануара 1943. године, било је затворено 6.693 дјеце, углавном српска нејач са Козаре, Баније, Кордуна, Славоније... У Сиску постоји дјечје гробље Витаровац, на коме је сахрањено више од 2.000 дјеце од јуна до децембра 1942. године. У НДХ је страдало најмање 74.360 дјеце – изнио је, запањујуће податке, генерал Секулић, питајући се шта је било са оном дјецом чији су родитељи страдали, а она остала сама.

Секулић је навео да је за вријеме Битке на Козари побијено 10 хиљада људи, а њих 50 хиљада је само тада одведено у логор Јасеновац. Зато сваку жртву треба памтити и причати о томе.

– Кад би ми неко дао гаранцију да се овакве ствари више неће поновити, о овоме не бих причао, али постоји бојазан да би се историја могла поновити – рекао је генерал Секулић. Он је подсјетио и на тезе доктората патолога др Зорана Станковића који је у бројкама навео како су на најбруталнији начин убијене српске жртве од 1991–1996. године, почевши од прострелних рана, преко вјешања, вађења утробе, масакрирања разних врста, до тога да је једна дјевојчица жива бачена свињама да је поједу.

Завршавајући промоцију, Мирко Радаковић је рекао да је резиме ове књиге преведен на руски, њемачки и енглески језик. Захвалио се свима онима који су то урадили, као и рецензентима књиге др Момчилу Суботићу и др Драгану Шкобаљу.

На крају је младој умјетници Дијани Драгосављевић, која је својом пјесмом и флаутом отворила и затворила овај скуп, предао пригодне поклоне и још једном пожелио да се оваква пошаст никада и нигдје не понови. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

ВИШЕ ОД 400 ДУША ОКУПИЛО СЕ НА ПРВОМ САБОРУ ХЕРЦЕГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ У НОВОМ САДУ

Под барјаком српске Херцеговине одржан најмасовнији сабор омладине у Србији

Парада љепоте и памети, али прије свега слоге и јединства окупила је 1. новембра 2019. године у ресторану *Рибарац* у Новом Саду више од 400 душа на првом Сабору херцеговачке омладине у Новом Саду.

Ову манифестацију организовали су млади из новосадског Удружења Срба Херцеговаца и пријатеља у Србији.

Импозантна застава са натписом *Српска Херцеговина* била је најбољи путоказ гостима да су на правом мјесту. Госте су на улазу, онако како доликује правим домаћинима дочекивали кршни момци предвођени Марком Никчевићем у народним ношњама.

ПРИЗНАЊЕ ЗА СЛОБОДНУ ХЕРЦЕГОВИНУ

Званичан програм Сабора започео је пјевањем химни Републике Србије и Републике Српске у извођењу женске пјевачке групе овог Удружења.

У име организатора поздраве је упутио Бојан Миленић. Он је истакао да је за опстанак овог сабора као традиционалног неопходан труд свих присутних.

– Морећете сви да будете задовољни првим сабором, јер је то гаранција да ћете доћи на други, трећи…тридесети. Уз ваше сугестије трудићемо се да унаприједимо свако наредно окупљање – поручио је Миленић наводећи да су се на овом сабору у највећој мјери окупили потомци херцеговачких колониста од Јаше Томића, Клека, Зрењанина, Равног Тополовца, Сечња, Гајдобре, Нове Гајдобре, Бачке Паланке, Панчева и многих других мјеста.

У име братских удружења скупу се обратио Божо Бобан Вукоје кога Херцеговци добро познају по бројним хуманитарним активностима, али прије свега по сјајним текстовима које објављује на свом Блогу једног Херцеговца у Београду.

– Свили смо наше душе под једним од највриједнијих, најчаснијих и најхрабријих српских барјака – под барјаком наше вољене Херцеговине. Истим оним барјаком којим су махали наши преци и дај Боже, каквим ћемо увијек махати ми и наши потомци… – рекао је Вукоје који наводећи особеност херцеговачке омладине у Новом Саду.

– Помно пратим и ослушкујем како куца то наше Херцеговачко срце широм Србије и слободно могу рећи да се у Новом Саду тим барјаком маше вриједније, срчаније и поносније него у било ком другом граду, укључујући и велики Београд који је сједиште већине наших херцеговачких удружења. Ови момци и дјевојке чине чуда. За разлику од многих, њима наша звијезда водиља, а знамо јој добро име – није то Даница већ Херцеговина, сија и дању и ноћу. Сија, пут им свијетли и води их сваког дана њиховог. Сија им подједнако и радним даном и празницима, а не као нама осталима само оним данима када бивају заказани састанци и сијела наших завичајних удружења. И будите сигурни, иста та звијезда сада може бити поносна на све нас што смо се у оволиком броју часно и сложно сабрали! – поручио је Вукоје.

Марко Брњош је у име организатора уручио плакету Трифку Ђоровићу оснивачу портала Слободна Херцеговина за несебичну подршку младим Херцеговцима у Новом Саду.

» Саво Старовић, Бојан Миленић, Милош Чолић, Ведран Вукајловић, Мирко Опачић, Огњен Шкиљевић, Милош Томић, Марко Никчевић, Горан Таминџија, и доље су Драган Жерајић пјевач и гуслар Петар Мишовић

Ђоровић се захвалио на указаној пажњи и истакао да је у овом невитешком времену пуном лажи, фалсификата и неискрености, постало много важније мјерити значај и вриједност онога ко признање додјељује.

– Оно што издваја Србе Херцеговце у Новом Саду од осталих средина сте управо ви – омладина која је поносна на свој завичај и сваки камен земље Хумске. Због вас, ваше искрености и завичајне љубави коју ширите ово Удружење има, не само сјајну прошлост, него и велику будућност. Својом хуманошћу спасили сте многе људске животе. Можда неки не знају да је управо ова херцеговачка омладина у протекле три године у хуманитарним акцијама у Србији и завичају прикупила више од 650 доза крви – рекао је Ђоровић.

Млада, а одавно призната пјесникиња Милица Радовановић својим стиховима опјевала је хероје и своје јуначко Невесиње и освојила многе престижне књижевне награде. Сада студент новосадског ФТН казивала је стихове своје пјесме *Завичај*.

Херцеговачка омладина поштује ону Његошеву „Без гусала разговора нема", па је био и неизоставан наступ мајстора струна Петра Мишовића, члана ДГ *Свети Никола* из Новог Сада.

Етно звуке пјесмом је донијела музички образована студенткиња Медицинског факултета Сара Хамовић из Требиња која је званично и најбољи студент међу члановима Удружења Срба Херцеговаца из Новог Сада. Мада је наступала на бројним фестивалима није крила да има већу трему пред својим земљацима. Њој су се придружиле и чланице женске пјевачке групе Ратка Комненић, Стефанија Окиљевић и Љубица Капор.

Програм је водила Јана Бјелетић.

У наставку вечери услиједила је скоро петочасовна забава без паузе у којој се разноврсним репертоаром представио одличан млади састав *Колумбија бенд*.

ПОДРШКА СА СВИХ МЕРИДИЈАНА

Међу гостима био је примјетан велики број Херцеговаца из Гајдобре, а међу највеселијима је био легендарни Милан Бобот из Сечња који је и овога пута дао подршку младима.

Утиске након Сабора подијелили су најзаслужнији за успјех овог скупа Бојан Миленић и Марко Брњош који су мјесецима вриједно радили да би све протекло у најбољем реду.

Сама идеја о организовању Сабора младих потекла је од Марка Брњоша још 2017. године, али је до реализације морало протећи неко вријеме. Већ у марту су резервисали термин у ресторану *Рибарац*, у коме више од 20 година ово удружење организује дочек Српске нове године.

– Посебну радост нам је приредио земљак Момир Мишковић који је у својој радионици *Ситан вез МС* у Руменци неколико дана уочи почетка Сабора завршио предивне херцеговачке ношње – прича Миленић који најављује да ће у наредном периоду млади наставити са својим активностима.

– Велики број учесника, премашио је сва очекивања и први Сабор омладине претворио у озбиљан догађај – са поносом истиче Марко Брњош.

Током саме вечери једна од најактивнијих чланица Удружења и годинама уназад најбоља студенткиња Удружења Милица Шиповац је на друштвеним мрежама уживо емитовала пренос који је за кратко вријеме прегледало на хиљаде земљака широм свијета.

Један од њих је и Милија Стојановић, који је такође својевремено проглашаван за најбољег херцеговачког студента у Новом Саду. Њега је након школовања животни пут одвео у Берлин одакле се у знак подршке својим земљацима јавио са фотографијом. Слична подршка и поздрав стигао је и из Беча.

Организатори су се посебно захвалили људима без чије помоћи овај скуп не би могао да буде организован, а то су Обрен Мучибабић, Божо Бобан Вукоје, Ведран Анђелић, Данило Чабрило, Миомир Обрадовић, Александар Чокорило, Борачка организација Невесиња и Огњен Шкиљевић.

Они који су били на Сабору имаће шта да памте, они који нису такву прилику неће пропустити наредне године. **РСК**

СВЕШТЕНИК ГУЊИЋ БЛАГОСЛОВИО ЗАСТАВУ

Пажњу на сваком скупу Херцеговаца у Новом Саду привлачи застава величине 42 квадратна метра са великом љубављу почетком вијека направљена ручно на крову Студентског дома *Слободан Бајић*. Иницијатори за њену израду били су Миодраг Сладоје и Горан Таминџија, а идејни пројекат су израдили тадашњи студенти архитектуре Ненад Драшковић и Синиша Ђоговић. Млади Херцеговци су заставу са поносом истицали на неким важним спортским манифестацијама као што је ЕП у фудбалу које је одржано у Белгији и Холандији 2000. године, на спортским утакмицама у новосадском *Спенсу*. Средином 2003. године застава је поклоњена Удружењу тачније њеном оснивачу Петру Пеју Бајчетићу. Након скоро 15 година застава је уручена омладини Удружења уз завјет да је користе онако како доликује Србима из Херцеговине.Иначе, заставу је освештао свештеник Ранко Гуњић, који је у Нови Сад дошао након 17 година службовања у Епархији ЗХиП, односно црквеној општини у Дубровнику. Он је био веома срећан што су га се млади Херцеговци сјетили и позвали да благослови и овај скуп. Није био у прилици да се одазове позиву и непосредно дође, али је поздравио младе и пожелио им још много сусрета и прилика на којима могу да развију свој барјак.

» Марко Брњош, Милица Шиповац, Марко Никчевић и Бојан Миленић

Велико интересовање за Крајишко прело у Панчеву

Традиционална манифестација Крајишко прело које се одржава у Панчеву сваког посљедњег петка у новембру мјесецу одржано је 29. новембра 2019. године у ресторану *Чиле* у организацији Удружења Срба из Републике Српске и Републике Српске Крајине.

Ово удружење егзистира, од 1991. године. Крајишко прело је наставак Босанско-херцеговачог прела које је основано 1986. у Панчеву.

Потпредсједник Удружења Милорад Малић је рекао да у Панчеву не постоји објекат који би задовољио реалне потребе.

– Присутно је око 450 људи, морали смо да вратимо педесетак људи, јер нису имали гдје да уђу – рекао је Малић и нагласио да се на скуп одазивају породични људи па отуда и доста дјеце.

– Једном недјељно, сваког четвртка, се налазимо у нашим просторијама у центру града гдје може да стане око 50 људи. Тамо обиљежавамо славу Удружења Видовдан, дочек Српске нове године. Мислим да је то наше редовно окупљање и дружење допринијело да Крајишко прело буде овако посјећено – објаснио је Малић.

Госте су забављали *Синови Мањаче* и Миле Делија, пјевачица Беба и оркестар ресторана *Чиле*.

Главна награда на томболи љетовање у Грчкој за двије особе коју је поклонио *Трим травел* из Београда као и претходних година.

Водитељка програма Милица Медић Ивановић захвалила се гостима на одзиву, а посебно је поздравила Предрага Благојевића секретара Завичајног удружења *Змијање* из Бањалуке, као и братске организације из Србије, Удружење Змијање из Каћа на челу са Ђорђем Пантелићем, предсједника Удружења Мркоњићана из Београда Жарка Гајића и предсједнику Коалиције удружења избјеглица у Републици Србији Мили Шапићу.

Спонзори и пријатељи вечери били су: Мирослав Мићо Аћимовић, *Еко мабер* из Панчева, СТР *Сњежана*, *Минесал*, *Тамиш* доо, Печењара *Нарцис*, ресторан *Гранд салон* из Качарева на челу са Пиксијем, Мерач скеле Старчево и многи други. **ДРАГАНА БОКУН**

» Милорад Малић са Синовима Мањаче

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

А ја сам волио баш тог, банијско-кордунског „Ћиру“

Једног љета, једне давне године, кренем ја за Топуско. Да посјетим бабу (мајчину мајку) и мајку – биле су у Љечилишту. Кренем бициклом који остављам код Кукића, у Доњој Млиноги. Чија је кућа посљедња, с лијеве стране цесте кад се иде према Зеленој долини, односно Тјешњаку, и према Жељезничкој станици Краљевчани. Њихов син Душан пошао је са мном у Учитељску школу у Петрињи. Али је након прве године отишао некуд даље.

За авлију Кукића веже ме сјећање на једно дуго чекање прије нешто више од десет година од године кад сам кренуо и оставио бицикл. И то је такође било чекање бабе и мајке које су се и тада враћале „ћиром“ из Топуског. Из Љечилишта. У ствари, испада, јер сам више пута писао о њиховом враћању, да њих двије нису ни одлазиле у Топуско него су се само враћале. А како не би одлазиле: возили смо их коњском запрегом до Жељезничке станице Краљевчани, до Шареног моста (код Уметића), на аутобус, или у Уметиће кад је аутобуска станица била, кад се иде од Костајнице ка Петрињи, на самом улазу у село, тачно на мјесту гдје се одваја пут за Горњи Бјеловац. А одатле сам и ја два или три пута ишао с њима и њиховом постељином до Петриње. Из Петриње аутобусом или „ћиром“ до Топуског. Код Мике. Ја сам био задужен за бабин дрвени куфер и њене тајне ствари у њему. Али без оно мало новаца које би ушпарала од потпоре коју је добијала за од зеленокадроваца убијеног дједа Лазу, 1919. године – новци су јој увијек били у њедрима: у шајточићу замотаном у марамицу (новци су морали бити добро чувани од њене ћерке, то јест моје мајке, јединог опасног драњкароша тих новаца). У оквиру свог задужења носио сам и њен злавач напуњен гушчијим перјем – кокошје није подносила.

Ђак Основне школе у Комоговини кренуо са оцем, тада, прије тих десет година, по њих двије. И остављен у калавету, с коњима исрегнутим и завезаним за калавет из кога једу сијено. Сједи он, у хладовини, храни коње, глоцка суви сир, комад суве месне кобасице и комад крузовнице. И то кад нико од Кукића не пролази авлијом или неко други цестом. Па пијуцка воду коју су повезли у стуцки. У међувремену одводи коње да се и они напију воде са рјечице Петрињчице, односно њене бране која пролази тик уз авлију. Кад му се придријема, силази са кола и умива се на води бране. У неко доба долази му отац који је отишао на станицу Краљевчани да дочека своју бабу, како се на Банији каже за ташту, и жену, па ће онда доћи по кола и њега... Отац рече да нису дошле овим подневним. Нема друге него чекати до оног вечерњег. „Ћире“, наравно. Онда се и он малко згрчи у калавету да одмори. Па поново на станицу...

И тако ми њих дочекасмо па правац – четрнаест километара за Комоговину.

Од свега што ми је тада из дворишта Кукића остало у слици посебне, занимљиве љепоте, јесте та вода која је протицала тик уз авлију. Вода као лијек, као пјев птица по дрвећу њених обала које је спотиха запљускивала, уз које је гргољила. Вода као оно без чега човјек не може. И судећи по ономе што јој чини, ни она без њега. А уз брану, па и тамо даље, до Петрињчице, врбе, јошићи – преко воде је, ту, близу, заселак Лелићи.

И то ми је, та вода, та брана, па Петрињчица, једна од слика коју сам више пута тражио, па понегдје и налазио на сликама природе у бројним другим крајевима. Често и у од било какве људске руке заклоњеним далеким предјелима. Али и на сликама сликара свих могућих умјетничких праваца... Гдје је, опет, људска рука... и да не причам даље... Јер о њој, људској руци биће још ријечи...

Душана тада нисам видио.

Али да се ја вратим... Остављам бицикл код Кукића и одлазим пјешице до станице Краљевчани. Долази „ћиро“, пењемо се (нема гужве: на станици су чекала још двојица мени непознатих људи), сједам на дрвену клупу и правац...

Кад је ова као из америчких вестерн филмова станица у питању, поставиш камеру доље, удно, код моста преко Петрињчице, у ствари код раскрснице гдје се од цесте Петриња–Јабуковац одваја цеста која вијуга горе, узбрдо, према Горњој и Доњој Бачуги и од Доње даље ка Глини, и станици која је ту у првом плану, у првом дијелу стране... поставиш камеру па швенкаш, како би рекли филмски снимаљи, од лијеве стране, од Ћелиног брда, па преко ове високе стране у средини, па на десну страну, у Тјешњак, па се тај кадар заврши на сјевероистоку, горе, на брду Таванцу и шумама иза којих се смјестило село Клинац: каква би то била слика!... кад је, дакле, ова станица у питању, ту се не може ни казати ни написати за њу да је у Краљевчанима – Краљевчани су удаљени око шест, седам километара... можда сам некад негдје написао и девет километара... ко ће га знати... А ова станица налази се, рекох, испод Доње и Горње Бачуге. Због чега је то тако... претпостављам да сам знао, да знам... Али...

Али, пруге више нема. Грађански рат у Хрватској однио је и „ћиру“ и постају Краљевчани, како је писало на веома прецизним аустроугарским војним картама. Иначе је ова пруга изграђена и пуштена у саобраћај 1903. године. И то само до Вргинмоста. Године 1909. изграђена је и до Карловца.

„Ћиро“ се ка овој станици, из правца Петриње, кроз Тјешњак, пење, стење, дими. Прилична је ту узбрдица. Али готово цијели 20. вијек, с прекидима у неким ратовима, „ћиро“ вози, саобраћа.

Једне љуте зиме, зиме с високим снијегом, са сметовима, излазио сам из „ћире“, са много људи који су ми се тада чинили заиста снажни, јер ја тада нисам био ни људ ни снажан, ишао сам у шести разред, и гурао, чистио снијег испред локомотиве. Па смо били прави роман за дјецу Влак у снијегу Мате Ловрака. Једном сам о томе и причао књижевнику Ловраку.

Од краљевчанске станице „ћиро“ наставља ка Банском Грабовцу и Влаховићу, равнијим дијелом пруге, па чак и малко низбрдице.

И онда поглед, из „ћире“, окрећем на лијеву страну. У долину рјечице Бручине, која извире у Шамарици па тече ка сјеверу, поред села Малог и Великог Градца. Па се прије до испод Влаховића, кад се иде од петрињске стране (а све је то некад припадало глинском котару), враћа и тече већма према западној него југозападној страни. И тако све до ушћа у рјечицу Мају, недалеко од села Маје. Она ту прави такву наглу, прилично оштру обавитњу какву не прави ниједна банијска рјечица. Мада би јој било ближе да се успјела пробити до Петрињчице код Мартиновића или између Доње Бачуге и Шушњара, па у Зеленој долини такође до Петрињчице.

Е, сад... Да је вина, и стрина би пила, вели једна народна пословица, од Вука записана. Није људска рука управљала географијом кад се она удешавала по својим законима. Људске руке тада није ни било. Што је много боље за географију, за мајчицу природу. Јер ко зна куда би нам Бручина тада и отишла...

А оно, доље, с лијеве стране, велим, долина Бручине. Једна од најљепших долина на Банији. И што дуже гледам у дубину долине, ја видим њену висину. Јер она је својом дубином освојила непрегледна поља висине неба изнад себе. И то није фатаморгана. То није из књиге Случајеви Данила Хармса, руског писца, у чијој краткој причи „Оптичка варка“ Семјон Семјонович стави наочаре и посматра бор и види да на бору сједи сељак и пријети му песницом, а онда скине наочаре и посматра бор и види да на бору нико не сједи... А ја тада нисам ни носио наочаре.

Рјечица, након што је заокренула, тече отприлике по средини долине. Трава зелена – почетак је љета па врућине нису још нешто жешће почеле по трави, лишћу... Поред рјечице израсле су врбе такве жутоцрвене коре да им ниједна од исто таквих наранџи није равна. Дан је био чист као сунце! Можда ја тада нисам ни могао да видим и боју коре, али сам је замислио, домаштао: препознао сам црвену врбу коју негдје зову и ракита; она служи и мајсторима плетарства. То исто, за плетарство, служи и врба ива. Иначе кора врбе користи се у фармацији за справљање бројних љекова против реуматизма, високе температуре... од лишћа се припремао чај против разних болести, а кора им је служила и код штављења коже... ко се сјећа штављења... И по ливадама, доље, уз Бручину – овце. Два овећа стада. Дреновачка, закључујем.

Јер на другој је страни, тамо преко Бручине, на благим и тијаним падинама подшамаричких брда – село Дреновац. Дреновац као питоми виноград. А његове куће с авлијама као трсови. Тако ми се то чини. Па кад год бих, и онда, али и данас, рекао Дреновац, или кад би неко други то рекао, пред очима ми је Милан Ненадић, најтрофејнији југословенски рвач грчко-римског стила. Каснији и клупски тренер и селектор југословенске репрезентације, па кинеске, словеначке... Некад петрињски познаник и пријатељ, а онда и зет. И данас се састајемо, углавном код њих, у њиховој кући у Елемиру код Зрењанина. Иначе живе у Зрењанину. А ту је, у Елемиру, и мој учитељ и тетак, Зоран Кајгана. Његова покојна супруга Драга, моја тетка и учитељица, завршила је у Глини ратни курс за учитеље. А онда Учитељску школу у Петрињи. И још само ово: у зборнику научних радова Глина; глински крај кроз стољећа (Глина, 1988), Милан Ненадић, крштено: Милован, није ни поменут. Освајач седам медаља – на Олимпијским играма: бронзана, на свјетским првенствима: сребрна и двије бронзане, и на европским првенствима: двије златне и једна сребрна. Ту су и медаље рвача које је он као тренер и селектор учио, предводио... Ето, и то је Дреновац, и то је Глина...

И друга су овдје, по овом дијелу Баније, сиротињска али поносна српска села, размишљам док „ћиро“ хукће, док кроз прозор посматрам брда, шуме, њиве, далеке и блиске куће. Села опустошена и уништена Другим свјетским ратом и послијератним обавезама, откупима, сељачким радним задругама... Из прича и читања – страдалничка српска села. Не зна се које више. И колико је само, поред старијег свијета: жена, стараца... њихове дјеце страдало у рату од руке усташа Независне Државе Хрватске! Ђак сам учитељске школе па су ми дјеца нешто посебно свијетло: у кући, у школи, на зеленој ледини, у игри код оваца и говеда, по улицама и уличицама... И то само због тога што су били Срби и православне вјере. Убијена дјеца из села и с једне и са друге стране пруге: из Равног Рашћа, Влаховића, Дреновца, Малог и Великог Градца, Горње и Доње Бачуге, Банског Грабовца, Мајских Пољана, Мајског Тртника, Брњеушке, па тамо из Бијелих Вода, Брестика, Драготине... А колико су само значајних личности, умних људи, умјетника, спортиста изњедрила та села!

Кренуо сам, рекох, за Топуско. С тим да ћу проћи и кроз Глину. „Ћиро“ удара у ритму афричких там-там бубњева.

Волио сам и волим возове већма него било које саобраћајно средство за масовнији превоз. Возови зближавају људе. На станицама им се товари угаљ за прехрану током пута, као и вода како би могли да гасе жеђ и производе пару која их покреће, креће. Возови су путнички, теретни, оклопни... Возовима путују ђаци у своје школе, студенти у градове на факултете, бројни радници у своје фабрике, у смјене... У возовима може да се креће, постоји клозет, путници сједе и, кад је гужва, стоје, упознавају се, причају, неки читају новине, књигу, кондуктери шкљоцају својим апаратима и буше возне карте, прозори широки, високи, све се види: ливаде, њиве, стока, шуме, планински вијенци са снијегом, ријеке, језера, море, села, градови, дјеца како се играју, небо и на небу птице, авиони и ноћу звијезде, Мјесец... А онда: тунели, мрак, дим... У возовима се постави картонски кофер па може и да се карта, може да се одигра и партија шаха. Па се рашире старе новине по кољенима и извади печено пиле, хљеб, а може и лук, и черечење пилета може да почне. И свакако уз који гутљај добре шљивовице. А може и банијска брља. Дај шта даш!

Деценијама су нашим „ћиром“ и многи Глињани (и они из села, наравно) путовали у своје смјене према Петрињи, Сиску... Деценијама су путовали на сајмове: жене на женски, а мушкарци на мушки (говеђи) плац. Деценијама већ речени ђаци, студенти, регрути у војску... Деценијама ка Карловцу па на море. А одатле ка Ријеци па бродовима за Америку, Аустралију...

А ја сам волио „ћиру“. Баш тог цапрашко-карловачког „ћиру“. Банијско-кордунског „ћиру“. Волио сам га већма од свих возова на свијету. Јер кад су ме дали у школу и одвојили од села, коња и бабе Јеле, није било ни ближег ни бржег пута од Петриње до Комоговине, односно најприје до Жељезничке станице Краљевчани, око 15 км, а онда 14 км пјешице до села... није било ни ближег ни бржег... од пола тог пута „ћиром“.

Па ме једном, на Жељезничкој станици у Петрињи, пита човјек који је продавао возне карте и дочекивао и испраћао не тако честе возове... па ме пита одакле сам. Кад рекох, он ме пита да ли познајем Перу Обрадовића, шефа поште у Меченчанима (пошта је била у старој кући, која је припадала селу Уметићи, у којој је рођен, 1856, аустроугарски фелдмаршал Светозар Боројевић фон Бојна). Рекох да познајем, а он рече да су они браћа, да су из Класнића, и да га поздравим кад будем ишао у Меченчане. И он ми пружи карту, уз ријечи: У реду! А мој отац посла по мени чичи Обрадовићу литру старе шљивовице.

И завршавам овај дио пута „ћиром“ према Топуском, а преко Глине, с првом строфом пјесме „Бела локомотива“ из збирке Missa pagana пољског пјесника Едварда Стахуре (превод Бисерка Рајчић, Књижевна омладина Србије, Београд, 1997):

Промицала кроз ливаде црне
Промицала кроз спаљене шуме
Мимоилазила угљенисане остатке капија
Пролазила кроз успомене градова
Бела локомотива...

КАКО ДО КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*

У продаји је друго издање књиге „Било једном на Банији“ Милоша Кордића, чији је издавач Инфо Рас д.о.о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови... Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис кољевина... Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на и-мејл: miloskordic44@gmail.com

Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

НЕКАД КУЛТНА МАНИФЕСТАЦИЈА У КНИНУ ДОЖИВЈЕЛА 20. ИЗДАЊЕ У БЕОГРАДУ

Крајишки ликовни салон протекао у знаку јубилеја

Крајишки ликовни салон, 33. по реду, јубиларни 20. у Србији, отворен је 5. новембра у 19 сати у Музеју жељезнице у Београду.

То је била прилика да се обиљеже вриједни јубилеји – 20 година постојања салона у Србији, 30 година од оснивања СКД *Зора* Книн – Београд и 10. број годишњака *Книнска Крајина*.

Отварању изложбе присуствовао је велики број аутора који су своје радове приказали на најразноврснијим материјалима и техникама, од мозаика до дигиталне фотографије.

Када је 80-их година у Книну, први пут, одржана ова изложба, а касније у истом мјесту још 12, нико није могао претпоставити њен развој. Континуитет ове изложбе накратко је био прекинут 1995. године, али је неколико година касније она наставила своје трајање.

Добродошлицу присутнима, у име организатора СКД *Зора* Книн – Београд, Удружења Срба из Хрватске и Завичајног клуба *Книнска Крајина* – Београд, присутним ауторима и посјетиоцима, међу којима је највећи број оних који су деведесетих година или раније, на просторе Србије, дошли из Крајине, пожелио је Данко Перић, један од чланова Организационог одбора.

» Никола Кусовац и Никола Церовац

Он се осврнуо и на оснивање, односно обнављање рада СКД *Зора* Книн, тачно прије 30 година.

Прво друштво основано је 1901. године у Книну и требало је да се бави културом и привредом и да живи од донација. Трајало је до 1915. године, када је у Сињу трагично убијен њен посљедњи предсједник Онисим Поповић. Његова обнова 1989. године догађала се у једном турбулентном времену, и поред многих репресија ипак је озваничено. Међутим, након ратних догађања и прогона Срба из Крајине, друштво је наставило са радом под садашњим именом СКД *Зора* Книн – Београд. У оквиру друштва објављено је више од 150 књига и других издања значајних за истраживање историје Срба у Хрватској.

О раду СКД *Зора* Книн – Београд, као и о Крајишком ликовном салону, говорио је и његов предсједник Никола Церовац.

– Захвалио бих се, прије свега, умјетницима који су се одазвали у оволико великом броју, а посебно ме радује да су из корпуса избјеглица из кампа у Крњачи, на овогодишњој изложби учествовале и двије даме из Ирана. Ништа није случајно, па ни њихова појава, јер су оне представнице најбољих са ликовне радионице коју су тамо организовали стални учесници ликовне колоније *Умјетничко братство манастира Крка* Здравко Мирчета и Зоран Чалија Чарли – рекао је Церовац, и представио младе умјетнице које је публика наградила великим аплаузом.

Церовац је истакао да су на овогодишњем ликовном салону, поред радова ликовне колоније, *Умјетничко братство манастира Крка*, изложени и радови још двије ликовне колоније основане ове године.

- Ријеч је о *Умјетничкој колонија Лазарица – Далматинско Косово*, на којој су учествовале само даме и *Млин, Грачац –Лика*, гдје је шест академских сликара, поријеклом из Лике, Далмације, Босанске Крајине и Србије, урадило 12 вриједних експоната – рекао је Церовац, и позвао присутне да на сајту *Зоре* изнесу своје критике, приједлоге и сугестије, како би у наредном периоду активности у области културе биле још успјешније.

Присутнима се обратио и Никола Кусовац, историчар умјетности и музејски кустос, ријечима да је ово окупљање ствар срца, ствар душе и ствар поноса нашег народа.

– Ми смо подвижнички народ који се опредијелио према духу, а не према тијелу и који због тога опстаје. И у избјеглиштву *Зора* опстаје и оставља трагове који свједоче да је српском народу било лакше да створи ново, него да сачува старо – рекао је Кусовац.

Он је истакао да то што свијет не види духовне резултате српског народа представља њихов проблем, али је болно видјети српске музеје савремених умјетности у којима нема мјеста за сликарске великане попут Александра Томашевића, Лазара Возаревића, Богића Рисимовића Рисима, Лазара Вујаклије и других. По завршетку говора, Кусовац је 20. (33.) Крајишки ликовни салон прогласио отвореним. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

САВА СЕКУЛИЋ САМОУК

Почевши од ове године, на сваком наредном Крајишком ликовном салону, посебно ће бити презентован по један умјетник који се великим словима уписао у историју српске умјетности. Саво Секулић, рођен 1902. године, је прави примјер стваралаца који је прошао трновит пут, од родних Билишана у Далмацији, преко Београда, до грађанина свијета. Као и већина Крајишника, напустио је свој завичај и дошао у Србију, између два свјетска рата, како би прехранио мајку и сестре. На годишњој изложби аматера 1964. године, његова дјела су издвојена као јединствена, а он је извучен из анонимности. Од тада његови експонати су изложени на 232 колективне изложбе и 49 самосталних у земљи и широм свијета. За своја дјела био је награђиван највишим наградама, а сматрају га свјетским класиком наивне умјетности. Сава Секулић је умро 1989. године, а исте те године почела је поново да се рађа *Зора*.

КРИСТИНИ ПИРКОВИЋ УРУЧЕНА НАГРАДА *БОРИС МАРКОШ МИНГО*

Награду за ликовно стваралаштво младих *Борис Маркош Мингo*, установљену као знак сјећања на младог умјетника који је 1991. године погинуо бранећи завичај, добила је Кристина Пирковић за дјело *Свадба у аду III*.

Кристина Пирковић рођена је 1991. године. Дипломирала је 2014. године на Филолошко-умјетничком факултету у Крагујевцу, на одсјеку за примијењену и ликовну умјетност, смјер зидно сликарство, у класи редовног професора Жељка Ђуровића. Мастер студије завршила 2015. године, на истоименом факултету, смјер зидно сликарство, под менторством професора Жељка Ђуровића и коментorством доцента Јелене Шалинић Терзић. Члан УЛУС-а од 2018. године. Учествовала је на десет самосталних и више колективних изложби. Добитници Кристини Пирковић награду је предао члан Организационог одбора Илија Смиљанић.

» Кристина Пирковић и Илија Смиљанић

» Хаџи Милојко Будимир и Милорад С. Кураица

МИЛОРАД С. КУРАИЦА ДОБИТНИК ПЛАКЕТЕ *УМЈЕТНИЧКОГ БРАТСТВА МАНАСТИРА КРКА*

Плакета *Умјетничког братства манастира Крка* додјељена је мр Милораду С. Кураици. Кураица се родио 1956. године, у селу Плавно код Книна. Основну школу завршио је у родном мјесту, Школу ученика у привреди у Книну, а дипломирао је 1979. године на Педагошком факултету у Ријеци. До највеће српске голготе (04. 08. 1995.) живио је и радио у Плавну и Книну, а сада живи као протјерано лице у Суботици. Радну каријеру у Републици Српској Крајини завршио је на функцији директора Републичког завода за тржиште рада. Радио је за велики број медијских кућа, између осталих и Политику и Српски радио Книн, а објавио је четири књиге: *Народне пјесме из Книнске крајине* (папирнато и електронско издање), збирку еротских народних пјесама *Крајишки црвен бан* и *Доситеј у Далмацији*. Награду Милораду С. Кураици је предао генерални секретар Удружења Срба из Хрватске хаџи Милојко Будимир

Дружење Личана у клубу *Тесла*

У организацији КСИОЦ *Тесла*, 9. новембра, одржано је вече посвећено Лици, односно њеним традицијама, обичајима, пјесми, игри и гурманским специјалитетима. Појединцима су додијељене захвалнице за допринос у остваривању спортских активности, прије свега, у организацији Личког вишебоја, који се дуги низ година одржава у Србу и једина је врста такве манифестације на просторима некадашње Републике Српске Крајине. Осим Личана и њихових најближих комшија Далматинаца, окупио се већи број људи који воле Лику, али су рођени и живе на подручју Републике Србије.

Рајко Кесић, предсједник КСИОЦ *Тесла*, поздравио је све присутне и рекао да је комплетан програм посвећен Лици, што не значи да неки наредни сусрет неће бити посвећен Далмацији, Републици Српској, Косову и Метохији или некој другој српској области.

– Кажу да је Лика сурова и сива, земља вука и ајдука. Многи су зазирали да туда прођу, а камоли да у њој живе. Ту је створен посебан сој људи, отпоран и опстојан на сурову климу и мало обрадиве земље на толики број чељади – рекао је Кесић.

Нови управник Дома ратних војних инвалида, професор Миодраг Гаћеша је као иницијатор овог скупа поздравио госте.

– Подсјетио бих да смо овако слично кренули 1994. године, приликом оснивања ФК *Крајишник*, чији сам тада био генерални секретар. Мало је ко вјеровао да ћемо опстати, а ево и данас ветеранска секција овог клуба активно дјелује. Успјели смо у тој мисији, сигуран сам да ћемо успјети и у овим нашим дружењима. Дом ратних војних инвалида, има простора за многе активности, од културних до спортских. Увјерен сам да ћемо бити успјешни у организовању спортских такмичења: куглања, билијара, стоног тениса, као и организовању округлих столова, промоција књига, изложби и других културних догађаја – истакао је Миодраг Гаћеша.

У наставку вечери, Кесић је за допринос у организацији Личког вишебоја у Србу и другим активностима, „личким зетовима", Горану Перишићу са Уба и Љубиши Тубину из Новог Града уручио захвалнице КСИОЦ *Тесла*.

Потом се чуо и лички ојкан у извођењу Рајка Вуканца воће групе *Коријени* и легенде крајишке пјесме Јовице Пуповца.

О историјату Лике говорио је Госпићанин Срђан Дошен, економиста, филозоф, историчар, музичар, власник газдинства, коњичког клуба и школе јахања *Пегаз* из Рипња поред Београда.

Кореничанин Жељко Дмитрашиновић засвирао је тамбурицу и уз пратњу *Коријена* отпјевао неколико пјесама.

Присутне је поздравио још један човјек из Лике заслужан за организовање Личког вишебоја у Србу, али и очувања традиције свога краја. Жељко Бурсаћ, предсједник удружења *Ђиро* Личка Калдрма – Дрвар. Редовни је учесник овакових окупљања, а његово удружење активно промовише личку пјесму и ношњу на многим манифестацијама на којима се појављују широм Србије и Републике Српске.

Тек што је завршен званични дио и док се запјевало: „Ај да ми је кромпира из Лике, личке басе, врује варенике…" сервирана је и вечера. Права лička са полама, куваним купусом и кромпиром и на крају да се засладиш, младим печењем и питом од јабука. Рајка и Ђурђица задужене за овај дио посла урадиле су то на врхунском нивоу.

Гости су се разишли презадовољни дружењем, игром, пјесмом, али и лијепим Мириним гласом уз музичку пратњу Петровчанина Зорана Никића. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

» Горан Перишић и Рајко Кесић

БАНИЈЦИ ЗАПЈЕВАЛИ И ЗАИГРАЛИ У УГРИНОВЦИМА

ОДРЖАНО 5. БАНИЈСКО ПЛЕТЕНО КОЛО

Удружење Банијаца, потомака и пријатеља Баније је у Угриновцима 16. новембра 2019. године организовало традиционалну манифестацију Банијско плетено коло. Културно умјетничка друштва су се смјењивала пред препуном салом, а многима није било тешко ни да стоје како би уживали у музици и плесу родног краја. Како је водитељка најавила кроз пјесму, игру и шалу мислима су се вратили у родни крај.

ПРОМОТЕРИ КУЛТУРЕ СРБА ИЗ КРАЈИНЕ

Предсједник Удружења Мирослав Ковјанић је нагласио да ово удружење има вишеструки значај. Прије свега афирмише и промовише културу Срба из Крајине.

– Вјерујем да је ова манифестација значајна и за општину Земун јер кроз њу његујемо традицију, народно стваралаштво и културну баштину Срба из Крајине. Свако помјерање из завичаја је и уништавање наших коријена, нашег идентитета, зато морамо да будемо јединствени да очувамо Крајину од заборава. Како је рекао Вук Стефановић Караџић: „Нека свако уради оно што је кадар и народ неће пропасти! ", а ми управо то и чинимо овим нашим окупљањима и дружењем – рекао је Ковјанић и додао да је ова манифестација већ прерасла у традиционално окупљање и упутио захвалност Комесаријату за избјеглице.

Ковјанић се захвалио и општини Земун и предсједнику Дејану Матићу, општини Палилула на челу са Александром Јовичићем, МЗ Угриновци, ОШ *Станко Марић* који су препознали жељу, вољу, рад и помогли у реализацији не само овог пројекта већ и многих других пројеката које је Удружење Банијаца организовало.

– Посебно ми је драго што су са нама наши драги гости, пријатељи и рођаци из Загреба, Петриње, Костајнице, Јабуковца, Малог Градца и Двора. Желим да овај ланац пријатељства не прекидамо, већ да наставимо са дружењем, посјетама, помоћи једни другима – поручио је Ковјанић.

Општина Земун је постала дом многим Крајишницима, тако је и предсједник општине Дејан Матић изразио задовољство на доброј сарадњи која траје преко 20 година. Матић је навео и да се радује оваквим манифестацијама које имају за циљ да отргну од заборава културу и традицију.

– Само заједно можемо доћи до успјеха, а успјех нам је љепша, боља и уређенија Србија. Другу државу немамо, тако да вам хвала што се трудите да очувате оно што је карактеристично за крајеве из којих долазите, а ми ћемо се трудити да изађемо у сусрет сваки пут, сваком удружењу. Трудимо се да водимо рачуна о сваком нашем суграђанину, ма гдје он живио на територији наше општине – рекао је Матић.

» Предсједник општине Земун Дејан Матић и Мирослав Ковјанић

У културно-умјетничком програму наступали су ЖПГ и МПГ Банија, фолклорна секција удружења Банијаца, МПГ *Славонија у срцу*, СКД *Просвјета* пододбори Загреб, Петриња, Двор и Мали Градац, МПГ и ЖПГ *Звуци Баније* Јабуковац, МПГ и ЖПГ *Банија* из Мајура код Шапца, ЖПГ *Банија* из Пригревице, пјевачка група *Крајишки соколови* из Шапца, КУД Седмица Угриновци, док је група *Славији са Бусија* забављала госте послије официјелног дијела.

ВЕЛИКИ БРОЈ ДЈЕЦЕ

Публику је посебно насмијао наступ чланова Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније под називом *Комушање кукуруза*.

Међу учесницима било је много младих и дјеце, што је публику посебно обрадовало, те су их увијек испратили громогласним аплаузом.

Свим учесницима су уручене захвалнице.

Водитељка Мира Јанузовић захвалила се пријатељима Банијаца који су својим присуством увеличали манифестацију. Између осталих ту су били предсједник општине Земун Дејан Матић, као и представници братских завичајних клубова Банијаца из Суботице и Новог Сада, Завичајног клуба Кордунаша, Завичајног удружења Славонија у срцу, 6. Личке дивизије, предсједника ЗУК Никола Тесла из Пландишта Николу Везмара, као и Добривоја Павлицу из Новог Сада, Стипу Ерцеговића предсједника Заједнице Хрвата, Милоша Додоша из Батајнице, Зорана Миочиновића великог спонзора и пријатеља Удружења Банијаца, Душанку Лукић и Наду Пауковић из предузећа Јазак које је било спонзор сусрета.

Захвалност је упућена уреднику емисије Завичај Сави Смољановићу, редакцији Српског кола, Скупштини општине Земун као и представницима МЗ Угриновци и Угриновчанима који су пружили несебичну подршку.

Манифестација је одржана под покровитељством Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије.

ДРАГАНА БОКУН

ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ КУД *ПРИГРЕВИЦА*

У препуној сали пригревачког Дома културе, 17. новембра 2019. године одржан је годишњи концерт Културно-умјетничког друштва *Пригревица*.

Поред домаћина, наступио је и самичар Дарко Лончар из Грачаца као и проф. Сњежана Милосављевић са својим ученицима из Основне школе *Младост*.

Прије самог почетка програма, одржан је минут ћутања за преминулог Јулијана Раца, директора СКЦ *Бачка Топола* с којим је КУД *Пригревица* сарађивао.

Програм је био богат и динамичан, а публика задовољна. Извеле су се пјесме и игре са Баније, игре из Лике, личке шале, сплет личких кола на самици, игре из Србије, Лесковца и Ниша. Драмска секција ОШ *Младост* извела је кратки игроказ из Пушкинове *Бајке о рибару и рибици*.

На почетку програма, проф. Сњежана Милосављевић, говорила је стихове из пјесме *Србија* Оскара Давича.

– Задовољна сам концертом и одзивом публике, као и комуникацијом између публике и извођача. Све је протекло по плану, а најважније од свега ми је то што се види напредак дјеце. Нисмо били у пуном саставу из здравствених разлога, али, програм је био комплетан, а публика задовољна. Захваљујем се свима који су учествовали и подржали нас у публици, нарочито се захваљујемо *ПерСу* маркетима који су већ другу годину заредом уз нас – изјавила је Душица Мрђеновић, предсједник и умјетнички руководилац КУД-а *Пригревица*. **НОВЕ АПАТИНСКЕ НОВИНЕ**

» КУД ПРИГРЕВИЦА: Спој младости и искуства

УДРУЖЕЊЕ СРБА ИЗ ХРВАТСКЕ *НИКОЛА ТЕСЛА* ИЗ КРАГУЈЕВЦА И ОВЕ ГОДИНЕ ЗАБИЉЕЖИЛО МНОГОБРОЈНЕ НАСТУПЕ

ЗАВИЧАЈНИ МОСТОВИ ШУМАДИЈЕ И КРАЈИНЕ

Удружење Срба из Хрватске *Никола Тесла* Крагујевац и ове године почетком новембра угостило је делегацију од 90 чланова коју су чинили чланови СКД *Просвјета* пододбора Сплита и Карловца, као представници општина Карловац и Кистање.

Домаћини које је предводио предсједник Удружења *Никола Тесла* Милан Љубовић трудили су се да гостима у тродневној посјети омогуће што богатији програм и упознају са свим знаменитостима Крагујевца.

На састанку уприличеном у Скупштини града Крагујевца изражена је жеља за обнављањем друштвене, привредне и културне сарадње поменутих локалних самоуправа. Потом су гости из Хрватске са домаћинима обишли Спомен музеј и парк у Шумарицама гдје су положили вијенац крај споменика стрељаним ђацима и професорима.

– Посебно дирљив призор је био кад је 20 ученика из Кистања положило руже на хумку стрељаних ђака и професора – рекао је Љубовић.

У Народној библиотеци представљена је књига новинара *Слободне Далмације* Саше Љубичића *Сплит ријалити*, као и дјела књижевника Синише Вуковића *Ричник селачкої їовора, Чакавских пиштулара I-V*.

» Заједничка фотографија у Скупштини Града Крагујевца

У вечерњим сатима у свечаној сали Природно-математичког факултета Крагујевац, одржан је концерт изворних пјесама и игара под називом *Пјесмом и иїром кроз Далмацију, Лику, Босанску крајину, Кордун, Банију, Славонију и Шумадију*. У програму су учествовали ЖПГ СКД *Просвјета* пододбор Сплит, АФА *Светозар Марковић* Крагујевац, ЖПГ *Споменак* Крагујевац, КУД *Буковица* Кистање, Женска пјевачка група *Никола Тесла* Крагујевац, ЦЗНТК *Абрашевић* Крагујевац, мушка и женска пјевачка група *Студенац* Крагујевац, КУД Др *Младен Стојановић* Бачки Јарак и ИПГ Црнућанка Горњи Милановац.

Удружење *Никола Тесла* из Крагујевца већ шест година сарађује са СКД *Просвјета* пододбор Сплит.

– Прије три године смо потписали повељу о пријатељству с циљем учвршћивања међусобних односа и повезивања наших градова. С том намјером смо ове године потписали повељу о пријатељству с општином Кистање из сјеверне Далмације. Наша сарадња и организација заједничких културних манифестација је стална са српским заједницама на готово цијелом простору Хрватске. Удружење има намјеру проширења сарадње не само са српским друштвима, него и са хрватским на оним подручјима гдје су Срби живјели у значајном броју – рекао је Љубовић.

Крагујевчани су били активни и током љета, па су присуствовали Данима српске културе у Сплиту, а потом наставили пут до Кистања и манастира Крка у коме су дочекали празник Преображења.

У септембру су гостовали на традиционалној *Бјелобрдској пударини* код Осијека и том приликом је наступио мјешовити инструментално-вокални састав *Никола Тесла*. Поред одлазака у завичај, Крагујевчани су гостовали и на манифестацији *Земуну с љубављу* и на 8. фестивалу *Завичају у срцу те носим* које је организовао КУД *Петрова їора-Кордун*.

ДРАГАНА БОКУН

7. БИЛЕЋКО СИЈЕЛО У ЗНАКУ СЈЕЋАЊА НА БОЖИДАРА М. ГЛОГОВЦА

» Раша Дангубић, Миодраг Дунђеровић, Михајло Вуковић, БориславРкелић, Богољуб Бошковић, Миодраг Линта, Божо Вукоје и Срђан Чомић

Све је исто само њега нема

Већ седму годину Билећани и њихови пријатељи одржавају традицију окупљањем на херцеговачком сијелу у ресторану Дома Војске у Београду.

Овогодишњи завичајни скуп био је и својеврстан омаж недавно преминулом Божидару М. Глоговцу који је годинама уназад био и заштитни знак Билећког сијела.

У име Завичајног клуба Билећана слово о вољеном херцеговачком пјеснику одржао је Божо Бобан Вукоје.

– Сва будућа окупљања и сијела која будемо организовали, укључујући и ово, биће можда боља и гора од оних пет претходних које смо имали, али у једно готово можемо бити сигурни, ниједно више неће бити исто. Ту голему разлику правио је Божидар Божо Глоговац, посљедњи херцеговачки боем и човјек кога су прижељкивали и својатали сви Херцеговци. Требињци и Билећани су се чак стално отимали о њега, а ево отимају се и сада након његове смрти. Но, мудри Божо као да је све то потајно знао, па је ту отимачину одавно учинио беспредметном поносно говорећи да је пола Требињац и пола Билећанин или пола Билећанин, пола Требињац. Мало ко се данас око некога и нечега отима, а да није велико и вриједно као што је био наш Божо – рекао је Вукоје закључујући да је осим породице Глоговац велики губитак осјетила цијела Херцеговина.

– Имам утисак да Божа нисмо за живота толико цијенили колико га цијенимо сада, али ништа то за нас Србе није ново. Наивно смо и непромишљено сматрали да је ту један од нас и да ће бити са нама колико ћемо и сами бити са собом. Драги мој Божо, док ових Билећана буде овдје бивало, знај да ћеш бити увијек са нама све са твојим црним шеширом – рекао је Вукоје казивајући добро познате стихове Божидара Глоговца.

Херцеговино моја опрости,
нека ми Господ суди
што у ову пјесму не могу стати
сви твоји добри људи.

А има их не бој се, ти то најбоље знаш
и још ћеш ако Бог да на хиљаде да их даш.
Херцеговино блистај у сјају,
сва наша срца за тебе куцају.

Као и сваки херцеговачки скуп и овај је започео благословом свештеника. Отац Ален Вукашин, родом из Дрниша, је као дијете дијелио судбину свог народа, да би се након хрватске злочиначке акције Олуја накратко обрео у Лазаревцу, а потом основну школу завршио у Старој Херцеговини, у Херцег Новом.

– Ово сабрање потребно је свима нама, не само да се упознамо и питамо за здравље, већ да се сјетимо наших који су се у кршу, камену и муци, одгајали, рађали, живјели, а неки и мученички страдали. Жртве које смо дали уродиле су плодом, јер нас Бог није оставио саме и неутјешне. Колико још народа и људи може да се похвали да им је дјед Свети Василије, Свети Петар Цетињски или Свети Стефан Дечански – рекао је отац Вукашин.

Предсједник Завичајног клуба Билећана Миодраг Дунђеровић подсјетио је да је рад овог клуба кренуо са „ледине", али након неколико година стажа имају чиме да се похвале.

– У Билећу смо послали тридесетак лаптопова које смо обезбиједили захваљујући нашим добротворима – рекао је Дунђеровић који се захвалио Жарку Симовићу и Паји Самарџићу што су омогућили штампање часописа *Житије* који садржи радове ученика билећке гимназије *Свети Сава*.

Дунђеровић се захвалио и присутном почасном члану Удружења Добривоју Танасијевићу Дан Тани на доприносу и промоцији књиге о чувеном оскаровцу Младену Секуловићу (Карлу Малдену) чији су коријени из Билеће.

Поздраве из Херцеговине од грађана Билеће и начелника Миљана Алексића донио је Михајло Вујовић, менаџер општине. Он је објаснио да се у претходном периоду започело више пројеката од којих је најзначајнији градња водовода и асфалтирање улица.

– У току је израда пројекта развоја Билеће за наредну деценију – најавио је Вујовић и позвао све да помогну добрим идејама.

Захваљујући добротвору Раду Вујовићу и ове године награђено је троје најбољих билећких студената Београдског универзитета. Награде су уручене Катарини Вујовић, Петру Војновићу и Драгани Ковачевић.

Угљеша Вујовић је у име друштва гуслара *Цар Лазар* из Приштине уручио Лазареву повељу добротвору Зорану Мишељићу који је истакао да му је ово најдраже признање које је добио у животу.

Богата томбола коју је брижно водио Милан Комар изазвала је велико интересовање присутних, а награде су заиста биле вриједне. Најсрећнији су добили ваучере за курсеве математике и енглеског језика, ваучере за ручак или вечеру у београдским ресторанима, викенд на Моску и Будви, вриједне књиге и слике, а по традицији највеће одушевљење изазвао је пршут који већ годинама дарује начелник Билеће Миљан Алексић. Даме су се највише радовале ваучерима за третмане у *Бали детоксу*.

Ипак, највриједнији поклон уручио је Раша Дангубић. Ријеч је о статуи са ликом патријарха Павла, коју је уз помоћ свештенства и монаха са Космета, а уз благослов патријарха Иринеја и владике Теодосија урадио Миломир Влашковић, свештеник Цркве Светог Василија Острошког из Лепосавића.

Водитељка програма Сања Вуковић донијела је срећу професору Драгану Вујовићу. Домаћини су уручили захвалнице појединцима и привредницима који су у протеклом периоду помогли рад Завичајног клуба Билећана.

У програмском дијелу наступила је етно група *Ерцеговина* из Сечња.

Земљаке је одушевио наступ Сандре Продановић Масларевић оперске пјевачице Народног позоришта у Београду. Ова рођена Сарајка 15 година је живјела у Москви гдје се и школовала на Конзерваторијуму Чајковски, а за Билећу је везана јер је то родно мјесто њеног оца Будимира. Како је рекла за СХ увијек се радо одазива позиву земљака.

Изненађење вечери био је наступ Неше Лутовца уз кога су сви присутни запјевали чувени хит *Мостови на Морачи*.

За добро расположење Херцеговаца побринуо се Богољуб Бошковић са својим *Боле бендом* из Гајдобре.

Међу гостима, између осталих, био је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, главна уредница *Нове Зоре* Габриела Братић, глумац Милорад Капор и многи други.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

Очување културног идентитета Срба у Двору на Уни

У пуној сали Дома културе у Двору је 8. новембра 2019. године одржан годишњи концерт Српског културног друштва *Просвјета* пододбор Двор. Подршку овој манифестацији пружила је општина Двор и њен начелник Никола Арбутина. Поред домаћина, концерт су увеличали Културно умјетничко друштво чланови КУД-а Милан Егић из Брезичана (Град Приједор) и Културна заједница Крајине из Београда. Свештеник Југослав Максимовић благословио је скуп.

Начелник општине Двор Никола Арбутина је отварајући манифестацију похвалио рад пододбора СКД *Просвјета* Двор, уз жељу да буде још више активности на очувању српског културног идентитета за шта ће увијек имати подршку општине.

У име гостију скуп је поздравио предсједник Културне заједнице Крајина из Београда Жељко Кукић, као и Мирко Маријановић – Геро, секретар КУД *Милан Егић*.

Круна манифестације био је наступ извођачког ансамбла СКД *Просвјета* пододбор Двор који је извео кореографију *Банија* кореографа Синише Јованића из Новог Града.

На крају манифестације предсједник СКД *Просвјета* Марјан Јаношевић је истакнутим члановима друштва додијелио повеље за дугогодишњи рад у друштву, а гостима и општини Двор захвалнице за подршку у организацији манифестације.

Након манифестације, домаћини и гости су наставили са дружењем и весељем уз пригодно послужење које је уприличено у Дому пензионера.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

САВИНО СЕЛО КОД ВРБАСА: ОДРЖАН 28. ПЛЕМЕНСКИ СКУП ВАСОЈЕВИЋА

Уз присуство бројних посјетилаца из различитих крајева Србије, Црне Горе и Републике Српске у војвођанском мјесту Савино Село код Врбаса 16. новембра 2019. године окупили су се изданци највећег српског племена Васојевића. Поред добре организације и традиционалног гостопримства домаћина, приређен је и богат културно-забавни програм у којем су учествовали познати пјесници, гуслари и естрадни умјетници који су давали посебан тон цијелом догађају. Овом приликом обиљежен је и дан када је прије 29 година формирано Удружење Васојевића у Савином Селу.

Ријечи поздрава у име домаћина упутили су предсједник и замјеник предсједника Удружења Васојевића из Савиног Села Вук Дедовић и Небојша Перовић поздравили су бројне делегације и личности који су дошли из разних дијелова Србије и Црне Горе међу којима замјеника изасланика одбране у амбасади Русије у Србији пуковника Евгенија Анпилов, некадашњег народног посланика Милана Парошког, делегацију Општине Беране на челу са предсједником Драгославом Шћекићем, делегацију СО Беране на челу са предсједником Новицом Обрадовићем, делегација Општине Врбас на челу са предсједником Општине Миланом Глушцем, градоначелника Града Суботице Богдана Лабана, делегација Удружења Васојевића из Београда на челу са предсједником генералом др Луком Кастратовићем, делегацију Удружења Васојевића из Крагујевца са предсједником Верољубом Кастратовићем, делегацију Удружења ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца из Војвода Степе, Бориса Станишића и др Срђана Лалића из Бијељине, Ђорђа Лакушића из Косовске Митровице, пјесника Благоја Баковића из Врбаса као и бројне делегације из Суботице, Сомбора, Крагујевца, Београда, Андријевице, Мурине ...

Скуп су поздравили предсједник Удружења Васојевића из Београда генерал др Лука Кастратовић, предсједник општине Беране Драгослав Шћекић и предсједник општине Врбас Милан Глушац. У културно-забавном програму наступили су пјесник Благоје Баковић, гуслари Милан Мишовић, Синиша Петрић и Радивоје Бишевац и естрадни умјетници Милан Бојовић, Бранка Шћепановић и Андријана Дабетић Анчи, КУД *Коло* из Берана које је извело игре из Црне Горе и Васојевића. Водитељ програма била је Ивана Булатовић.

ГОРАН КИКОВИЋ

НОВИ САД: ОДРЖАН 10. САБОР ПЕТРОВЧАНА

Десети Сабор Петровчана одржан 1.новембра у Мастер центру у Новом Саду гдје се окупило око 700 гостију из Србије, Дринића и Петровца. Овом приликом прослављена је слава Свети Лука и обиљежено 800 година аутокефалности Српске православне цркве. Овогодишњи скуп био је посвећен сликару из петровачког краја Јовану Бијелићу. Ријеч је о једном од најпознатијих српских сликара између два свјетска рата. Највише је сликао портрете, пејзаже, мртву природу и композиције. Један је од оснивача и припадник сликарских група *Облик*, *Самостални* и *Независни*. Редовни члан Српске академије наука и умјетности био је од 1963. године. Сахрањен је у Алеји народних хероја на Новом гробљу.

Приређен је богат културно-умјетнички програм, и подијељене захвалнице и признања свима који су дали свој допринос и помогли рад Удружења.

Душан Мрђа предсједник Удружења није крио задовољство радом Удружења, а посебно јер су успјели да се окупе по 10. јубиларни пут.

– Поред очувања традиције и културе петровачког краја, трудимо се да помогнемо нашим људима који су остали на тим просторима – рекао је Мрђа.

Сабору су присуствовали предсједници општина Босански Петровац и Дринић, директор Фонда за пружање помоћи избјеглим и расељеним лицима, као и представници градске управе и СПЦ.

ХРАМОВНА СЛАВА ЈЕ ПОВОД ЗА МИТРОВДАНСКЕ СУСРЕТЕ У СЕЧЊУ КОЈИ СЕ ПО 15. ПУТ ОДРЖАВАЈУ И ОКУПЉАЈУ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

15. МИТРОВДАНСКИ СУСРЕТИ У СЕЧЊУ

На сам дан празника, у Храму Светог Димитрија, који је освештан прије 24 године, славску литургију је служио мјесни парох Иван Мучалов, а кумство је од Удружења жена *Наш осмех* преузела породица Мијат.

Централни догађај била је приредба *У духу традиције* коју је водио Миленко Кришан. У програму су учествовали: ГКУД *Владимир Гаћиновић* из Билеће, млађи и старији ансамбл КУД-а *Владо Томановић* из Сечња, Изворна пјевачка група *Ерцеговина* из Сечња, првакиња београдског Народног позоришта Љиљана Благојевић, професор музике Милош Радовић и истакнути глумац Лепомир Ивковић.

Све присутне поздравио је предсједник општине Сечањ Предраг Рађеновић, а посебно се осврнуо на Билећане чији је потомак био његов претходник Предраг Милошевић Караси.

– Боравећи у Билећи осјетио сам искрену срдачност и гостољубивост. Билећани су у Сечњу увијек своји на своме. Да би дошли до јединства, морамо истрајати у мостовима који повезују два завичаја – поручио је Рађеновић.

Бранко Алексић потредсједник СО Билећа се захвалио на домаћинском дочеку и добродошлици.

– Први пут сам у Сечњу о коме сам толико лијепог слушао од мојих Билећана у шта сам се и лично увјерио. Дађе Бог да се ова традиција никада не прекине – рекао је Алексић.

Због богатог програма и великог броја истакнутих учесника *Митровдански сусрети* се већ дуги низ година налазе у календару културних манифестација Србије.

– Банат и Херцеговина је неминовна тема свих Сусрета, она старије носталгично подсјећа на вријеме колонизације и њихове младости, а младима указује на коријене и почетак изградње данашњег Сечња. Као организатори нисмо се ограничили само на херцеговачку традицију, већ редовно настојимо да кроз програм изразимо карактер шаролике средине у којој живимо – рекла је Бранислава Рудан директорка Образовно културног центра и организаторка *Митровданских сусрета*.

Поред локалног становништва на овај догађај пристигли су гости из руског града Азова, гости из Билеће као и велики број посјетилаца из Београда, Новог Сада, Зрењанина, Клека, као и из других мјеста општине Сечањ.

У склопу свечаности у Дому културе најприје је изведена представа за дјецу *Љепотица и звер*, а у вечерњем термину комедија *Пази с киме спаваш*.

Презентовано је и културно-историјско насљеђе Старе Херцеговине које је било посвећено животу и дјелу Владимира Гаћиновића.

» Сјечење колача испред Храма Светог Димитрија

» Предраг Рађеновић

» Бранко Алексић

» Бранислава Рудан

О српском књижевнику који је био духовни зачетник Младе Босне говорио је Небојша Роган, предсједник КУД-а који са поносом носи назив славног херцеговачког слободара.

Културно-умјетничко друштво Владимир Гаћиновић основано је у Билећи 1935. године и постојало је до 1990, када је рад друштва прекинут због рата. Прије десет година рад КУД-а је обновљен и сваке године имају све већи број активности.

– Учествовали смо на Охридском фестивалу, гостовали у Грчкој, али за нас нема већег и дражег гостовања од овога у Сечњу – рекао је Роган.

У вијећници СО Сечањ одржана је скупштина Завичајног клуба Сечањаца на којој је за предсједника поново изабран мр Милан Радовановић. Потпредсједници су др Драгиша Слијепчевић и Новчић, а секретар Бранислава Рудан.

Ову манифестацију припрема Образовно-културни центар Сечањ уз подршку локалне самоуправе.

Директорка Центра Бранислава Рудан сумирајући утиске по завршетку програма је истакла да *Митровдански сусрети* јачају братске односе Сечња и Билеће. Она је истакла да поред ове, међу значајнијим активностима Центра је и Светосавска академија када општина награђује најбоље студенте.

– У Сечњу се више од 20 година одржава и Покрајинска смотра рецитатора, која траје три дана, поносни смо и на *Тамишке дане*. Поред богатог културног и забавног програма специфичност је у такмичењу у кувању рибљих чорби, као и рукометном турниру који је посвећен покојном предсједнику наше општине Предрагу Милошевићу Карасију.

ДРАГАНА БОКУН

СУДБИНА СУТЈЕСКЕ

Промовисана је и књига *Кружок на златни погон* Слободана Мандића о којој су говорили: Зоран Славић, Душко Милићев, Данијела Алексић, ученици СШ *Вук Караџић* Сечањ и аутор.
Ова књига интимна је исповијест, али и колективна прича о судбини Сарче (Сутјеске). Она прати вријеме уједињења Румунске и Немачке Сарче, долазак колониста, али и смјело искорачује у контекст савремености, рефлектујући сваки од ових аспеката на сложену „галерију" јунака.

Јубилеј у Зрењанину: 25 година Гусларског друштва *Петар Перуновић Перун*

У Културном центру Зрењанина, 9. новембра, организована је манифестација под називом *Ја не носим гусле старе да идеје рушим нове*, а поводом обиљежавања 25 година постојања КУГД *Петар Перуновић Перун* из Зрењанина.

У двочасовном програму манифестације учествовали су гости из неколико гусларских друштава из Србије и Црне Горе: народни гуслар Љубиша Атељевић и Јован Живковић, као представници домаћина; Светолик Лазовић и Раденко Рмуш из крагујевачког ДГ *Карађорђе*; Ђорђе Павловић из КУД гуслара *Вук Мандушић* из Врбаса; Синиша Петрић, Радован Радовић и Велимир Попрмандић из бијелопољског КУГД *П. П. Перун*; Владимир Бељкаш из београдског ДГ *Сердар Јанко Вукотић* и Драшко Малицан из београдског ДГ *Вук Караџић*. Поред наведених учесника, публици су се представили и пјесник Благоје Баковић, чланови КУД-а *Пионир* из Зрењанина, међу којима и Анђелина Шварц са једном пјевачком нумером, као и пјевачка група *Звуци са камена* из Гајдобре.

» ПОНОСАН НА ЈУБИЛЕЈ: Предсједник друштва др Радивоје Јеловац

Присутнима се, у име организатора, обратио предсједник Друштва др Радивоје Јеловац, затим помоћник градоначелника Зрењанина Симо Салапура и Влатко Вуковић из бијелопољског друштва гуслара, који је том приликом домаћинима поклонио гусле и здравицу. Током програма, секретар Друштва Владета Обренић уручио је повеље: Јовану Живковићу, Радету Шошкићу, Драгољубу Тепавчевићу, Рајку Бјелици и пожртвованом предсједнику др Радивоју Јеловцу, који су чланови Друштва од самог његовог оснивања. Поред око 400 посјетилаца, програму су присуствовали и Мишо Албијанић, предсједник ГД *Цар Лазар* из Приштине, као и представници неколико гусларских друштава из Војводине.

Вече је обиљежила и промоција монографије Друштва, коју је приредио Вучина Шћекић. Њоме су обухваћни историјат друштва, разноврсне активности, чланство и многобројни покровитељи. У Монографији сазнајемо да су први кораци организовања гуслара на подручју средњег Баната, повезани са стварањем Центра за образовање и културу при тадашњем прехрамбено-индустријском гиганту *Серво Михаљ*, основаном почетком шездесетих година прошлог вијека. Гашењем културног аматеризма при ИПК *Серво Михаљ*, гуслари који су били чланови ове секције, организовали су се и основали нову секцију при КУД *Пионир* из Зрењанина, која ће се од 25. новембра 1994. године осамосталити и прерасти у данашње Друштво. Многобројне награде које су освојили његови чланови, као и активан приступ очувању традиције пјевања уз гусле, сврставају гусларе из зрењанинског КУГД *Петар Перуновић Перун* у значајне лучоноше и чуваре нематеријалног културног насљеђа српског народа.

Друштво је своје име добило по гуслару и свестраном активисти из околине Никшића, којег је, 1908. године, ондашња јавност упознала док је наступао испред споменика Кнезу Михаилу у Београду, изражавајући свој револт због анексије Босне и Херцеговине. Овај учесник Балканских ратова и Првог свјетског рата, који се за вријеме турнеје по САД-у дружио са Теслом и Пупином, школовао се у Српској музичкој школи, код професора Јосифа Маринковића, нашег познатог композитора, хоровође и Банаћанина из околине Новог Бечеја.

САНДРА БАЊАНИН
ФОТО ДЕВИЋ

ГРАДОНАЧЕЛНИК МИЛОШ ВУЧЕВИЋ ОТВОРИО МАНИФЕСТАЦИЈУ ПОСВЕЋЕНУ ЈЕДНОМ ОД СРПСКИХ БРЕНДОВА

Нови Сад поносан на футошку Купусијаду

У Футогу је, 01. и 02. новембра 2019. године одржана 20. по реду манифестација под називом *Купусијада*. Ова традиционална манифестација у част купуса одржана је у организацији Културно-информативног центра *Младост* – Футог, Мјесне заједнице Футог и Удружења Футошки купус, а под покровитељством Града Новог Сада.

Јубиларну, 20. по реду футошку *Купусијаду* свечано је отворио градоначелник Новог Сада Милош Вучевић.

– Поносан сам што Нови Сад може да има и *Егзит* и *Купусијаду* и *NOMUS* и *Чварак фест* и *Стеријино позорје* и *Змајеве дјечије игре*. То је град са богатом понудом и свако може у нечему да се пронађе. Купус за нас нема само пољопривредни значај, то је симбол квалитета и успјешности у нашим и европским оквирима – истакао је Вучевић.

Након свечаног отварања, на бини су се смјењивали учесници културно-умјетничког и забавног програма. У овим програмима учествовала су дјеца из футошких школа, вртића, плесних и спортских група, као и велики број фолклорних ансамбала из Новог Сада и околине. Посебан значај међу учесницима имали су гости из Републике Српске – КУД *Јањ* из мјеста Стројице код Шипова и крајишка пјевачка група *Звуци Витороге*. Програм је завршен концертом Снежане Ђуришић.

Први дан манифестације посвећен је најмлађима и том приликом се традиционално у основним и средњим школама одржала *Мини купусијада*. Други дан је, поред обавезног културно-умјетничког пограма био резервисан за такмичења за најтежу главицу и најбоље јело од футошког купуса.

Дио манифестације представљао је и 10. Футошки вашар – изложба традиоционалних производа Србије. На дужини од једног километра са обје стране главне улице у Футогу биле су тезге и мјеста за кување јела од купуса.

Такмичење је одржано у кувању јела од слатког купуса на којем је учествовало преко 30 екипа. Титулу најбољег у кувању јела од слатког купуса за ову јубиларну годину освојило је Удружење пензионера *Бранко Ђопић* из Футога, а друго мјесто заузело је Завичајно удружење Јањана, док је трећепласирана била Средња угоститељска школа *Светозар Милетић* – смјер кувари из Новог Сада. Најтежу главицу купуса од 10 кг и 150 г у овој години произвео је Бранислав Јенко. Друго мјесто припало је Јовану Ђулуму чији је купус био тежак 9 кг и 170 г, док је трећу по тежини главицу купуса од 7 кг и 500 г произвео Александар Хабор.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ЈАЊАНИ РЕДОВНИ УЧЕСНИЦИ

Футог има преко 20 хиљада становника од којих је 70 процената из Босанске Крајине. У Футогу живи велики број Јањана организованих у Завичајно удружење Јањана које већ осам година активно учествује на *Купусијади*. Ове године су једино завичајно удружење које је учествовало на наведеној манифестацији и том приликом су освојили друго мјесто у кувању слатког купуса. На свом штанду угостили су велики број Јањана и њихових пријатеља. Штанд је посјетио градоначелник Новог Сада Милош Вучевић и том приликом му је предсједник Завичајног удружења Јањана Зоран Црепуља поклонио јањске чарапе, зепе и јањску торбу. Такође, штанд је посјетио и гост из Шипова предсједник Скупштине општине Шипово Милан Плавшић, као и гости из Београда и Брчког. Из Јања су допутовале жене из Удружења *Јањски кајмак* које су представиле јањске брендове: сир и кајмак. Након наступа на централној бини, штанду Јањана придружили су се представници КУД -а *Јањ* Стројице који су у јањској ношњи уљепшали и увеличали читав амбијент.

ИСТОРИЈА ПОЧЕЛА 2.000 ГОДИНЕ

Традиција у производњи купуса у Футогу траје већ два и по вијека. Према историјским подацима организована производња и продаја купуса у овој старој вароши на обали Дунава почела је давне 1760. године. Идеја о организовању саме манифестације *Купусијада* јавила се прије 22 године у редакцији тадашњег *Локал преса*. Идеју је у дјело, а по угледу на Кобасицијаду у Турији и Сланинијаду у Качареву, 2000. године спровео тадашњи директор Културно-информативног центра *Младост* Футог Бора Зељковић у сарадњи са Пољопривредном школом у Футогу. Они су тада организовали прву футошку *Купусијаду* и Бачки свињокољ. Потом је Удружење *Футошки купус*, основано 2008. године, успјело да 2012. године добије Сертификат о заштити *Футошког купуса*. Према Закону о географском поријеклу, *Футошки купус* је заштићен ознакама географског поријекла на свјетском тржишту као један од српских брендова.

» Завичајно удружење Јањана већ осам година на футошкој "Купусијади"

ТРАДИЦИОНАЛНИ МИТРОВДАНСКИ СКУП НЕКАДАШЊИХ КОМШИЈА СА ГРАНИЧНИХ МЈЕСТА ЛИКЕ И ГОРСКОГ КОТАРА

Дрежничани и Јасенчани у Београду организовали дружење 28. пут по реду

Традиционално Митровданско дружење Удружења Дрежничана и Јасенчана у Београду одржано је 28. пут по реду у хотелу Мажестик , 10. новембра гдје се окупило око 100 Срба, рођених и поријеклом из Дрежнице и Јесенка, два мјеста на граници Лике и Горског котара.

У првом дијелу програма, како су га организатори назвали, историјско- традиционалном, говорило се о Дрежници и Јасенку у Другом свјетском рату. Један од чланова Удружења, Марко Радуловић говорио је о страдању за Аранђеловдан 1944. године.

– Ратне године 1941–1945, свакако су најславније године од постанка Дрежнице до данас. Током тих година народ Дрежнице дао је слободи више него је могао и више него што је имао. Када је већ изгледало да је крај рата врло близу, а да је слобода на прагу, десио се најкрвавији упад усташа у села такозване Доње Дрежнице. Тог 21. новембра 1944. године, два трупа усташа – један из правца Језерана, а други преко Горњег краја и Славице, у рано јутро, опколили су голоруки народ и у свом крвавом пиру побили 106 житеља из Локве, Николића, Чорта, Зрнића, Шкипина, Лукића, Папежа, Берта, Белци, Кубота, Маравића, Црњака и Радловића. Том приликом убили су 49 дјеце узраста до 10 година, 42 жене и 15 мушкараца – подсјетио је Марко Радуловић.

Потпредсједник Удружења, Синиша Радуловић у свом обраћању је поручио да Удружење његује и гаји традиције својих предака.

– Познато вам је да су наши коријени 500 км одавде. Најзападније српске насеобине су Јасенак и Дрежница. Наши преци у 20. вијеку су имали тешке тренутке, али не заборавите да су се у тај крај наши преци населили у 16. вијеку. Од тада су одржали нас и нашу православну вјеру. Наши преци су учествовали у Првом свјетском рату као добровољци, као и у Народно- ослободилачком покрету, гдје су и многи цивили страдали и треба их памтити, поштовати као и нашу цјелокупну историју, проучавати, јер тиме ћемо постићи задатак који сам на почетку навео, а то је очување сјећања на нашу традицију и претке – рекао је Радуловић и позвао земљаке на весеље и дружење у остатку вечери.

» Миодраг Стојковић, Синиша Радуловић, Саша Радуловић, Дмитар Вукелић и Мира Ђокић

Континуитет рада Удружења Дрежничана и Јасенчана који је започет 1991. године у Београду и данас траје, а већина присутних понављала је исто, да то је захваљујући једном човјеку, Дмитру Вукелићу предсједнику Удружења.

– Ми се трудимо да Удружење опстаје, уз пуно енергије и улагања, иако то није лако. Ми смо током ових, скоро 30 година постојања, помогли обнову цркве у Дрежници са око 65 хиљада евра и даље настављамо да помажемо. Редовно се сјећамо наших предака и не смијемо их заборавити. Ми смо на Вождовцу у Цркви Светог цара Константина и Јелене ове године одали пошту свим страдалим у Клечкој јами 1941. године када је страдало око 450 људи од усташке руке.

Наш свештеник Милош Орељ из Цркве Рођења пресвете Богородице у Дрежници први је отишао прије 5 година и одржао опело на мјесту гдје је та јама у околини Огулина, односно Дрежнице. О томе се ћути, а ми говоримо. Ове године на дружењу су присутна и дјеца чији су очеви и мајке рођени у Дрежници, и то нам је посебно драго. Битно је да се упознајемо међусобно и једни са другима комуницирамо и помажемо се колико можемо. Имамо још једно, „мајско" дружење када одржавамо и годишњу скупштину. Од других активности у току године, издваја се подршка промоцији књига пјесама и прозе, романа, наших чланова, писаца и пјесника који пишу углавном завичајну тематику, а један од њих је Бранко Зрнић, коме смо ове године помогли око издавања књиге – испричао је предсједник Вукелић додајући да је за Дрежничане и Јасенчане у овом тренутку најважније јачање заједништва и међусобне повезаности.

Дрежница је мјесто у саставу општине Огулин гдје сада живи мање од 400 становника, углавном старије доби, док је некада тамо живјело око 7 хиљада становника.

Према ријечима Дмитра Вукелића, некада је у том крају постојала фабрика и двије пилане, с обзиром да је крај богат шумом. Данас ради једна пилана, има једна основна школа која има свега 16 ђака, а разлози за одлазак људи су углавном били економске природе. Један дио је у Србију дошао послије Другог свјетског рата. Највећи број Дрежничана је колонизирао у околину Бајмока, док их је доста и у Београду.

Организатори су овом приликом представили и свој годишњи календар осликан мотивима Цркве Рођења пресвете Богородице у Дрежници, и генерално мотивима Дрежнице и Јасенка. У оквиру програма уручене су захвалнице за посебан труд и залагање члановима Таталовић Душанки Бабић, Милошу Косановићу, Синиши Радуловићу, Стеви Бекићу и Миодрагу Стојковићу.

Скупу су присуствовали почасни члан Удружења Стево Радовић, Милосав Стојановић и Рашо Рајевић из Удружења грађана Косовско-митровачког округа, Рајко Ђокић из Културне заједнице, Православни појци из Београда и Мира Ђокић из КУД-а *Петрова гора*.

У забавном дијелу програма наступили су *Српски православни појци* и Аца Плавић, а Бранко Зрнић је рецитовао пјесме. Програм је водио Александар Радуловић, а весеље и евоцирање успомена на родни крај настављено је до касно у ноћ.

ВЕСНА ПЕШИЋ

77 ГОДИНА ОД ФОРМИРАЊА 6. ЛИЧКЕ, 7.БАНИЈСКЕ И 8. КОРДУНАШКЕ ДИВИЗИЈЕ

» Марија Обрадовић, Вељко Жигић, Жељко Бурсаћ, Ђуро Шкаљац и Никола Радић

Први хрватски корпус НОВ чинило је 95% Срба

У Дому РВИ Београд, 23. новембра 2019. године одржана је сједница поводом обиљежавања Дана формирања Првог хрватског народноослободилачког ударног корпуса и Дана формирања 6. Личке, 7. Банијске и 8. Кордунашке дивизије, које су прије 77. година и чиниле наведени корпус.

СЛОБОДА ПЛАЋЕНА ЖИВОТИМА ОМЛАДИНЕ

Свјечану сједницу отворила је предсједница Удружења Марија Обрадовић. Она је овом приликом саопштила и тужну вијест да је преминуо борац Милан Шашић. Чиме му је одата почаст минутом ћутања као и осталим умрлим борцима НОР-а, који су нас напустили.

Замјеник предсједника Вељко Жигић прочитао је пригодан реферат у коме је истакнуто да је у двоипогодишњим данонoћним борбама и маршевима хиљаде младића и дјевојака Баније, Кордуна, Лике, Горског котара и Приморја, Жумберка, Покупља и Посавине, Цазинске Крајине итд, изгубило своје младе животе и то од Петрове и Зринске горе и Плитвичких језера до Дрвара, Неретве и Сутјеске, Мославине и Билогоре, Метлике, Жумберка и Илирске Бистрице, а десетине припадника Корпуса проглашени су народним херојима.

– Многи су постали генерали народне војске, а у послијератном периоду високи државни званичници. Због тих и бројних других ратних заслуга Корпус је, као што је већ речено – проглашен ударним. С обзиром на све то, ми, борци, потомци и поштоваоци НОР-а, 6. Личке, 7. Банијске и 8. Кордунашке дивизије имамо пуно разлога да данас с поносом и великом захвалношћу обиљежавамо 77 годишњицу формирања Првог корпуса НОВ Хрватске, односно, Четвртог ударног корпуса НОВ Југославије, односно да са великом захвалношћу, али и са нескривеним поносом обиљежавамо 77. годишњицу формирања 6, 7. и 8. дивизије – рекао је Жигић.

У име Градског одбора Савеза бораца скуп је поздравио генерал Владимир Брдар и напоменуо да је на посљедњој сједници Градског одбора 6. Личка добила похвалу као једна од најбољих ратних јединица у Савезу бораца Београда.

Предсједник 8. Кордунашке дивизије, Ђуро Шкаљац је представио присутнима пуковника Мирка Цревара борца 8. Кордунашке ударне НОД.

– У Мирковој кући је формирана 8. Кордунашка дивизија – рекао је Шкаљац након чега је Цревар испраћен аплаузом.

ЛИНТА: НЕ ХРВАТСКИ НЕГО ПРВИ СРПСКИ КРАЈИШКИ КОРПУС

Народни посланик Миодраг Линта је Први хрватски корпус назвао Први српски крајишки корпус.

– Према подацима угледног историчара јеврејског поријекла Иве Голдштајна који је професор на Загребачком универзитету у љето 1943. године Први корпус НОВ је бројао 6.300 бораца. Од укупног броја бораца 5.900 су били Срби, или 95 %. Тај корпус је имао кључну улогу у спријечавању потпуног уништења српског народа са тог подручја – рекао је Линта. Он је рекао да је то разлог због кога хрватска предсједница Колинда Грабар Китаровић није отишла да положи вијенце погинулим партизанима који су ослободили Загреб, него у Блајбург.

– Положила је цвијеће усташким злочинцима код табле на којој пише: „У част и славу погинулој хрватској војсци, свибањ 1945. године". Тако је послала јасну поруку ко су за њу прави борци за слободу, а ко окупатори. Тако и ми морамо ствари називати правим именом, бити поносни на наше претке који су дали велики допринос ослобађању простора СФРЈ од фашизма, а посебно од геноцидне НДХ – рекао је Линта уз закључак да без крајишких Срба Хрватска никад не би била дио Југославије и не би постојала у садашњим границама.

С обзиром да је на Свечаној сједници било присутно много бораца ратова 1990/99. године, који чекају коначан исход око доношења новог Закона о основним правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида и чланова њихових породица, Ђуро Шкаљац је замолио народног посланика Миодрага Линту да обавијести у којој фази је доношење новог закона.

Линта је навео да је јасно у више својих говора навео да су се крајишки борци часно и поштено борили. Да су узели оружје у руке само из једног разлога, да им се не понови 1941. година. И да је дубоко увјерен да у Новом Закону мора да стоји одредба да се свим припадницима војске и полиције РСК мора признати ратни стаж, за читаво вријеме рата у двоструком трајању.

– Више пута сам говорио на ту тему у Скупштини Србије, а недавно сам поставио и посланичко питање министру Ђорђевићу и очекујем званичан одговор – рекао је Линта.

У културно забавном програму наступили су, чланови КУД *Петрова Гора – Кордун*, на челу са Стевом Бекићем, као и чланови мушке пјевачке групе ЗУГ *ЋИРО* Личка Калдрма – Дрвар, на челу са Жељком Бурсаћем.

Мирјана Лалић је прочитала пјесму *Петрова ми гора мати*, док је Никола Ђапић уз гусле отпјевао пјесму *Бој се вије покрај Врховина*. Програм је водила Ранка Ивковић.

Гости Свечане сједнице били су, представник Републичког СУБНОР-а Србије Душанка Лукић Хавелка, представник Градског СУБНОР-а Београда, генерал Владимир Брдар, предсједник Секције Прве пролетерске НОУ бригаде и ОО СУБНОР-а Савски Венац, пуковник Зденко Дупланчић, представници Удружења бораца 8. Кордунашке дивизије из Кљајићева, на челу са Слободаном Михајловићем, предсједник Завичајног клуба Кордунаша Слободан Шарац, предсједник Удружења бораца Републике Српске 1990–1995. Милан Гаћеша, предсједник Савеза резервних војних старјешина генерал Петар Тркуља, представник ОО СУБНОР-а Земун, Бранко Миланковић и многи други. **ДРАГАНА БОКУН**

НА БАНСТОЛУ ОДРЖАНА 3. СМОТРА НАРОДНОГ КРАЈИШКОГ СТВАРАЛАШТВА

МИЛЕНА ЧАНКОВИЋ ОКУПИЛА ЧУВАРЕ КРАЈИШКЕ КУЛТУРЕ

» Милена Чанковић поздравља окупљене учеснике манифестације

У организацији Милене Чанковић, ауторке сад већ култне књиге *Дивани личких споменика*, одржана је 3. Смотра народног крајишког стваралаштва којој су се одазвали пјесници, писци, пјевачи, музичари, и сви они којима је у души чување традиције крајишких обичаја. Мјесто окупљања био је ресторан *Завичај* на Банстолу, а окупљене пристигле са разних страна благословио је мјесни протонамјесник Синиша Хрвачевић, први старјешина Храма Благе Марије. Он је у свом говору изразио жал што нема више омладине, а потом је казивао своје стихове посвећене новој цркви на Банстолу.

Домаћица овог скупа неуморна Личанка Милена Чанковић оцијенила је да недостају културни догађаји везани за стари завичај, али је исказала велико задовољство због великог броја учесника.

– Ми смо данас чувари Крајине и износимо оно што знамо и умијемо, а ви, што нас слушате, дајете нам подршку да то што радимо вриједи и јако сам вам захвална на томе – рекла је Милена Чанковић наглашавајући да је ово трећи пут како се истим поводом овдје, на Банстолу, одржава ова смотра.

Грачанка Жељка Цвјетковић, са тренутним пребивалиштем у Суботици није била у могућности да дође, али је поздравила скуп и написала пјесму *Мостови пријатељства* чији стихови, како је навела Милена Чанковић која их је говорила, одговарају баш овој вечери.

Приказом народних обичаја представио се КУД *Кордун* из Инђије, а затим су се као на траци смјењивали извођачи програма.

Пјесник Милан Љубојевић казивао је своје стихове, а потом се чула и тамбурица Радомира Вејновића. Оно што нам други не могу одузети и присвојити су ријечи, па се пригодном причом представила Силвана Цица Тинтор, чија би књига са оваквим и сличним садржајем ускоро требало да угледа свјетлост дана.

Личанка Сузана Агбаба Сошић са тренутним пребивалиштем у Црној Гори представила се пјесмом *Немој ме сврставати*. Са неколико сјајних интерпретација разних музичких жанрова, присутне је разгалио Никола Бракус. Било је ту и староградских и руских романси, али и музике пригодне овој смотри народног стваралаштва.

Своје пјесме везане за крајинску тематику говорио је и Стево Кукавица подсјетивши на сву њену раскош и љепоту.

Једну од своје 52 приче на начин, како то умије и зна, испричао је Жељко Дробац Бувац. Прича говори о малом Јови који је увијек од старијих у породици добијао оно што другима није одговарало. Ни претпоставити се не може колико је ишчекивања било у Јови, приликом женидбе најстаријег брата са лијепом дјевојком. Дилема да ли ће брату млада „ваљати" или не, дуго је мучила Јову, а његове мисли нагињале на страну да неће. Јер ако му не буде добра, коме ће него Јови…

Пјесник Горан Вид Лакић, родом из Мркоњић Града, представио се са више пјесама. Од шаљивих, до оних тужних, ратних, гдје у једној мајка остаје без најмилијих. Тешко, за слушати, не дао Бог лично доживјети.

Управо ова пјесма била је увод за најпознатију оду написану Крајини.

– Кад помислим на античку Грчку, на њихове филозофе и мудраце, ја видим њега. Професор, сликар, редитељ, глумац, писац, пјесник, оратор… – овим ријечима је водитељ програма Милан Крковић најавио легендарног Мићу Јелића Грновића.

Наоко слабашног Банијца, рођеног у Јасеновчанима почетком Другог свјетског рата, са мјестом пребивалишта у Владимирцима, издваја велико срце. Његов нови дом са правом зову Крајишки музеј. По ко зна који пут се Мићо својим стиховима разлетио по Крајини, вративши нас у дане највећег страдања, августа деведесетих. Тежи, а опет љепши крај ове смотре је било тешко замислити.

У ствари, док је оваквих пјесама нема страха за Крајину, осим што се морамо дати у памет и послушати савјет оца Синише Хрвачевића, мора се ово на младе преносити. Остаће, не дај Боже заборављено. Склони смо томе, као и забави након добро урађеног посла. Онако необавезно заплесати и запјевати, на неки начин лакше „преварити" тешке теме што смо ове вечери могли чути, а што нас је погађало управо тамо гдје смо најосјетљивији. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

» Мићо Јелић Грновић

» Синиша Хрвачевић

» Жељко Дробац Бувац

» Горан Вид Лакић

» Милан Љубојевић

Одржано 19. Крајишко прело у Апатину

У организацији Завичајног удружења Срба поријеклом из Босне и Херцеговине *Петар Кочић* у Апатину 23. новембра одржано је 19. традиционално Крајишко прело у куглани *Елкоп*.

У богатом културно-умјетничком програму наступили су МПГ ЗУ *Петар Кочић* из Апатина, ЖПГ *Банија* из Пригревице, МПГ *Ликоси* (КУД *Дунав* Апатин), а стихове је читао пјесник и домаћин из Удружења *Петар Кочић* Ђорђо Курица.

Бирала се и најбоља пита, а побједница је Смиља Ћетојевић. Више од 400 посјетилаца забављала је позната крајишка група *Синови Мањаче*. Гости су се веселили до раних јутарњих часова. **Д. БОКУН**

МИОДРАГ ЛИНТА БИО ГОСТ НА МАНИФЕСТАЦИЈИ ЛИЧКИ ДАНИ У ПРИГРЕВИЦИ

» Момчило Тодорић, Рајко Мрђа, Раде Јеличић, Јадранка Јеличић, Недељко Дошен, Миодраг Линта, Стеван Жужић, Душан Вукша, Мира Тодорић, Анкица Половина, Мира Илић, Љубица Марић, Никола Дубајић, Вера Вукша и Никола Пуача

Одржана трибина о положају Срба у региону

Завичајно удружење Срба из Лике *Личко отњиште* из Пригревице 22. и 23. новембра организовало је *Личке дане* у Пригревици. Првог дана манифестације, у петак 22. новембра у Спомен библиотеци одржан је округли сто на тему *Положај Срба у региону* на коме је говорио предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, Миодраг Линта.

У осам држава региона, гдје је српски народ аутохтон, живи близу два милиона Срба, од тога највише у Републици Српској.

– Једино је положај Срба задовољавајући у Мађарској и Румунији, али тамо их и нема много. У осталим државама региона Срби се налазе у тешком положају јер тамошње власти воде политику дискриминације. Најтеже је у Федерацији БиХ и Хрватској, као и Црној Гори. У Словенији која је чланица Европске уније Србима, као највећој етничкој групацији послије Словенаца, није признат статус националне мањине док Мађарима и Италијанима јесте – рекао је Линта.

Он сматра да је потребно формирати Центар за истраживање рата и ратних злочина.

Линта је посебно нагласио да се морамо борити да се сва српска стратишта на подручју БиХ и Хрватске из времена НДХ и деведесетих година обиљеже, да се ставе спомен плоче, споменици, да се организују екскурзије и да се посјећују та мјеста.

Линта је истакао да питање Срба у региону треба дефинисати као једно од најважнијих државних и националних питања. У том погледу он је поновио свој приједлог да треба основати посебну државну институцију тј. Министарство за Србе у региону које би се свакодневно бавило рјешавањем бројних проблема нашег народа (борба за имовинска и стечена права, борба за српски језик и ћирилицу, економски развој…)

У паузама округлог стола наступила је Женска пјевачка група КУД-а *Пригревица* из Пригревице. **ДРАГАНА БОКУН**

Традиционално Личко вече у Пригревици

У ресторану *Пригревица* 22. новембра одржан је културно забавни програм – *Личко вече* на коме је наступио *Браво бенд* и Ранко Станић Џими. Присутне је поздравио предсједник Удружења Личана *Личко отњиште* Недељко Дошен.

Предсједник општине Апатин Милан Шкрбић навео је да и поред здравствених проблема није желио да пропусти Личко вече, на којем је редован гост сваке године.

– Важно је да се окупљамо и на тај начин се присјећамо нашег народа и предака. Никада не смијемо заборавити нашу историју, наша страдања, како нам се она не би поновила – рекао је Шкрбић.

Личкој вечери је присуствовао и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

» Личка пјевачка група *Никола Тесла* из Бачког Брестовца

– Циљ ових скупова и јесте да јачамо наше везе и радимо на културном и духовном јединству српског народа – рекао је Линта и истакао да сав труд на очувању вјере, традиције, језика и писма није довољан ако се међусобно не поштујемо и опраштамо једни другима.

» Недељко Дошен

» Милан Шкрбић

Поред бенда који је забављао госте наступила је и Личка пјевачка група *Никола Тесла* из Бачког Брестовца, као и Женска пјевачка група КУД-а *Пригревица*.

Личани и њихови гости забављали су се до раних јутарњих часова.

Наредног дана у Клубу *Рајко Чуле* отворена је изложба слика са мотивима Лике, Пригревице и Војводине. **ДРАГАНА БОКУН**

ВРБЉАНСКО ПРЕЛО НА СЈЕВЕРУ БАЧКЕ

Удружење Врбљанаца МО Суботица организовало је 30.11. Врбљанско прело у суботичком ресторану Спартак.

Удружење је прославило 15 година постојања. Становнике Врбљана, села у Републици Српској (општина Рибник) некада су због велике бројности звали Кинези. За вријеме рата у Босни 1995. године Врбљани су остали без иједног становника, међутим, двије године касније вратила се већина становника, што није био случај са осталим селима у Републици Српској.

Тренутно у Врбљанима живи око 600 становника, а чланови Удружења се труде да село што више оживи. Тако је успостављена сарадња између општина Рибник и Темерин.

Врбљанци се окупљају у завичају приликом Петровданских и Госпојинских дана. На овогодишњем прелу окупило се 300 Врбљанаца и њихових пријатеља.

» Драженко Томић, Слободан Жужић и Илија Деспотовић

Како нам је рекао предсједник Удружења Врбљанаца МО Суботица Драженко Томић ове скупове увеличавају и пријатељи из свих српских крајева, који осим дружења се труде и да помажу.

– Прошле године смо сеоској школи коју похађа 15 ученика поклонили лаптоп и лопте, а намјера нам је да уредимо и учионицу. Дјеци до петог разреда уручићемо тренерке са натписом *Врбљани* – прича Томић који је веома поносан на слогу Врбљанаца.

– Волимо мобу, некада у Темерину када би неко градио кућу, сви би се окупили и помагали. Волимо наше село, волимо се међусобно и помажемо једни друге.

Предсједник Удружења Врбљани са сједиштем у Темерину је Душан Ђурђевић, предсједник Управног одбора Драган Којић. Осим Суботице постоје одбори и у Новом Саду, Црвенки, Гакову, Београду, Бањалуци и Врбљанима.

Госте су забављали Ненад и Илија, као и Миле и Дуле.

Током вечери извучени су и добитници богатих награда на томболи.

Предсједник Удружења је нагласио да заслуге за овако успјешне вечери не припадају само њему, већ и његовим сарадницима, земљацима из Удружења, између осталих Стојанки Прици, Илији Деспотовићу, Љубиши Томишићу и Лазару Зелићу.

ДРАГАНА БОКУН
ФОТО: БЛАГОЈЕ АЦАН

Крајишко вече у Бајмоку

У Бајмоку се сваке године са нестрпљењем чека Крајишко вече, па је тако 2. новембра сала *Милер* била пуна. Бајмочани су угостили Суботичане, Новосађане, Сомборце и пријатеље из многих других градова, који су се упутили на Сабор Крајишника.

Организатор је Удружење избјеглих и досељених Срба из Бајмока на челу са Банијцем Жарком Гранулићем који је поздравио госте.

– Оваква окупљања служе да се подсјетимо прошлих времена и завичаја, али и прилика да се видимо уз богату трпезу и крајишку музику.

Пјевачка група Лазареви потомци (Дарко Петковић и Александар Томашевић) отпјевали су пјесму *Ој Крајино, ала си далеко*. Гости су у анонимној анкети бирали најљепшег Крајишника и Крајишникињу, а титуле су понијели Личанин Немања Лужаић из Пачира и Банијка Љубица Бабача. Госте је забављао *Топик бенд* из Суботице.

Удружење из Бајмока основано је 6. априла 2013. године. Имају 230 чланова, циљ им је да помажу избјеглим и досељеним Србима у економском смислу, и организују разне културно-умјетничке манифестације како би се очувала традиција.

ДРАГАНА БОКУН

» Дејан Рунић, Раденко Мијатовић, Лана Црномарковић, Јелена Керезовић, Драган Срдић и Далибор Штрбац

Санско-Грмечко вече у Бањалуци

Традиционално сваке године у октобру мјесецу окупе се Сањани и Грмечлије како би обиљежили када су у октобру 1995. године напустили своја вјековна огњишта.

Сански Мост је тада напустило око 30.000 Срба, а веома мали број њих се вратио у пријератна мјеста становања. Разлози за то су многобројни, тешки животни услови, лоша инфраструктура, здравствена заштита и др.

Овогодишње *Санско – Грмечко вече* започело је обраћањем санског свештеника Алена Марића који се обратио присутнима.

Одата је почаст минутом ћутања за све страдале Сањане – Грмечлије. Посебан осврт је било одавање почасти једном од оснивача и почасном предсједнику Удружења Сањана *Грмеч*, трагично страдалом Славиши Крунићу. Славишина племенитост, великодушност и доброчинство вјечно ће да живе у Сањанима и Грмечлијама.

На овој као и на претходним манифестацијама састају се земљаци са свих страна свијета како би евоцирали своје успомене на родни град, школске дане, ријеку Сану и планину Грмеч. Ово је јединствена прилика да се виде стари пријатељи, комшије, родбина и школски другари. **Д. СРДИЋ**

КЊИГА *СРПСКО СРЦЕ ЈОХАНОВО* ПРЕДСТАВЉЕНА У КАЛУЂЕРИЦИ

У организацији Координације удружења избјеглих и прогнаних лица у Србији у свечаној сали ОШ *Алекса Шантић* у Калуђерици је 22. новембра 2019. године организована презентација књиге *Српско срце Јоханово* аутора Веселина Џелетовића. У књизи је представљена истинита прича о Нијемцу Јохану који носи срце Србина, киднапованог на Косову и Метохији 1999. године. Писац је Јохана упознао 2004. на развалинама српског гробља у једном косовском селу и тако сазнао за невјероватну причу. Међу шездесетак заинтересованих грађана била је присутна предсједница општине Гроцка Живадинка Аврамовић и потпредсједник Раде Иветић.

НЕПРИХВАТЉИВИ ЦЕНТРИ ЗА МИГРАНТЕ У СРПСКИМ НАСЕЉИМА ЛИПА, МЕДЕНО ПОЉЕ ИЛИ БИЛО КОМ ДРУГОМ

Најоштрије осуђујем одлуку градског вијећа Бихаћа да се у српском селу Липа успостави Прихватни центар за мигранте – изјавио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Он је додао да је апсолутно неприхватљиво да се мигрантски кампови формирају у српским насељима као што су Медено Поље, Липа или било ком другом на подручју Федерације БиХ одакле су Срби протјерани. Намјера градске власти Бихаћа и власти Унско-санског кантона јесте да се пошаље јасна порука малобројним српским повратницима у Федерацији БиХ да нису добродошли и да се поново иселе са својих огњишта. Поред тога, постоји оправдана сумња да постоји план појединих центара моћи у Сарајеву да се мигранти трајно населе у српским насељима у Федерацији БиХ и да узурпирају српску земљу и другу имовину.

Линта позива Министарство спољних послова да пошаље јасну поруку званичном Сарајеву да је недопустиво да се мигранти насељавају у српским насељима у Федерацији БиХ. Поред тога, Линта тражи да Савјет министара у техничком мандату поништи одлуку Градског вијећа Бихаћа о изградњи Прихватног центра за мигранте у српском селу Липа. Потпуно је јасно да би насилно насељавање миграната у српска насеља значило још једно у низу кршења Дејтонског споразума и додатно ширење неповјерења између српског и бошњачког народа.

ВРАЋАЊЕ ИЗВОРНОМ ДЕЈТОНУ – ОСНОВА ТРАЈНОГ МИРА И СТАБИЛНОСТИ

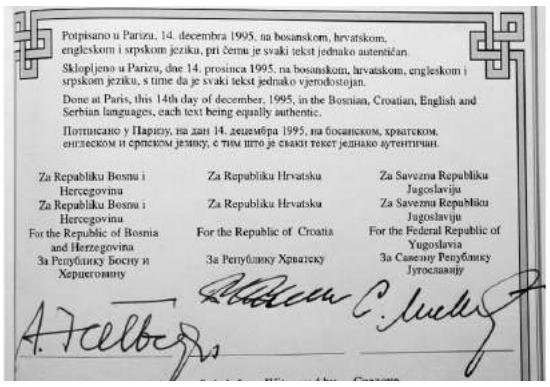

Potpisano u Parizu, 14. decembra 1995. na bosanskom, hrvatskom, engleskom i srpskom jeziku, pri čemu je svaki tekst jednako autentičan.

Sklopljeno u Parizu, dne 14. prosinca 1995. na bosanskom, hrvatskom, engleskom i srpskom jeziku, s time da je svaki tekst jednako vjerodostojan.

Done at Paris, this 14th day of december, 1995, in the Bosnian, Croatian, English and Serbian languages, each text being equally authentic.

Потписано у Паризу, на дан 14. децембра 1995, на босанском, хрватском, енглеском и српском језику, с тим што је сваки текст једнако аутентичан.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu
Za Republiku Bosnu i Hercegovinu
For the Republic of Bosnia and Herzegovina
За Републику Босну и Херцеговину

Za Republiku Hrvatsku
Za Republiku Hrvatsku
For the Republic of Croatia
За Републику Хрватску

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju
Za Saveznu Republiku Jugoslaviju
For the Federal Republic of Yugoslavia
За Савезну Републику Југославију

– Повратак изворним дејтонским принципима и враћање надлежности Републици Српској могу бити основа за трајан мир и стабилност у Босни и Херцеговини – сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Он је нагласио да је највећа вриједност Дејтонског споразума то што је њиме прекинут рат и гарантован опстанак и равноправност Републике Српске и српског народа у БиХ. Нажалост, одмах послије потписивања, међународна заједница је почела да води политику рушења Дејтонског споразума с крајњим циљем – стварања централизоване и унитарне БиХ, а Републици Српској су систематски отимане надлежности. Линта је напоменуо да су истовремено високом представнику у БиХ дата овлашћења готово као апсолутном монарху, будући да је имао право да доноси и мијења закон, смјењује функционере и именује судије. Наведено понашање међународне заједнице довело је до нестабилности у БиХ, до јачања неповјерења и неразумијевања, као и напетости међу народима.

Линта је поздравио недавно донесене закључке Народне скупштине Републике Српске чији је циљ управо повратак на изворни Дејтонски споразум. Он сматра да је то исправна политика односно да једино враћање одузетих надлежности и повратак изворном Дејтону може бити основа трајног мира и стабилности и довести до складних односа између Срба, Бошњака и Хрвата у БиХ. Линта подјећа да се данас навршавају 24 године од када је у америчкој бази Рајт Петерсон у Дејтону парафиран Дејтонски мировни споразум, чиме је окончан рат у БиХ и успостављен њен уставноправни поредак. Дејтонским споразумом створена је државна заједница БиХ састављена од два ентитета односно у суштини од двије државе – Републике Српске и Федерације БиХ.

ПОЛА БИХ ЈЕ СРПСКО И ТО ЈЕ ТРАЈНА ЧИЊЕНИЦА

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта поручује предсједнику СДА Бакиру Изетбеговићу да је пола Босне и Херцеговине српско и да је то трајна чињеница.

Република Српска је држава која има народ, територију, демократски изабрану власт, обиљежја, научне, културне, образовне и бројне друге институције. Апсолутна је лаж изјава Бакира Изетбеговића да је сваки педаљ Босне и Херцеговине заједнички и да у БиХ није ништа српско осим назива Република Српска. Очигледно је да Бакир Изетбеговић не одустаје од политике искључивости с крајњим циљем укидања Републике Српске и свођења Срба на националну мањину и статистичку грешку. Бакир Изетбеговић би коначно требало да схвати да само политика равноправности, договора и поштовања изворног Дејтонског споразума може да сачува Босну и Херцеговину као државну заједницу.

Линта истиче да Бакир Изетбеговић говори да БиХ постоји хиљаду година, али прећутује чињеницу да је Босна у средњем вијеку била српска земља у којој је преко 200 година владала српска владарска династија Котроманића.

Такође, Бакир Изетбеговић добро зна да прије 1000 година у Босни није било Бошњака и муслимана. Поред тога, Бакир Изетбеговић добро зна да су Срби за вријеме турске окупације били изложени прогонима, угњетавању, присилној асимилацији и раду, ратним злочинима, укључујући и злогласни систем „Данка у крви". Иако се њихов број у укупном становништву смањио, православни Срби су успјели да остану релативна већина у БиХ све до 60-тих година прошлог вијека. Број Срба у БиХ за вријеме Југославије почео се смањивати због запостављања српских крајева и планског исељавања од стране комунистичке власти.

Дан државности БиХ – 25. новембар – није празник Р. Српске и српског народа

Дан државности – 25. новембар – није празник Републике Српске и српског народа. Тога дана 1943. године у Мркоњић Граду одржано је Прво засједање ЗАВНО БиХ-а као увод у Друго засједање АВНОЈ-а истакао је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Важно је нагласити да је српски народ дао највећи допринос и поднио највеће жртве у борби против фашизма и нацизма. Међутим, 25. новембар нема никакав значај за Републику Српску и српски народ јер се више не обиљежава ни Друго засједање АВНОЈ-а – 29. новембар – на коме је основана Југославија као држава која се састоји од шест република. Дакле, на Првом засједању ЗАВНОБИХ-а у Мркоњић Граду, Босна и Херцеговина је дефинисана као једна од шест југословенксих република, а не као самостална држава. Разбијањем Југославије од стране западних центара моћи и домаћих сепаратиста и шовиниста на челу са Фрањом Туђманом и Алијом Изетбеговићем ЗАВНОБИХ је изгубио сваки значај.

Линта истиче да је за српски народ 9. јануар светиња јер је тада Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини 1992. године прогласила Српску републику у БиХ односно Републику Српску. Поред 9. јануара у Републици Српској се као празник обиљежава и 21. новембар када је потписан Дејтонски споразум 1995. године који је Босну и Херцеговину дефинисао као државну заједницу. Дакле, данашња Босна и Херцеговина није заснована на ЗАВНОБиХ-у већ на Дејтонском споразуму према коме је Република Српска суштински држава која има своју територију, народ, власт и институције.

ЛИНТА ПОЗДРАВЉА ХАПШЕЊЕ ОСУМЊИЧЕНОГ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ ОСМАНА ОСМАНОВИЋА

Поздрављам одлуку Вишег суда у Београду који је, на основу приједлога Тужилаштва за ратне злочине, одредио притвор некадашњем припаднику тзв. Армије БиХ Осману Османовићу због основане сумње да је извршио ратни злочин над српским цивилима и ратним заробљеницима у љето 1992. године у Горњем Рахићу на подручју Брчког – рекао је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Он поздравља и чињеницу да је прије неколико дана поменути Осман Османовић ухапшен на прелазу Сремска Рача након што је МУП Србије против њега поднио кривичне пријаве због сумње да је са више припадника ХВО, касније тзв. Армије БиХ, мучио, злостављао и застрашивао српске civиле и заробљене припаднике Војске Републике Српске. Крајње је вријеме да правосуђе Србије почне да процесуира бројне припаднике тзв. Армије БиХ, Хрватског вијећа одбране, Хрватске војске и других војних и полицијских формација који су наредили или починили ратне злочине над српским народом на простору бивше Југославије.

Линта оцјењује као лицемјерну изјаву бошњачког члана Предсједништва БиХ Шефика Џаферовића да је неприхватљиво да Србија суди држављанима БиХ за било које кривично дјело на подручју БиХ. Србија има законску и моралну обавезу да организује суђења за ратне злочине јер је кажњавање ратних злочинаца цивилизацијска тековина. То се не може очекивати од правосуђа БиХ које је етнички мотивисано правосуђе и које не процесуира бројне ратне злочине против српских civила и ратних заробљеника. Тужилаштво и Суд БиХ нису професионалне и непристрасне институције већ су у функцији оправдања лажне и бесмислене оптужбе о Србима као агресорима и злочинцима и Бошњацима као жртвама и ослободиоцима. Чињенице јасно показују да су сви велики злочини над Србима у БиХ (западнокрајишке општине, Тузланска колона, Добровољачка улица и Сарајево, Озрен и Возућа, средње Подриње и др), као и бројни други остали некажњени до данашњег дана.

Лицемјерне реакције Загреба због подизања спомен плоче генералу Младену Братићу

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује као апсолутно лицемјерје реакцију хрватских званичника и протесну ноту хрватског Министарства спољних и европских послова због подизања спомен плоче генералу Младену Братићу. Генерал Младен Братић је командујући Новосадским корпусом погинуо 4. новембра 1991. у борбама за ослобођење Вуковара од хрватских паравојних формација које су спроводиле терор над Србима.

Усташки режим Фрање Туђмана је почетком 1991. године донио одлуку да паравојне формације на челу са ратним злочинцем Томиславом Мерчепом окупирају Вуковар и почну да минирају српске кафиће и куће, а затим да отимају, премлаћују и убијају српске civиле. Крајем априла 1991. године брутално је убијен Јован Јаковљевић из угледне српске породице што је била јасна порука Србима да им нема више живота у Вуковару. Током прољећа, љета и јесени 1991. године у Вуковару је убијено преко 120 Срба.

Линта истиче да у Хрватској нико није оптужен, а камоли кажњен за бројне злочине над Србима у Вуковару. Крајње је вријеме да Тужилаштво за ратне злочине подигне оптужнице против свих оних лица који су наредили, организовали и починили бруталне ратне злочине над српским civилима у Вуковару. Поред тога, Министарство спољних послова треба да тражи од Хрватске да се у Вуковару подигне спомен плоча невино страдалим Србима. Не смије се никад заборавити неспорна чињеница да главну одговорност за рат у Вуковару и Хрватској има усташки режим Фрање Туђмана који је јасно рекао да рата не би било да га Хрватска није жељела. Циљ је био стварање Велике Хрватске без или са што мање Срба.

Усташки карактер ХДЗ-а и Одбора за ветеране Хрватског сабора

Одбор за ветеране Хрватског сабора још једном потврдио да у свом раду полази од усташких начела, оцијенио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Наиме, поменути Одбор је предложио срамни и скандалозни амандман да се 18. новембар обиљежава као „Дан сјећања на жртве великосрпске агресије у Домовинском рату". Права истина јесте да је усташки режим Фрање Туђмана са својим паравојним формацијама извршио агресију на Југославију и крајишке Србе с циљем стварања етничке чисте Велике Хрватске. Крајишки Срби су водили праведан и одбрамбени рат да им се не би поновила 1941. година када је над њима почињен незапамћен геноцид. Поред тога, Туђманова власт је укинула Дан устанка – 27. јул – као службени празник када је српски народ заједно са часним Хрватима дигао устанак против геноцидне НДХ и усташког режима 1941. године. Још један доказ да су чланови Одбора за ветеране Хрватског сабора вјерни сљедбеници усташког покрета јесте чињеница да предлажу чак и укидање Дана атифашистичке борбе који се у Хрватској формално слави сваког 22. јуна.

Линта истиче да бројне чињенице потврђују да је велика већина чланова ХДЗ-а против да се у Хрватској као службени празник обиљежава Дан антифашистичке борбе (22. јун), а сви су против да се поново као службени празник обиљежава Дан устанка 27. јул. То је само један од бројних доказа да је ХДЗ по свом карактеру усташка странка која је остварила један од стратешких циљева усташког покрета Анте Павелића тј. протјеривање српског народа са подручја данашње Хрватске, западне Херцеговине, западнокрајишких општина и других дијелова данашње БиХ. Предсједник

ХДЗ-а и хрватски премијер Андреј Пленковић је формално против укидања Дана антифашистичке борбе прије свега због међународне заједнице и међународне јавности јер је свјестан могућих посљедица такве скандалозне и антицивилизацијске одлуке за Хрватску.

Скандалозна одлука да се обустави судски поступак за разбијање ћириличних табли у Вуковару

ППредсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује као скандалозну одлуку хрватског правосуђа да обустави судски поступак против хрватског ветерана Маријана Живковића коме се судило за разбијање ћириличних табли септембра 2013. године у Вуковару. Посебно је скандалозна изјава хрватске предсједнице Колинде Грабар Китаровић која је оцијенила да је у питању права одлука хрватског правосуђа. У питању је један у низу доказа да за усташке снаге не важе Устав и закони и да у ширењу мржње и нетрпљивости према Србима и свему српском имају снажну подршку хрватске предсједнице и хрватске Владе. У Хрватској су по ко зна који пут погажене темељне европске вриједности и потврђено да Хрватска није модерна демократска држава.

Линта истиче да усташке снаге на челу са Грабар Китаровић, Андрејем Пленковићем, Иваном Пенавом и другима заступају тезу да је ћирилица наставак великосрпске политике, доказ великосрпске агресије и дио пројекта великосрпске србизације Вуковара. Због тога, усташке снаге у Хрватској крше Устав и Уставни закон о правима националних мањина према коме Срби имају право на службену употребу ћирилице и српског језика у општинама и градовима гдје чине више од трећине укупног броја становника. Према попису из 2011. године Срби чине више од 33 посто становника у 21 општини и два града (Вуковар и Врбовско). Линта подсјећа да је један од кључних предуслова да Хрватска поднесе захтјев за чланство у Европској унији био усвајање новог Уставног закона о правима националних мањина. Данашњи закон је ступио на снагу децембра 2002. године, а Хрватска је поднијела захтјев за чланство фебруара 2003. године. Хрватска у случају Срба скоро 17 година систематски крши Уставни закон о правима националних мањина што само потврђује усташки карактер хрватске државе.

КАНДИДАТ ЗА ПРЕДСЈЕДНИКА ХРВАТСКЕ МИРОСЛАВ ШКОРО ЈЕДАН ОД ПРЕДВОДНИКА УСТАШКИХ СНАГА

Независни кандидат за предсједника Хрватске Мирослав Шкоро је отворени усташа и један од предводника усташких снага у Хрватској, оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Шкоро отворено велича усташки поздрав „За дом спремни" и искрено и поносно каже да се под наведеним поздравом борио његов прадједа у НДХ, али и његов вјенчани кум за данашњу Хрватску 1991. године. Наведена изјава Шкоре је један у мноштву доказа да се данашња Хрватска гради на темељима и принципима геноцидне НДХ. Туђманова Хрватска, као и НДХ, је настала као резултат планског злочина и етничког чишћења српског народа из хрватских градова и са крајишког подручја. Борба за стварање етнички чисте Велике Хрватске вођена је под лажном и лицемјерном оптужбом одбране од тзв. великосрпске агресије. Такође, Шкоро најдубље вријеђа стотине хиљада жртава Јасеновца јер, као и хрватска предсједница Колинда Грабар Китаровић, тражи да се прекопа највећа фабрика смрти на Балкану у Другом свјетском рату.

Линта истиче да је Хрватска једина држава на свијету у којој се отворено рехабилитује усташтво односно хрватска верзија нацифашизма. Влада, предсједница и друге хрватске институције толеришу или подстичу употребу усташких симбола, негирају почињени геноцид над Србима у НДХ, промовишу тезу о Јасеновцу као радном логору, величају и славе протјеривање Срба и хрватске злочинце, умањују или негирају српске жртве, понављају усташку тезу о тзв. великосрпској агресији и тзв. великосрпском хегемонизму. Линта тражи од Министарства спољних послова да уради свеобухватни извјештај о рехабилитацији усташтва и бројним примјерима мржње и насиља над Србима у Хрватској и да га пошаље на све међународне адресе. Апсолутно је јасно и очигледно да данашња проусташка Хрватска све више постаје фактор нестабилности и пријетња миру.

ВЛАСТ У ЗАГРЕБУ ПОДСТИЧЕ ШИРЕЊЕ ГОВОРА МРЖЊЕ ПРЕМА СРБИМА

Актуелна власт у Загребу подстиче ширење говора мржње према Србима. Један од бројних доказа јесте чињеница да на макети Града Загреба у центру града већ више од недјељу дана стоји натпис „Убиј Србина" иако се ради једној од најпосјећенијих туристичких локација у Загребу оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Скандалозно је да градска власт, коју чине странка градоначелника Милана Бандића и ХДЗ, није сматрала за потребно да комунални редари уклоне наведени србомрзачки графит. Ако графит буде случајно уклоњен сигурно је да наредбодавци и починиоци неће бити пронађени, а камоли кажњени. Ништа се друго није ни могло очекивати од актуелне градске власти у Загребу. Линта подсјећа да је Скупштина Града Загреба већином гласова априла 2017. године донијела срамну одлуку да се усташком режисеру Јакову Седлару за ревизионистички филм о Јасеновцу као радном логору додјели годишња награда за филм и позориште.

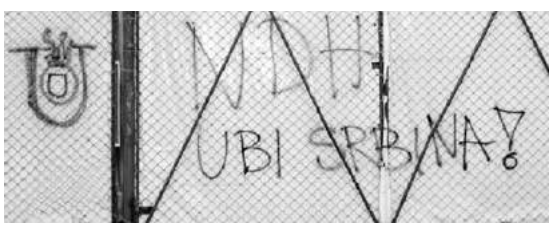

Линта истиче да је, с друге стране, општинско тужилаштво у Загребу подигло оптужницу против Филипа Драче, студента загребачког Филозофског факултета, који је почетком године, на постољу споменика Фрање Туђмана спрејем нацртао срп и чекић. Наведени графит је био уклоњен у најкраћем могућем року, а Филип Драча је убрзо ухапшен и против њега је чак подигнута оптужница иако се ради о безначајном дјелу. Невјероватно је, али истинито да је Драча осуђен на условну казну од 10 мјесеци затвора и са роком провјере од три године само јер је нацртао срп и чекић. Истовремено, у Хрватској од доласка Фрање Туђмана на власт до данашњег дана нацртано је на десетине хиљада усташких, фашистичких и нацистичких графита којим се шири бијесна мржња према Србима и свему што је српско. Србомрзачки графити се појављују свакодневно широм Хрватске. Иако се очигледно ради о небројеним злочинима из мржње нико од наредбодаваца и починиоца није кривично кажњен и осуђен на затворску казну што јасно говори о усташком карактеру хрватске државе.

				СЕКРЕТАР ВЛАДЕ НЕКАДАШЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈИНЕ (ВИДИ СЛИКУ)	ДОБИТИ ЛИШЋЕ (ДРВО!)	РОДНО МЈЕСТО ОСОБЕ СА СЛИКЕ	ЗОЉЕ
				ВАТЕРПОЛО ГОЛМАН, СЛОБОДАН			
				РИЈЕЧНИ РИБАР			
				ЗНАК ЗА САБИРАЊЕ У МАТЕ-МАТИЦИ			
				МЕЂУ-НАРОДНА ОЗНАКА АУСТРИЈЕ			МУДРО-ВАТИ, УМОВАТИ
НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ НА ЧИЈЕМ ЧЕЛУ СЕ ОД ЊЕНОГ ОСНИВАЊА НАЛАЗИ ОСОБА СА СЛИКЕ		СРПСКО КОЛО	ОБИМ	ПРО-ШИВАЊЕ / СЕНТА				
ВОЛТ		ШПАЈЗ / НАЈВЕЋИ СТАДИОН У БРАЗИЛУ						
ЕТНО-ГРАФСКИ МУЗЕЈ			МАКЕДОН. ФУДБАЛЕР ПОЛОЖАНИ / СЕЛЕН					
СРПСКА ГЛУМИЦА, ЕВА				ЖИВИ СТВОР / ГРАД У ИТАЛИЈИ				
СРПСКА МОДНА КРЕАТОРКА ГРАХОВАЦ						ДРУГА ЖЕНА УЗ ПРВУ	ТОНА / АТЛЕ-ТИЧАРКА, МИХАЕЛА	
ПОКАЗНА ЗАМЈЕ-НИЦА, ОВА			КРЕСИВО / КОШТУ-ЊАВИ ПЛОД					
СТАРА МЈЕРА ЗА ТЕЧНОСТ					НЕУПОТ-РЕБЉЕН / ОБОР			
АМЕРИЧКА МАРКА ЦИГАРЕТА								
СРПСКО КОЛО	НЕУО-БИЧАЈЕН, ПОСЕБАН / МЕТАР							
ЖЕНА МАХАРАЦЕ У ИНДИЈИ								

РЈЕШЕЊЕ: Copo, алас, виле, ОСТ, шпен, В, остава, ЕМ, Артим, Рас, бише, Пјена, т, та, оцимо, акоа, ноа, Сарајева, народ, махарани.

ДИНАМИЧНА ИЗБОРНА СКУПШТИНА НА НОВОМ БЕОГРАДУ

» ПО ВОЉИ ВЕЋИНЕ: Нови предсједник Слободан Шарац (слика у кругу)

Слободан Шарац нови предсједник Завичајног клуба Кордунаша

У Великој сали ГО Нови Београд 9.11. одржана је Програмско-изборна скупштина на којој је Завичајни клуб изабрао ново руководство. Изборној Скупштини је од укупно 176 присуствовало 144 члана завичајног клуба. Нови предсједник Завичајног клуба Кордунаша је Слободан Шарац. Замјеник предсједника је Душко Дејановић, а новоизабрани секретар Миле Новаковић.

Чланови Управног одбора су: Душко Дејановић, Миле Новаковић, Слободан Шарац, Малбаша Миле, Слободан Благојевић, Бојана Вучић, Дарко Вукић, Милош Шкаљац, Дарко Перић, Миле Божић, Маја Михановић Масловар, Милица Дотлић Радовић, Срђан Козлина, Саво Мркоњић и Слађана Пајић.

На почетку скупштине сад већ бивши предсједник Завичајног клуба Кордунаша у претходном мандату Петар Шаула поздравио је госте: предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодрага Линту, покрајинског народног посланика и предсједник Отаџбинског покрета из Новог Сада Драгомира Лалића, начелника општине Гвозд Милана Вргу, делегацију Града Зрењанина на челу са Радмилом Марковић, предсједника ГО СУБНОР-а Београда Бору Ерцеговца, пријатеље и сараднике из крајишких удружења, Мирослава Ковјанића предсједника Удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније, предсједника Удружења Славонија у срцу др Саву Лазића, предсједника Удружења Крајишки привредник и ККИЦ Мирка Радаковића, Удружења Крајишника Панчево Милу Боснића, предсједника Удружења бораца Кордуна и бораца и потомака 8. Кордунашке дивизије Ђуру Шкаљца.

Шаула је потом предложио дневни ред, а код избора радног предсједништва дошло је до размимоилажења, што се наставило и током Изборне сједнице.

Већином гласова изабрано је Радно предсједништво у саставу: Тошо Пајић, Слободан Благојевић и Дарко Перић. Већина присутних није изгласала предложени Извјештај, Програмске смјернице за наредни период, као ни предложене промјене Статута.

Статутом Завичајног клуба Кордунаша, Управни одбор предвиђен је од 21 члана, овом приликом, без образложења, дошло је до избора само 15 чланова наведеног органа.

Такође, није дошло ни до избора Надзорног одбора.

У току сједнице наступали су МПГ *Звуци Кордуна* Завичајног клуба Кордунаша.

ДРАГАНА БОКУН

ЧУВАРИ КОРДУНАШКЕ ТРАДИЦИЈЕ УПРИЛИЧИЛИ ПРЕПОЗНАТЉИВУ МАНИФЕСТАЦИЈУ

ОДРЖАНО 14. ЗАВИЧАЈНО ПРЕЛО У ИНЂИЈИ

» Изворна група Кордун

Изворна група *Кордун* која дјелује у оквиру КУД *Соко* из Инђије је 1. новембра 2019. године у Дому културе по 14. пут организовало традиционално *Завичајно прело*.

Водитељка програма Гордана Драгутиновић навела је да је ова манифестација први пут одржана 2005. године под називом *Кордунашко прело*, да би већ наредне године било преименовано у *Завичајно прело*.

Некада су овакви скупови били свакодневица у разним крајевима када би се, по завршетку пољопривредне сезоне и доласка зиме народ састајао по кућама и поред топлих пећи уз ракију, тамбурицу или усну хармонику, запјевало и коло заиграло.

» Наташа Косановић

Присутне је поздравио народни посланик и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта. Он се захвалио КУД-у *Соко* из Инђије и изворној групи *Кордун* за очување културе и обичаја.

– Веома је важно да чувамо нашу културу и обичаје и преносимо на млађе генерације. Народ који заборавља своју културу, обичаје и традицију нестаје. Потребно је анимирати што више младих нараштаја који би наставили да се баве очувањем српске крајишке традиције и идентитета – поручио је Линта и домаћинима пожелио пуно среће у даљем раду.

За успјешан рад и резултате КУД-а *Соко*, а и ИГ *Кордун*, заслужна је у великом дјелу предсједница тог КУД-а Наташа Косановић. Она је испричала историјат овог друштва.

– КУД *Соко* из Инђије основан је давне 1948. године тада под називом КУД *Душан Јерковић* да би након одређеног времена био преименован у *Друштво за српски пријородни Инђија*. Задњих 25 година носи назив КУД *Соко* Инђија. Данас друштво броји око 200 чланова разврстаних у шест фолклорних секција, двије женске пјевачке групе, Изворну групу *Кордун* и рекреативни фолклор. Окупљамо чланове свих генерација, међу којима има и дјеце од шест година. Његујемо пјесме, игре, обичаје из читаве Србије – рекла је Наташа Косановић.

Она се посебно осврнула на рад изворне групе Кордун коју чине: Булић Бранка, Фуштар Бошко, Гузјан Мирјана, Јовић Милош, Лукић Милан, Обрадовић Јанко, Обрадовић Љубица, Одор Љубица, Паић Милка, Пејић Верица, Перић Мићо, Перић Милева, Пигер Мара, Стојаковић Сњежана, Стојановић Бранка, Вулетић Милош, Кнежевић Мира, Милошевић Миле.

– Ова група се искључиво бави очувањем обичаја са простора Кордуна са жељом да их пренесу на млађе нараштаје – објаснила је Косановићева.

Поред домаћина Изворне групе *Кордун* у програму су учествовали и чланови женске пјевачке групе КУД *Соко*, *Срећењске зоре* Раниловић – Аранђеловац, Удружење грађана *Сана* – Стара Пазова, КУД *Вук Караџић* – Чоноплја, КУД *Петрова гора Кордун* – Београд, Завичајно удружење *Подгрмеч* – Житиште, Завичајно удружење Славонаца – Београд.

Међу гостима је био и представник Завичајног клуба Кордунаша Петар Шаула.

По завршетку програма учесници су наставили дружење у инђијском ресторану *Фламинго* гдје су им додијељена признања и захвалнице за учешће на прелу. Играло се и пјевало до касно у у ноћ уз крајишку музичку групу *Завичај* вокалне солисте Ђорђа Станића – Чаће и Славољуба Алексића.

Видео запис са овог догађаја је у име Завичајног клуба Кордунаша направио снимаљ Милан Јовановић.

Организатори су се посебно захвалили спонзорима Општини Инђија, Културном центру Инђија, *Перић транс компани* – Београд, *Корковадо* д.о.о. – Београд, Завичајном клубу Кордунаша – Београд, СУР *Врело Книн* – Инђија, ПТР *Роки* Путинци, Милану Јовановићу, Зорану Вулетићу, Драгану Цвјетићанину, Предрагу Стојаковићу, такси превозу – Стара Пазова, Апотеци *Камилица* – Инђија, Милу Гаку – Инђија, РТВ *Мега* – Инђија.

РСК

Удружење *Славонија у срцу* одржало Скупштину у новим просторијама

Удружење Славонија у срцу одржало је 3. новембра 2019. године Скупштину што је уједно била и прилика да се свечано прослави улазак у нове просторије на адреси Цара Душана 57 у Земуну.

Скупштину је отворио др Саво Лазић, који је на самом почетку предложио Радно предсједништво. Извјештај о раду поднио је предсједник Управног одбора Удружења Миодраг Жарковић. Финансијски извјештај предочила је Слађана Кузмић, а извјештај Надзорног одбора Милка Ковачевић.

Предсједник Управног одбора Удружења *Славонија у срцу* Миодраг Жарковић навео је да је рад Удружења усмјерен на очување културног идентитета Славоније и Славонаца.

– Желимо да кроз овакав вид дјеловања заборавимо на подјеле, нетрпељивост и сујету и да се одбранимо добрим од лоших. Ко ће нас уздићи ако сами себе напустимо. Сложни само можемо напријед, будимо људи као што је рекао наш патријарх Павле – рекао је Жарковић.

Он се захвалио Миодрагу Линти, Милану Јанићу и Секретаријату за имовинско-правне односе, који су помогли да ово Удружење стигне до свог крова над главом.

Жарковић је подсјетио на бројне активности овог удружења, као и на чињеницу да је у Босанској Градишци предвиђен простор на коме ће да се изгради центар за страдале у Западној Славонији.

– На списку је 1.496 Срба страдалих у Западној Славонији. Наша је обавеза да помогнемо максимално овај пројекат – рекао је Жарковић.

» Мира Кукић, Милка Ковачевић, Миодраг Жарковић, др Саво Лазић, Радмила Петровић и Слађана Кузмић

Доктор Саво Лазић се захвалио Миодрагу Линти што није, како каже, жалио времена и труда, да се потруди да убиједи надлежне да им се додијели простор.

– Отворени смо за све Славонце да нам прију на начин који одаберу – навео је Лазић.

Петар Шаула, представник Завичајног клуба Кордунаша је пожелио Славонцима плодотворан и успјешан рад и рекао да му је било велико задовољство што је сарађивао са Удружењем *Славонија у срцу* на челу са Миодрагом Жарковићем.

Бранислав Ђорић из Удружења Савонија у срцу је навео како би било добро направити кровно удружење свих досадашњих удружења које ће повезати Крајишнике.

Мирослав Ковјанић предсједник Удружења Банијаца је истакао да му је част и задовољство што је међу Славонцима, али и велику резервисаност према кровном удружењу, образлажући да нема потребног јединства у коме би се пронашао човјек који би био на његовом челу.

Миле Шапић је у име Савеза Срба из региона поздравио окупљене и апеловао на веће анимирање младих људи. Љубомир Покрајац, Милорад Табак и Миле Недимовић су од домаћина добили захвалнице за допринос у његовању културе, чувању обичаја и традиције, а потом је дружење настављено уз пјесму и игру.

ДРАГАНА БОКУН

РУКОВОДСТВО

Др Саво Лазић – предсједник скупштине, Миодраг Жарковић – предсједник УО, Милан Ковачевић – потпредсједник удружења
Чланови УО: Слађана Кузмић, Радмила Петровић, Никола Малетић, Миланка Болић, Мира Кукић, Предраг Млађеновић, Предраг Миркајловић, Миодраг Кнежевић, Сања Томић.
Драган Вуковић – предсједник НО, Милка Ковачевић – члан НО, Милош Анђелић – члан НО

У РЕСТОРАНУ ВЕЛЕБИТ У ЗЕМУНУ ОДРЖАНО 4. МЕДАЧКО ВЕЧЕ

АОЈ МЕДАК ТИ КОТЛИНО РАВНА, У ТЕБИ ЈЕ ЦРКВА ПРАВОСЛАВНА

Традиционално, четврто по реду, окупљање мјештана села Медак, прошло је у фамилијарној атмосфери.

Око стотињак људи из овог мјеста подно Велебита у Лици, недалеко од Госпића, сада разасутих широм Србије, и ове године поново су се сусрели, испричали, запјевали, заплесали и уживали, уз добру музику пјевачке групе КУД *Крајина* и личким специјалитетима ресторана *Велебит*.

Милорад Загорац иницијатор завичајног окупљања поздравио је присутне земљаке и позвао на слогу.

– Не смијемо се отуђивати, јер смо се и у старом завичају скупљали и важно је да ту традицију наставимо – поручио је Загорац.

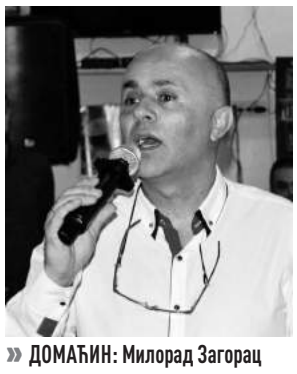

» ДОМАЋИН: Милорад Загорац

Земљаци су се поздрављали и причом подсјетили на стари завичај. У шали се питало да ли је дошло више Травица, Загораца, Марунића или неких других. Све то испраћено је пјесмом, игром и неизоставним личким ојканом.

Стево Марунић један од присутних је рекао да на завичајној вечери свако може наћи нешто за себе, а посебно је похвалио газду ресторана Петра Драгичевића.

До раних јутарњих сати готово нико није напустио дружење. Након растанка, упутили су се на тренутна мјеста живљења у Велику Плану, Смедеревску Паланку, Зрењанин и друга, а велики број остао је у свом новом пребивалишту, Београду и његовој околини.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ОД ОПШТИНСКОГ СРЕДИШТА ДО ОПУСТЈЕЛОГ СЕЛА

Медак се сматра највећим српским насељем у југоисточном дјелу Личког поља. По укидању Војне крајине аустроугарска власт је у Медаку конструисала општинску управу.

У саставу медачке општине налазила су се села Почитељ, Барлете, Вребац, Могорић и Радуч. Медак је 1931. године имао 1.830 становника, а медачка општина 8.000 становника. Након Другог свјетског рата, јануара 1955. године, општина је укинута. Медак је први пут у својој историји добио електричну струју, а у октобру исте године отворена је амбуланта. Наредне године отворен је први биоскоп. У Метку је априла 1955. основано планинарско друштво Бадањ. Њему је повјерена брига и одржавање планинарског дома на Штировцу. Овај дом су посјећивали туристи из многих крајева бивше нам земље. За вријеме Краљевине Југославије постојала и апотека. Осим општине, у Метку се налазила жандармеријска станица, јавни биљежник, пошта и више трговина, биртија и месница. Медак је доживио релативно солидан развој док је био сједиште општине. Међутим, Други свјетски рат и укидање општине једноставно су осакатили ово мјесто.

Прва православна црква у Метку подигнута је 1688. године и служила је као манастир све до 1770. године. Српске школе у Метку почеле су се оснивати након ослобођења Лике од Турака између 1683. и 1689. године. Доласком владике Атанасија Љубојевића, а са њим и око 70 српских породица Медак је оживио. Према попису из 1991. године имао је 563 становника, од којих је њих 531 био српске националности. Попис из 2011. године биљежи 62 становника, а данас је та бројка још мања.

ТРАДИЦИЈА ДУЖА ОД ДВА ВИЈЕКА

Прослављен Свети Лука у Штикову

Штиковљани су прославили своју крсну славу у Храму Светог Луке који су изградили њихови преци 1816. године. Звона ове цркве постављена су 1925. године, а како кажу мјештани, могу се чути и до Далматинског Косова. Занимљиво је да у Штикову постоји и католичка црква посвећена истом светитељу. Ово мјесто које се налази недалеко од Дрниша и Врлике смјештено је у котлини између Свилаје и Козјака и сачувало је своју аутентичност. Поред јединствене народне ношње имају и своје, штиковачко глуво коло

Милица Радусин, супруга пароха Милана Радусина за *Српско коло* је рекла да у Штикову сада има око 20 становника, али се преко љета овај број увијек повећа.

– Штиковљани су посебни, и увијек долазе у цркву када је по распореду у њиховој цркви литургија. Не спрјечава их ни зима, киша или снијег. Послије Ускршњег поста се обавезно причешћују – рекла нам је Милица Радусин и додала да су се ове године обрадовали јер је у цркву уведена струја.

– Осим мезе, сада можемо и кафу скувати – каже Милица и напомиње да у Штикову има и породица средњих година. Издваја дан у коме су обављена три вјенчања.

– Младе су дошле у народним ношњама, на шта су Штиковљани веома поносни јер се разликују од далматинских и има их свака кућа у Штикову.

» Црква подигнута прије 203 године

Штиковљани су: Граовци, Кнежевићи, Богдановићи, Ераковићи, Буре, Вудраговићи, Грујићи, Вујевићи, Девићи и Ненадићи.

Расељени по бијелом свијету не заборављају завичај. И ове године аутобус из Србије довезао је вјернике из овог мјеста како би прославили славу храма. Дружили се, видјели пријатеље и рођаке, и на тај начин дали допринос очувању идентитета Срба на овом подручју.

ДРАГАНА БОКУН
ФОТО: МАРКО ДЕВИЋ

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

» ЦРМНИЧКИ ОРО: Спектакуларан наступ АКУД *Шпанац*

» ДУРМИТОРКЕ: Тања Пејовић, Сташа Копривица, Марија Сандић и Рајка Поповић

ОБИЉЕЖЕНО 80 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА УДРУЖЕЊА ДУРМИТОРАЦА У БЕОГРАДУ

У Театру 78 у Београду, 8.новембра 2019. године одржана је културно-умјетничка манифестација, чиме су отворени Дани Друмитора у Београду. Тиме је симболично и започело обиљежавање јубилеја – 80 година од основања Удружења Дурмитораца.

Историјат овог удружења враћа нас на период прије Другог свјетског рата, када је читаво дурмиторско подручје административно припадало Шавничком срезу коме су осима Шавника припадале општине из Дробњака, Ускока, Језера, Шаранаца и Пиве.

ОСНИВАЧКА СКУПШТИНА У *АТИНИ*

Да би организовано помагали свом родном крају, који је био један од најнеразвијених крајева у Краљевини Југославији, Дурмиторци су у Београду основали своје удружење под називом Удружење Дурмитораца у Београду.

Крајем 1939. године, 24. децембра у ресторану *Атина* одржана је оснивачка скупштина, на којој је Акциони одбор на челу са Војиславом Ненезићем поднио Правила Удружења, која су до данас сачувана.

За првог предсједника Удружења изабран је Миле Микић, дипломирани правник из Ускока.

Циљеви Удружења били су економско, социјално и просвјетно уздизање дурмиторског краја, и међусобно помагање и запошљавање људи из дурмиторског краја.

У априлу 1941. године по избијању Другог свјетског рата Удружење је престало са радом.

Послије 54 године Удружење је обновљено. Његово обнављање иницирао је Саво Микић. Први састанак Дурмитораца одржан је 24. октобра 1992. године у хотелу *Младост* у Београду. На том састанку присуствовало је 46 Дурмитораца.

» Ранко Минић, Веселин Вукићевић, Мирчета Јокановић и Мијушко Бајагић

Оснивачка скупштина одржана је 16. априла 1993. године у Сава центру у Београду што је омогућио Миломир Грбовић. За предсједника Удружења изабран је проф. др Шћепан Ушћумлић.

И ДАНАС СЕ ДРЖЕ ИСТИХ ПРИНЦИПА

Предсједник Удружења Мирчета Јокановић се захвалио свима присутнима што су увеличали велики јубилеј.

– Принципи на којима је основано удружење давне 1939. године уграђено је и у наш Статут и они и данас важе. Дурмиторци су се вјековима борили за слободу и опстанак, па је такав и наш карактер. Надам се да ће наши потомци наставити истим путем и да ће им Дурмитор бити у срцу – рекао је Јокановић.

Предсједник општине Жабљак Веселин Вукићевић је исказао задовољство што присуствује јубилеју Удружења и навео да је сигуран да ће наставити баштинити вриједности дурмиторског краја.

Мијушко Бајагић, предсједник општине Плужине, пренио је поздраве из своје општине.

Предсједник удружења Мирчета Јокановић је уручио захвалнице Веселину Вукићевићу предсједнику општине Жабљак, привреднику Томашу Миличићу, директору Парка природе Пива Слободану Делићу и гуслару Ранку Минићу са Жабљака.

У програму су учествовали АКУД – *Шпанац*, Музичка школа *Мастер Бластер* – Небојша и Бојана Брдарић и етно група *Дурмиторке* које су премијерно извеле пјесму *Дурмиторе слико наша* коју је написао Милорад Мићо Тијанић, пјесник из Плужина.

Група *Дурмиторке* је и настала спонтано на овим дружењима, а предводи их секретар Удружења Рајка Поповић која је пјесмом вратила присутне у родни крај.

Програм обиљежио наступ пробраних гуслара Максима Војводића, Саше Лакетића, Васа Ђондовића и Ранка Минића.

Водитељ Миљан Ћеранић је био на висини задатка.

Након концерта услиједила је вечера и музика и плес у Хотелу *Славија*. Дурмиторци, а посебно Дурмиторке на челу са Рајком Поповић су запјевали и заиграли. Учесници програма били су Милоје Бубања, Александар Медошевић, Петар Кукољ и Биљана Раичић.

НАУЧНИ СКУП О ЗДРАВЉУ

У склопу Дана Дурмитора у Београду одржан је и научни дан из области медицине – кардиологије. 13.11. у Дому ратних инвалида Србије проф. др Јован Перуничић се потрудио да одговори на сва питања на тему Болести крвних судова срца – превенција, дијагностика и лијечење. Многи Дурмиторци су искористили ову јединствену прилику да разговарају и посавјетују се са нашим познатим кардиологом.

Дани Дурмитораца у Београду завршени су сијелом у ресторану *Грил* у Студентском граду на Новом Београду, тада су се Думиторци још једном састали и запјевали.

ДРАГАНА БОКУН

НА ШАХОВСКОМ ТУРНИРУ ПЉЕВЉАЦИ СТИГЛИ ДО ПОБЈЕДЕ

Удружење Дурмитораца и Удружење Пљевљака *Брезник* имали су до сада 32 шаховска сусрета.

Та традиција је одржана и ове године, па су се земљаци, али прије свега пријатељи сусрели 17. новембра у Шаховском клубу *Радници*. Играли су са десет табли двокружно. Побједу су однијели Пљевљаци резултатом 12,5 : 7,5.

» Бајо Цмиљанић и Мирчета Јокановић

У укупном скору Дурмиторци и даље воде 17:15, али и тај резултат може да се промијени у корист Пљевљака, јер планирају да ову традицију шаховских сусрета наставе дуги низ година.

Ипак, на крају закључују и једни и други, предсједник Удружења Пљевљака Бајо Цмиљанић и домаћин Дурмиторац Мирчета Јокановић, да је резултат најмање битан, важно је да су се окупили, присјетили се родног краја и запјевали.

ДРАГАНА БОКУН

» НИЈЕ БИЛО НЕИЗВЈЕСНОСТИ: Пљевљаци убједљивом побједом смањили разлику у међусобном скору